

ОПШТИНА ДОЉЕВАЦ

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ДОЉЕВАЦ 2007 - 2021.

Ниш 2011.

ОПШТИНА ДОЉЕВАЦ

Председник: _____

Број: _____

Дана: _____

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ДОЉЕВАЦ

Одговорни планер

Директор

НА ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ДОЉЕВАЦ
УЧЕСТВОВАЛИ СУ:

НАРУЧИЛАЦ:	ОПШТИНА ДОЉЕВАЦ
НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ ПЛАНА:	ОПШТИНСКА УПРАВА
ОБРАЂИВАЧ:	ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ
ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР:	мр Дејан Стојановић, дипл.просторни планер
КОНСУЛТАНТИ:	Драган Јанковић, дипл.инж.ел. Аца Тошић, дипл.инж.грађ. Јоца Пешић, дипл.ек.
СИНТЕЗА:	мр Дејан Стојановић, дипл.просторни планер Драган Јанковић, дипл.инж.ел. мр Драган Радивојевић
СТРУЧНИ ТИМ:	
<i>Методолог и концептор :</i>	мр Дејан Стојановић, дипл.просторни планер
<i>Опис и одређење намена простора:</i>	мр Дејан Стојановић, дипл.просторни планер Лидија Стефановић, дипл.инж.арх
<i>Заштита, уређење, коришћење и развој природних система и ресурса:</i>	мр Дејан Стојановић, дипл.просторни планер Предраг Антић, дипл.географ Мара Рашковић, дипл.инж.пејз.арх. Милијана Петковић-Костић, дипл.инж.пејз.арх. Мирослав Вучковић, дипл.географ
<i>Становништво:</i>	мр Дејан Стојановић, дипл.просторни планер Биљана Павловић, дипл.ек.
<i>Мрежа насеља:</i>	Лидија Стефановић, дипл.инж.арх Предраг Антић, дипл.географ.
<i>Јавне службе:</i>	мр Милица Максић, дипл.инж.арх
<i>Комунална делатност:</i>	Анђелка Фанингер, дипл.инж.арх. Душица Шеговић, дипл.инж.арх. Милијана Петковић-Костић, дипл.инж.пејз.арх. мр Дејан Стојановић, дипл.просторни планер
<i>Привреда:</i>	Биљана Павловић, дипл.ек. Александар Ристић, дипл.инж.арх мр Милица Максић, дипл.инж.арх. Предраг Антић, дипл.географ
<i>Туризам:</i>	Никола Лечић, дипл.инж.арх.
<i>Саобраћај:</i>	Слободан Мицић, дипл.инж.грађ мр Дејан Стојановић, дипл.просторни планер

Водопривреда:	Душан Радивојевић, дипл.инж.грађ. Весна Стојановић, дипл.инж.грађ.
Енергетика:	Драган Јанковић, дипл.инж.ел. Милан Милосављевић, дипл.инж.маш.
Гасификација:	Драган Јанковић, дипл.инж.ел. Милан Милосављевић, дипл.инж.маш.
Телекомуникације:	Драган Јанковић, дипл.инж.ел. Милан Милосављевић, дипл.инж.маш.
Алтернативни облици енергије:	Милан Милосављевић, дипл.инж.маш.
Заштита животне средине, предела, природних и културних добара:	мр Дејан Стојановић, дипл.просторни планер Александар Ристић, дипл.инж.арх Никола Лечић, дипл.инж.арх. Мирослав Вучковић, дипл.географ мр Драган Радивојевић, дипл.инж.грађ. Марија Наумовић дипл.инж. заш. жив. средине
Правила уређења и правила грађења:	Александар Ристић, дипл.инж.арх Лидија Стефановић, дипл.инж.арх мр Дејан Стојановић, дипл.просторни планер Драган Јанковић, дипл.инж.ел. Милан Милосављевић, дипл.инж.маш.
Рефералне карте:	Госпава Алексић, арх.техн. Лидија Стефановић, дипл.инж.арх мр Милица Максић, дипл.инж.арх Александар Ристић, дипл.инж.арх Никола Лечић, дипл.инж.арх. Душан Радивојевић, дипл.инж.грађ. Милан Милосављевић, дипл.инж.маш. Предраг Антић, дипл.географ Наташа Ћирић, дипл.инж.арх. Зорица Голубовић, инж.геодезије Сања Николић, геометар Драгомир Ивановић, геометар
Техничка обрада и прелом текста:	Ирена Матицек, дакт.оператер
Технички сарадници:	Горан Стефановић, инж.ел. Синиша Станковић, маш.техн. Гордана Алексић, саоб.техн.

Д и р е к т о р,

мр Драган Радивојевић

С а д р ж а ј

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

1.	ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	14
1.1.	ОБУХВАТ.....	14
1.2.	ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....	14
1.2.1.	Основни задатак Просторног плана.....	14
1.2.2.	Трансрегионалне везе.....	15
1.2.3.	Унутаропштинске везе.....	15
1.2.4.	Концепт просторног развоја	15
1.3.	КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПО ОБЛАСТИМА.....	18
1.3.1.	Еколошки концепт развоја	18
1.3.2.	Концепција демографског развоја.....	18
1.3.3.	Концепт развоја мреже насеља	19
1.3.4.	Концепција развоја јавних служби	19
1.3.5.	Концепција привредног развоја.....	20
1.3.5.1.	Концепција развоја пољопривреде.....	20
1.3.5.2.	Концепција коришћења и заштите шума и шумског земљишта	20
1.3.5.3.	Концепт развоја индустрије.....	21
1.3.5.4.	Концепт развоја грађевинарства.....	21
1.3.5.4.	Концепт развоја становања	21
1.3.5.5.	Концепт развоја трговине и занатства	21
1.3.5.6.	Концепт развоја туризма и угоститељства	22
1.3.5.7.	Концепција развоја мале привреде и предузетништва	22
1.3.6.	Концепција развоја коришћења минералних сировина и енергетике	22
1.3.7.	Концепт развоја саобраћаја	22
1.3.8.	Концепција развоја водоснабдевања	23
1.3.9.	Концепција развоја и основна планска решења у области канализације	23
1.3.10.	Концепција развоја наводњавања.....	24
1.3.11.	Концепција развоја и основна планска решења у области ерозије и бујица	24
1.3.12.	Концепција развоја електроенергетског система.....	24
1.3.13.	Концепција развоја топлификационе и гасоводне мреже	25
1.3.14.	Концепција развоја телекомуникација	25
1.3.15.	Концепција развоја природних добара	25
1.3.16.	Концепција заштите непокретних културних добара	26

1.3.17.	Концепција управљања отпадом	27
1.3.18.	Концепција спречавања и ограничавања негативних и увећања позитивних утицаја на животну средину	27
2.	ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ НАМЕНА ПРОСТОРА (ПОЉОПРИВРЕДНО, ШУМСКО, ВОДНО И ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ) И БИЛАНС ПОВРШИНА	30
2.1.	ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ	30
2.2.	ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ	30
2.3.	ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ	30
2.4.	ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ	31
3.	КОНЦЕПЦИЈА, ПРОПОЗИЦИЈЕ И ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПО ОБЛАСТИМА	32
3.1.	ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА	32
3.1.1.	Пољопривредно земљиште	32
3.1.2.	Шуме и шумско земљиште	33
3.1.3.	Воде	34
3.1.4.	Геолошки ресурси	34
3.2.	ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА, НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ	34
3.2.1.	Становништво	34
3.2.2.	Однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара	36
3.2.3.	Организација јавних служби	38
3.3.	ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ	39
3.3.1.	Пољопривреда	39
3.3.2.	Просторни развој индустријских капацитета	41
3.3.3.	Основни правци развоја мале привреде и предузетништва	42
3.4.	ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА	43
3.5.	ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА	45
3.5.1.	Развој саобраћајне инфраструктуре	45
3.5.1.1.	Развој друмског саобраћаја	45
3.5.1.2.	Развој железничког саобраћаја	45
3.5.1.3.	Водни саобраћај	46
3.5.1.4.	Бициклически саобраћај	46

3.5.2.	Водопривредна инфраструктура.....	46
3.5.3.	Енергетска инфраструктура.....	48
3.5.4.	Развој гасоводне и топловодне мреже.....	48
3.5.5.	Алтернативни облици енергије.....	49
3.5.5.1.	Сунчева енергија	49
3.5.5.2.	Енергија ваздушних струјања	49
3.5.5.3.	Биомаса и биогаз	49
3.5.5.4.	Енергетска ефикасност	50
3.5.6.	Телекомуникациона инфраструктура	50
3.5.6.1.	Фиксна телефонија.....	50
3.5.6.2.	Мобилна телефонија	50
3.5.7.	Поштански саобраћај.....	50
3.5.8.	Комунална инфраструктура	50
3.5.8.1.	Регионална санитарна депонија комуналног отпада (Регионални центар бр.23)	50
3.5.8.1.1.	Коришћење земљишта	51
3.5.8.1.2.	Уређење.....	51
3.5.8.1.3.	Правила за детаљну разраду.....	52
3.5.8.1.4.	Управљање отпадом.....	52
3.5.8.2.	Гробља.....	53
3.5.8.3.	Сточно гробље	53
3.5.8.4.	Пијаце.....	53
3.5.8.5.	Ветеринарски институт и станице.....	53
3.6.	ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА.....	53
3.6.1.	Заштита животне средине и заштита уређење и унапређење предела	54
3.6.1.1.	Заштита ваздуха	54
3.6.1.2.	Заштита и коришћење вода	55
3.6.1.3.	Заштита земљишта	55
3.6.1.4.	Управљање отпадом.....	55
3.6.1.5.	Заштита шума, шумског земљишта и дивљачи.....	57
3.6.1.6.	Заштита биодиверзитета, флоре, фауне, угрожених и заштићених врста	57
3.6.1.7.	Мере заштите живота и здравља људи.....	57
3.6.1.8.	Заштита предела и живог света	58
3.6.1.9.	Заштита од удеса	58
3.6.1.10.	Планирана категоризација општине Доњевац према степену загађености	59

3.6.2.	Заштита уређење и унапређење природних добара	60
3.6.3.	Заштита уређење и унапређење културних добара.....	60
3.6.3.1.	Мере и услови заштите, коришћења и управљања непокретним културним добрима	60
3.6.3.2.	Мере и услови заштите, коришћења и управљања заштићеном околином непокретних културних добара	61
3.6.3.3.	Мере за очување аутентичности евидентираних непокретности и простора око њих.....	61
3.6.3.4.	Мере заштите на простору археолошких локалитета	61
3.6.3.5.	Мере заштите градитељског наслеђа народног градитељства	62
3.6.3.6.	Мере заштите индустријског градитељског наслеђа	62
3.6.4.	Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода	62
4.	ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА	65
4.1.	ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА.....	65
4.1.1.	Пољопривредно земљиште	65
4.1.2.	Водно земљиште.....	65
4.1.3.	Шумско земљиште.....	66
4.1.4.	Грађевинско земљиште	66
4.1.5.	Опис и одређење целина и зона за које плански документ садржи шематски приказ уређења.....	67
4.1.5.1.	Планирано уређење и изградња јавних објеката за целине и зоне за које плански документ садржи шематски приказ уређења	68
4.1.6.	Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре.....	68
4.1.6.1.	Саобраћајне површине	68
4.1.6.2.	Инфраструктурни коридори.....	69
4.1.6.3.	Инфраструктурне мреже и објекти.....	70
4.1.6.3.1.	Водоводне мреже.....	70
4.1.6.3.2.	Канализационе мреже.....	71
4.1.6.3.3.	Електроенергетска мрежа.....	71
4.1.6.3.4.	Гасоводна мрежа.....	72
4.1.6.3.5.	Телекомуникације	73
4.1.6.4.	Објекти за које се пре обнове и реконструкције морају изградити конзерваторски и други услови.....	73
4.1.6.5.	Општи и посебни услови и мере за заштиту живота и здравља људи и заштите од пожара, елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа и ратних дејстава	73
4.1.6.6.	Посебни услови којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом, хендикепираним, старима особама и особама са децом, у складу са стандардима приступачности.....	73

4.2.	ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА	74
4.2.1.	Општи појмови.....	74
4.2.1.1.	Испади грађевинских елемената	76
4.2.1.2.	Испади грађевинских елемената у приземљу	76
4.2.1.3.	Испади грађевинских елемената у спрату	77
4.2.1.4.	Степеништа.....	77
4.2.1.5.	Подрумске етаже	78
4.2.1.6.	Назидак	78
4.2.1.7.	Ограде.....	78
4.2.1.8.	Слободне и зелене површине на парцели.....	79
4.2.1.9.	Одводњавање	79
4.2.1.10.	Архитектонско обликовање.....	79
4.2.2.	Становање	79
4.2.2.1.	Индивидуално становање (C1)	79
4.2.2.2.	Индивидуално становање (C2)	82
4.2.2.3.	Индивидуално становање са пословањем	84
4.2.3.	Пословање (П)	88
4.2.3.1.	Пољопривредни комплекси	88
4.2.3.2.	Фарме за узгој стоке	90
4.2.3.3.	Производне и комерцијалне делатности	92
4.2.4.	Јавне службе.....	94
4.2.5.	Спортско-рекреативни комплекси.....	95
5.	ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА.....	96
5.1.	Мере за подстицање равномерног територијалног развоја и кооперације са суседним јединицама локалне самоуправе.....	96
5.2.	Смернице за израду урбанистичких планова и друге развојне документације за подручје плана	97
5.2.1.	Спровођење просторног плана израдом урбанистичких планова	97
5.2.2.	Спровођење просторног плана израдом урбанистичких пројеката и других аката.....	98
5.2.3.	Директно спровођење просторног плана	98
5.3.	Приоритетна планска решења и пројекти.....	98
5.4.	Учесници у имплементацији	102
5.5.	Мере и инструменти за имплементацију.....	103

Списак табела

- Табела 1: Општи подаци по катастарским општинама
- Табела 2: Размештај објеката јавних служби у мрежи насеља на подручју Плана
- Табела 3: Намена простора и биланс површина
- Табела 4: Упоредни преглед броја становника 1991 - 2002. са пројекцијама за 2010, 2015 и 2021. по основу настављања тренда
- Табела 5: Однос градских и сеоских насеља
- Табела 6: Пројекције основних података по центрима заједнице насеља
- Табела 7: Пројекције основних података по насељима са ограниченим функцијама централитета
- Табела 8: Организација јавних служби на подручју општине Доњевац
- Табела 9: Распоред стационарних туристичких капацитета
- Табела 10: Импути за утврђивање величине комплекса
- Табела 11: Преглед допуштеног нивоа буке по зонама
- Табела 12: Планирана категоризација општине Доњевац према степену загађености

Списак насеља за које је рађен шематски приказ

- Шематски приказ 1: Шема насеља Белотинац
- Шематски приказ 2: Шема насеља Клисуре
- Шематски приказ 3: Шема насеља Кнежица
- Шематски приказ 4: Шема насеља Малошиште
- Шематски приказ 5: Шема насеља Мекиш
- Шематски приказ 6: Шема насеља Орљане
- Шематски приказ 7: Шема насеља Перутина
- Шематски приказ 8: Шема насеља Пуковац
- Шематски приказ 9: Шема насеља Русна
- Шематски приказ 10: Шема насеља Ђурлина
- Шематски приказ 11: Шема насеља Чапљинац
- Шематски приказ 12: Шема насеља Чечина
- Шематски приказ 13: Шема насеља Шајиновац
- Шематски приказ 14: Шема насеља Шарлинце

На основу члана 32. став 1. тачка 5. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/07) и члана 35. став 9. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09 и 81/09) и члана 37. Статута општине Дољевац („Службени лист града Ниша, бр. 69/08 и 89/10),

Скупштина општине Дољевац, на седници од 9. марта 2011. године, донела је

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ДОЉЕВАЦ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Просторни план општине Дољевац, до 2021. године ради се на основу Одлуке о изради Просторног плана општине Дољевац (у даљем тексту: Просторни план), („Службени лист града Ниша“, број 64/2007), чији је саставни део био "Програм за израду просторног плана општине Дољевац".

На основу ове Одлуке и Програма закључен је уговор о изради Просторног плана између ЈП Дирекција за изградњу општине Дољевац и ЈП Завод за урбанизам Ниш, којим је посао израде Просторног плана поверен ЈП Завод за урбанизам Ниш.

Израда Просторног плана започета је у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 47/2003 и 34/2006 у даљем тексту: стари Закон) и у складу са Правилником о садржини и изради планских докумената ("Службени гласник РС", број 60/2003), а настављена по новом Закону о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, број 72/2009 и 81/2009 у даљем тексту: нови Закон) и Правилнику о садржини начину и поступку израде планских докумената („Службени гласник РС“, број 31/2010 и 69/2010).

Прва фаза израде Просторног био је Концепт плана сагласно одредбама новог Закона, који је усвојен на седници Комисије за планове општине Дољевац 09.02.2010.год.

Просторни план је урађен у складу са одредбама новог Закона, Правилнику о садржини начину и поступку израде планских докумената („Службени гласник РС“, број 31/2010 и 69/2010) и осталих нормативних аката који регулишу област просторног планирања.

Просторни план је заснован на смерницама и решењима Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године ("Службени гласник РС", број 88/10) и свих просторних планова ужих и ширих територијалних целина који третирају подручје општине Дољевац, као и на другим дугорочним стратегијама, основама и политикама националног, регионалног и локалног значаја, из области привреде, животне средине и др.

Просторни план је заснован на резултатима научних истраживања која се односе на ово подручје, студијској и документационој грађи формираној у претходном периоду која се односи на развој подручја и на аналитичко - планској грађи формираној у току израде просторног плана.

Просторни план садржи: Полазне основе, Планска решења просторног развоја, Пропозиције просторног развоја и графичке приказе са четири рефералне карте: 1. „Намена простора“ 2. „Мрежа насеља, јавне службе и саобраћајна инфраструктура“ 3. „Инфраструктурни системи“ 4. "Туризам и заштита простора“ и 5. "Карта спровођења".

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1.1. ОБУХВАТ

Просторни план обухвата подручје општине Доњевац са 16 насеља и 16 катастарских општина. Укупна површина подручја Просторног плана износи 121 км². Општина Доњевац је мала општина на југу Србије, у склопу Нишавског округа и по површини је на последњем месту у округу са 4% територије. Према попису из 2002. године на подручју Просторног плана живело је 19561 становника. Границу подручја Просторног плана дефинишу границе целих катастарских општина које улазе у састав административног подручја општине Доњевац.

Табела 1. Општи подаци по катастарским општинама

редни број	катастарска општина	број становника 2002.	површина			густина насељености на км ² 2002.	број домаћинства 2002.	број станова 2002.
			м ²	ha	км ²			
1	Белотинац	1321	5706503	570,65	5,71	231	370	372
2	Доњевац	1625	3173255	317,33	3,17	512	501	534
3	Клисура	184	2534691	253,47	2,53	73	64	66
4	Кнежица	586	3138348	313,83	3,14	187	171	176
5	Кочане	1591	6416544	641,65	6,42	248	468	470
6	Малошиште	2933	17626928	1762,69	17,63	166	798	801
7	Мекиш	1137	9511284	951,13	9,51	120	283	299
8	Орљане	1612	9299780	929,98	9,30	173	435	444
9	Перутина	204	5056924	505,69	5,06	40	75	77
10	Пуковац	3956	18068084	1806,81	18,07	219	1003	1044
11	Русна	516	11530307	1153,03	11,53	45	179	192
12	Ђурлина	193	4809621	480,96	4,81	40	58	54
13	Чапљинац	1008	5709575	570,96	5,71	177	265	275
14	Чечина	834	8913979	891,40	8,91	94	224	246
15	Шајиновац	955	4344453	434,45	4,34	220	248	251
16	Шарлинце	906	5723756	572,38	5,72	158	225	226
17	ОПШТИНА ДОЉЕВАЦ	19561	121564032	12156,40	121,56	161	5367	5527

извор: Републички геодетски завод - Служба за катастар непокретности Доњевац; Републички завод за статистику Србије

1.2. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

1.2.1. Основни задатак Просторног плана

Основни задатак је да се кроз анализу развојних токова у претходном периоду и дијагнозу укупног стања на планском подручју, планским концепцијама, решењима, мерама и смерницама за њихову примену обезбеди:

- инфраструктурну, економску и социјалну интеграцију свих целина на подручју просторног плана општине Доњевац,
- развој локалних заједница (урбаних и руралних),
- усмеравање процеса урбанизације, развој урбаних центара и мреже насеља уз максимално ублажавање процеса демографског пражњења и миграторног кретања становништва већег дела Општине,
- квалитативан утицај на поједине привредне гране у првом реду на пољопривреду, индустрију, саобраћај, туризам и др.
- релативизацију развојних, физичких (просторних) и еколошких конфликта између инфраструктурних система и непосредног окружења,
- усклађивање траса саобраћајних и других магистралних инфраструктурних система на подручју општине Доњевац,
- стварање техничко-технолошких и просторно-функционалних предуслова за усклађено функционисање свих инфраструктурних система, на подручју Општине,

- да планска решења омогуће да се Просторни план примењује директно тј. да правила изградње и уређења простора могу директно да се примењују и за подручја за која није предвиђена израда урбанистичких планова;
- спровођење процеса стратешке процене утицаја уз дефинисање и примену најстрожијих мера заштите животне средине и повећања њеног капацитета и квалитета;
- стварање планског основа за израду пројеката који би могли да користе приступне фондове Европске Уније;
- утврђивање смерница за израду нових и ревизију постојећих просторних и урбанистичких планова на подручју Просторног плана;
- израду и доношење других планова, програма и техничке документације на овом простору.

1.2.2. Трансрегионалне везе

Општина Доњевац је добро повезана са окружењем, односно располаже са добрим трансрегионалним везама. Општину пресецају мултимодални коридори међународних саобраћајних (Х) и инфраструктурних система.

Преко територије доњевачке општине води главна балканска комуникација - уздужна Моравско - Вардарска железничко - друмска магистрала.

Од Доњеваца се одваја и западни магистрални правац Доњевац - Прокупље - Куршумлија - Приштина - Пећ од кога се остварује и веза за регионални правац Белољин - Блаци - Крушевац.

На истоку преко Барбешке долине Доњевац је повезан асфалтном саобраћајницом са Гахин Ханом, Бабушницом, Пиротом и Црном Травом.

Ове саобраћајнице повезују Јужно - моравску долину са котлинама Косова и Метохије, односно јупом Расине, Копаоником и Крушевачким крајем на западу, као и Заплањем, Лужницом, Власином и Горњем Понишављем на истоку.

Овакав географско - саобраћајни положај је утицао да Доњевац од 1957 године прерасте у административно - управни центар од када све више преузима улогу трговачког, културног, здравственог образовног, а задњих година и индустријског центра Општине.

1.2.3. Унутаропштинске везе

Концепт просторног развоја се базира како на трансрегионалним везама, тако и на унутаропштинским везама и ублажавању и елиминисању просторно-функцијских разлика између делова територија, као и повећавању степена унутрашње територијалне кохезије. Планским решењима потребно је подржати: алтернативни правац дела државног пута другог реда – регионални пут Р-214 (планирана, делимично изграђена обилазница за насеља: Доњевац, Кочане, Пуковац између аутопута и Ј. Мораве); задржати и унапредити остале путне правце на територији Општине.

1.2.4. Концепт просторног развоја

Поред наведених веза **концепт просторног развоја** се заснива и на:

- везама интерконтиненталног, трансграничног (мултимодални европски коридор Х), трансрегионалног (мрежа државних путева другог реда – регионални путеви R-245, R-214, R-221) и локалног карактера, преко којих општина Доњевац треба да развије своју систематску кооперацију са окружењем;
- привредном потенцијалу, у смислу формирања и опремања инфраструктуром нових индустријских зона комплементарних пољопривреди и грађевинарству, што би имало за циљ активирање и других привредних грана и развоја малих и средњих предузећа; модернизације, производног реструктурирања и технолошког унапређења постојећих капацитета;

- богатству лежишта минералних сировина шљунка и песка – грађевинском материјалу (који путем компензација и одговарајућих накнада може поспешити даљи развој) и што бржој санацији и рекултивацији деградираних простора у приобаљу Јужне Мораве;
- природним вредностима, који чине основни потенцијал развоја (пољопривредно земљиште на територији општине Доњевац заузима значајних 91,43 км² што је преко 70% Општине;
- гео и биодиверзитету који је састављен из више еколошких целина, од којих ни једна није довољно вреднована, односно искоришћена;
- демографском потенцијалу поприлично угроженим негативним демографским процесима, где се на једној страни истиче традиција и искуство становника из руралног подручја, а на другој становништво градског подручја;
- мрежи сеоских насеља са различитим функционалним улогама груписаних око насеља Доњевац као центра Општине;
- постојећој техничкој инфраструктури;
- постојећим објектима јавних служби које би у планском периоду требало даље развијати и модернизовати;

Територија општине Доњевац захвата централни део композитне долине Јужне Мораве, крајњи северни део Лесковачке и мањи, јужни део Нишке, котлине које су повезане Корвинградском клисуром. Она преко ниских превоја спаја са суседним котлинама. Тако на истоку преко Барбешке долине и Гркињске преседлине спаја Лесковачку котлину са Запаљем. Котлина Јужне Мораве се дуж речних токова Ветернице, Јабланице, Пусте реке и Топлице дубоко увлачи ка западу што чини природну везу са Косовом и Метохијом и Западном Србијом. Кроз ову Општину пролазе и ту се сустичу бројне локалне, регионалне државне и међудржавне саобраћајнице, које су утицале на њен укупан развој.

Према посебно издвојеним **просторним целинама**, које непосредно утичу на валоризацију потенцијала и функционалну и просторну организацију, потребе за даљим просторним развојем и конкретна планска решења по појединим областима потребно је сагледати и дефинисати према овим просторним целинама. У оквиру сваке просторне целине, издвајају се специфичне зоне које на различите начине могу утицати или утичу, на укупан развој подручја Општине. Унутар ових просторних зона развили су се различити типови насеља, са специфичним облицима индустријске и пољопривредне производње, као и релативно густа саобраћајна мрежа.

Главне црте рељефа на подручју Плана су резултат деловања ерозивних сила на тектонској основи Лесковачке и Нишке котлине чиме су се створиле основе за формирање геоморфолошких целина које су представљене следећим просторним зонама:

1. **ЗОНА ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА ДОЉЕВАЦ-КОЧАНЕ И ДОЛИНСКА ЈУЖНА МОРАВА**, (30% површине Општине), захвата централни део општине Доњевац и представља осовину њеног привредног развоја. Структурни садржај ове Зоне се местимично увлачи у долине притоке Јужне Мораве и тиме ствара левкаста продужења са истим морфолошким карактеристикама. Тако се она издваја у посебну морфолошку целину чију географску индивидуалност истиче простране котлинске заравни Лесковачке и Нишавске котлине. Унутар ове Зоне, супротно од брдско-планинског подручја су се развили специфични типови насеља, различити карактер пољопривредне производње и релативно густа саобраћајна мрежа. Близина Ниша, као макрорегионалног центра југоисточне и источне Србије и повољне саобраћајне везе утицале су на измену економско-социјалне структуре сеоске популације, као и на физиономију насеља где преовлађују мешовита и непољопривредна домаћинства, обухвата Доњевац, насеља која гравитирају и која су просторно и функционално већ спојена са грађевинским подручјем Доњеваца. Ова Зона обухвата целе катастарске општине: Доњевац, Кочане, Орљане, Чапљинац и Белотинац и део катастарске општине Пуковац источно од Пусте реке. У овој зони живи преко 50% становништва Општине, а поред индустрије развијене су и услужне делатности и трговина. Грађевинско земљиште заузима централни део у коридорима државних путева. Алувијални нанос некарбонатни глиновити, дубоког солума јавља се у широком појасу Јужне

Мораве изнад песковито-иловасто-глиновитог некарбонатног алувијума у атарима села Белотинца, Чапљинца. Обрадиво земљиште у атару Дољевца, Орљана, Кочана као и најнижем делу катастарске општине Пуковац, чини претежно глиновити, најчешће безкарбонатни алувијум са финим муљевитим и слабо хумозним песком. На знатним површинама ове Зоне се развило специјализовано повртарство. У првом, најнижем појасу, који се пружа поред Јужне Мораве и њених притока, од аутохтоне вегетације могу се срести остаци хидрофилних шума топола, врба, јасике, црне јове и других меких лишћара. На стално или повремено забареним теренима Мораве, Топлице и Јовановачке реке настаниле су се барске биљке. У овој Зони је највише пољопривредног земљишта, док грађевинско земљиште заузима површине линеарно распоређене уз државне путеве другог реда (регионални путеви), као и мање површине уз локалне и некатегорисане путеве. У овој зони је изражена тенденција згушњавања и ширења грађевинског земљишта уз путеве што у наредном периоду треба подржати обезбеђењем просторних услова за изградњу посебних, мањих привредних зона.

2. ЗОНА ПУСТЕ РЕКЕ И ТОПЛИЦЕ (13% површине Општине). – захвата југозападни део општине Дољевац и чине је виши, благо и осунчани делови атара Пуковца и Шајиновца. На благо нагнутим терасама су се развили различити типови земљишта. Хумусно-акумулативни хоризонт је црне боје, моћност и до 90 cm што представља повољну околност због могућности дубоке обраде. Терасе усечене у долиנסке стране углавном су под њивама, где се претежно гаје жита. Побрђа и присојне долиנסке стране представљају област винограда и воћњака. Токови Пусте реке и Топлице чине водно земљиште. Пуста река кроз дољевачку општину тече око 7,5 km. и улива се у Јужну Мораву близу ушћа Топлице. Њене обале на овом подручју су ниске, па при максималним месечним водостајима, при отапању снега и пролећних киша се излива из плитког корита и плави приобално земљиште, причињавајући највеће штете пољопривреди. У летњим месецима, најчешће у августу и септембру, достижу свој минимум, када често и пресушује. Топлица је највећа лева притока Јужне Мораве и само се око 8 km њеног доњег тока и ушће налази на територији дољевачке општине. Она је на територији ове општине равничарска река с изразито вијугавим током. Топлица је на току кроз ову општину местимично широка 25-35 m а дубина 1-2 m. Највећу количину воде Топлица носи у марту и априлу. У овој зони има шумског земљишта, око реке Топлице.

3. ЗОНА ДОБРИЧА (13% површине Општине), се простира на мањем северозападном делу општине Дољевац и чине је целе катастарске општине Мекиш и Шарлинац. Голошка грађа и специфични климатски услови, као основни педогенетски фактори су утицали да се на овом подручју формирају смонице и гајњаче као основни педолошки костур из кога су се даље развијали различити типови пољопривредне производње. У овој просторној зони се посебно узгаја бостан, као и монокултурне специјализације у дворишном баштованству (производња папричица).

4. ЗОНА СЕЛИЧЕВИЦЕ (44% површине Општине), захвата скоро читав западни део Просторног плана општине Дољевац. Њу чине целе катастарске општине: Ћурлина, Кнежица, Перутина, Росна, Малошиште, Клисуре и Чечине. Селичевица представља велики хорст. У прошлости се уз обод ове планине одвијао процес спуштања терена дуж раседа која су делом производила и издизања и спуштања суседних блокова. Она су настала радијалним и епирогеним покретима чији процеси још увек нису престали. Селичевица је изграђена од кристалних шкриљаца, односно разних варијетета, гнајса и микашаста. Поред Селичевице и Кумига, на крајњем западу, која је раседом раздвојена од Селичевице, по саставу је врло блиска шкриљцима ове планине. Еутрично смеђе земљиште (гајњача) развило се на шкриљцима брдско-планинског терена Селичевице у источном делу територије ове општине. То је врло плитко земљиште, песковито-иловастог састава, које је образовано на шкриљцима у фази распадања. Реакција је средње кисела целом дубином солума, док је удео лако приступачног фосфора врло низак. Смоница посмеђена некарбонатна на неогеним седиментима налази се у атарима села на вишим терасама и нижем побрђу. Природни биљни покривач на територији дољевачке општине одржао се само местимично на планини Селичевици. Шума која је у прошлости на овом подручју била главни биљни покривач, искрчена је у највећој мери где год

је земљиште могло да се искористи за обраду. Место шума на искрченом земљишту се свуда јављају биљне културе. Шумска биоценоза на територији ове просторне зоне захвата највећи део њене површине територије Општине. Овде је шумски покривач разређен, прилично деградирани и представљен дрвном масом лошијег квалитета, а јављају се и знатне пашњачке површине.

1.3. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПО ОБЛАСТИМА

1.3.1. Еколошки концепт развоја

Основно стратешко опредељење у укупном развоју подручја је усмерено ка успостављању ефикасног система управљања који би све природне ресурсе ставио у функцији човека уз поштовање принципа одрживог развоја и заштите и унапређења стања животне средине. Просторни план општине ће кроз еколошки предлог пружити планске мере оптималног искоришћавања свих природних услова и ресурса, где ће простор бити оптимално искоришћен за људске потребе, али и где ће природни потенцијали бити трајно сачуван. Активно дејство природних услова одређује квалитет и погодност одређеног простора за поједине намене и функције а задатак Просторног плана општине је да после детаљне анализе простора одреди правилну намену и у допуштеној мери смести нов садржај, у смислу прилагођавања и усклађивања са постојећим просторним условима.

Еколошки концепт као објективно и усаглашено коришћење простора на подручју просторног плана општине Доњевац, са могућностима постојећих природних ресурса и њених енергоматеријалних вредности, пружа следећа стратешка опредељења:

- наставак са изградњом и даљи развој свих инфраструктурних система међународног, националног и локалног значаја;
- искоришћавање шљунка и песка као сировине за грађевански материјал,
- интензивна пољопривредна производња;
- искоришћавање шумских комплекса и њихова заштита;
- коришћење водотока и рељефа за изградњу система за наводњавање,
- снабдевање становништва и индустрије одређеним квалитетом вода;
- развој туризма (ловни, излетнички итд.);
- заштита и унапређење стања животне средине.

1.3.2. Концепција демографског развоја

Концепција демографског развоја се огледа у смањивању и заустављању негативних демографских токова, првенствено неповољне старосне и образовне структуре становништва, као и негативне стопе миграција село-град.

Планска решења је потребно дефинисати на начин да допринесу остваривању следећих **циљева** у демографском развоју, и то:

- одржавање позитивног природног прираштаја;
- смањивање миграција село-град и задржавање младог становништва, посебно у сеоским подручјима;
- подизање образовне структуре становништва и смањење броја неписмених;
- перманентно смањивање незапослености;

Основна планска решења је потребно дефинисати у правцу:

- задржавања становника у селима стварањем услова за привредни развој села,
- утврђивања демографске политике са конкретним смерницама за њену имплементацију и посебним сегментом за најугроженије делове;
- ангажовања неупослене радне снаге;
- модернизације програма и система образовања,
- обуке, преквалификације и специјализације пољопривредног становништва, првенствено у области увођења еколошких стандарда и агро-туристичких услуга;

- дефинисања неопходних образовних профила за локалну привреду и образовања таквих кадрова;
- обуке становништва за рад у терцијарним делатностима, посебно услугама;
- подстицања равномерног размештаја становништва подизањем нивоа квалитета живота у насељима (селима), унапређењем квалитета становања, инфраструктуре, јавних служби и услужног сектора, социјално-здравствене заштите и помоћи старијим грађанима и старачким домаћинствима;

1.3.3. Концепт развоја мреже насеља

Основна стратешка опредељења развоја мреже насеља заснивају се на потреби:

- Даљег развоја Дољевац-Кочане као општинског центра;
- Јачања утицаја и веће повезивање насеља која имају изражене централитете Пуковац и Малошиште, посебно дуж речних долина Јужне Мораве, Пусте реке и Топлице, које представљају зону примарне инфраструктуре и основне правце развоја;
- Преусмеравања спонтаног развоја карактеристичног за претходни период, који је водио концентрацији становништва и привредних капацитета у општинским седиштима, у правцу који подразумева подстицање развоја више мањих центара, на основу одабраног модела хијерархијске структуре;
- Стварања услова који мотивишу останак и досељавање, а дестимулишу иселавање, нарочито млађих старосних група становништва у емиграционим насељима;
- Функционалног развоја и опремања центара заједница села у циљу побољшања квалитета услуга, рационализације и доступности објеката јавних служби;
- Привредене специјализације насеља са ослоном на локалне развојне ресурсе и усклађивања са развојем пољопривреде као приоритетне привредне гране;
- Развијања сеоских насеља у планском периоду и тржишно усмеравање сагласно бонитету земљишта њихових атара, где би се на основу одговарајуће рејонизације дошло до оптималне структуре намене површина;
- Развоја насеља са туристичким функцијама и коришћењу свих расположивих фактора ради проширења њихове туристичке понуде.

1.3.4. Концепција развоја јавних служби

Концепција развоја јавних служби у планском периоду заснива се на потреби прилагођавања хијерархијској структури насеља и подизању квалитета услуга.

Сви изграђени објекти јавних служби ће се задржати.

Мрежа основних школа се задржава.

У области **дечје заштите** потребно је увођење одговарајућих облика организације предшколског образовања (у објектима подручних школа или другим објектима) у насељима која немају вртиће.

У области **социјалне заштите** потребно је развијати посебне програме прилагођене особеностима тих подручја и уводити форме организације прилагођене старосној структури становништва (домови за старе).

Мрежу објеката **здрoвства** развијати изградњом здравствених станица/амбуланти у насељима које их немају.

Мрежу објеката **културе и спорта** развијати према планираној хијерархијској структури насеља.

Табела 2: Размештај објеката јавних служби у мрежи насеља на подручју Плана

	насеља	Образовање			Социјална заштита		Здравство		Култура	Спорт и рекреација
		4 разр. основна школа	8 разр. основна школа	средња школа	пред-школске	уст. соц. заштите	здр.станица	амбуланта		
Општина Доњевац	Белотинац		+		+		+		+	+
	Доњевац		+	+	+	+	+	(дз)	+	+
	Клисуре								+	+
	Кнежица	+						+	+	+
	Кочане	+			+				+	+
	Малошиште		+		+		+		+	+
	Мекиш	+			+			+	+	+
	Орљане	+			+			+	+	+
	Перутина	+								+
	Пуковац		+		+		+		+	+
	Русна	+						+		+
	Ђурлина									
	Чапљинац	+						+	+	+
	Чечина	+						+	+	+
	Шајиновац	+			+			+	+	+
	Шарлинце	+			+			+	+	+

Извор: Општинска управа

1.3.5. Концепција привредног развоја

1.3.5.1. Концепција развоја пољопривреде

Унапређење конкурентности пољопривреде и њено прилагођавање тржишним и савременим условима привређивања засниваће се на јачању институционалне подршке пољопривреди, пре свега преко едукације пољопривредних произвођача. Затим треба тежити повећању површина под органском производњом, укрупњавању поседа и удруживању произвођача у задруге и кластере, формирању микропгона за прераду пољопривредних производа, подизању техничке опремљености и обезбеђивању повољних услова кредитирања. Најзначајнији потенцијал развоја пољопривреде представљаће њено повезивање са агроиндустријом и директан пласман производа.

Поред тога, с обзиром да природни ресурси за развој пољопривреде представљају основни ресурс за развој привреде општине Доњевац, свакако треба радити на предузимању мера за заштиту и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог привредног развоја.

Коришћење значајних потенцијала пољопривреде треба подржати мерама економске и пореске политике за формирање пољопривредних поседа: великих преко 100 ха, средњих преко 30 ха и малих од 3,5 до 30 ха. То се, пре свега, односи на равничарске пределе у којима је могућа интензивна ратарска и воћарска производња. За оваква вишегодишња улагања неопходно је обезбедити повољне изворе финансирања преко приступних фондова при Министарству за пољопривреду, шумарство и водопривреду, као и коришћење кредита Фонда за развој Републике Србије, уз могућност формирања аграрног буџета Општине.

1.3.5.2. Концепција коришћења и заштите шума и шумског земљишта

На добрим стаништима, могуће је брзо унапређивање стања, као и довођење екосистема у оптималну фазу одрживости. За поправљање садашњег стања потребно је:

- Наставити, где то није започето, процесе обнављања шума у зрелим састојинама.
- Извршити реконструкцију лоших састојина, које се налазе на добрим стаништима.
- Наставити, интензивну негу и заштиту постојећих шума.

- Чишћење и проређивање састојина мора се извршити на целој планираној површини.
- Извршити повећање површина под шумом на рачун деградираног пољопривредног земљишта.
- Извршити реконструкцију постојећих и изградити нове путеве, како би се повећала отвореност шумских екосистема.
- Извршити повезивање свих зелених површина у јединствени систем зеленила.
- Газдовати шумама у складу са посебним и општим основама за газдовање шумама.

1.3.5.3. Концепт развоја индустрије

С обзиром да се ово подручје одликује присуством природних ресурса који представљају добру сировинску основу, развој индустрије би требало базирати на развоју пољопривредно-прерађивачке индустрије и индустрије грађевинског материјала. При томе треба пронаћи адекватне изворе финансирања преко обезбеђења адекватних кредитних линија, система субвенционирања и сл. Треба више пажње посветити већој инфраструктурној и комуналној опремљености простора и повољних локација за привлачење „greenfield“ и „brownfield“ инвестиција. Активирање нових просторних форми инфраструктурно и комунално опремљених за индустријске паркове и предузетничке зоне. При томе треба водити рачуна и дати подршку увођењу система контроле квалитета, чиме би се подигао ниво квалитета финалних производа и пружених услуга и постигла већа конкурентност како на домаћем, тако и на иностраном тржишту.

1.3.5.4. Концепт развоја грађевинарства

Развој грађевинарства треба базирати на бољој искоришћености природних ресурса. При томе треба радити на предузимању мера за заштиту и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја с једне и привредног раста с друге стране. С обзиром да постоји искуство и традиција у овој привредној области, нарочито у области нискоградње, даљи развој грађевинарства треба усмеравати на ангажовање свих расположивих снага на локалном нивоу у циљу затварања круга по принципу "кључ у руке". С обзиром на повољан саобраћајни и географски положај и близину већих индустријских и привредних центара, даљи развој би требало усмерити на ангажовање домаћих система у обласи изградње привредних, стамбених, инфраструктурних и других објеката и на подручјима ван дољевачке општине.

1.3.5.4. Концепт развоја становања

Полазећи од постојећег стања стамбеног фонда, у погледу обима, квалитета и опремљености, може се закључити да су, у квантитативном погледу, стамбене потребе задовољене. У квалитативном погледу, стање веома неповољно и карактерише га недовољна инфраструктурна опремљеност стамбене изградње.

У планском периоду треба:

- постићи просек стамбене површине од 25м² по једном становнику;
 - обезбедити потребну површину за смештај укупног прираштаја становника до 2021.
- Укупна површина стамбеног фонда на крају планског периода износи 459.575м².

1.3.5.5. Концепт развоја трговине и занатства

Занатство је традиционално заступљено у привреди Општине. С обзиром да оно представља једну од компаративних предности овог подручја, требало би свакако водити рачуна о развоју овог сектора привреде. Како би се овај сектор адекватно развио, потребно је радити на промовисању традиционалних сеоских обичаја, као и на промовисању и производњи традиционалне сеоске хране. Овај сектор даје могућност формирања регионалног бренда финалног производа.

1.3.5.6. Концепт развоја туризма и угоститељства

Општина Дољевац има повољне услове за развој туризма, нарочито сеоског, излетничког, транзитног и ловно-риболовног. Развој туризма ће свакако бити окосница привредног развоја подручја Просторног плана и то, пре свега, преко израде базе података о туристичкој понуди Општине, оснивања фонда за развој туризма, изградње и подизања нивоа смештајних капацитета у домаћинствима и оснивања општинске туристичке организације. Синхронизовано треба радити на едукацији локалног становништва, подизању нивоа квалитета пружених услуга уз истовремено предузимање адекватних мера за заштиту и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја.

1.3.5.7. Концепција развоја мале привреде и предузетништва

Мала и средња предузећа ће представљати основни облик организовања фирми и генератор развоја, конкурентности и запошљавања (приоритетно у агроиндустрији, туризму, транспорту, трговини и сектору услуга). Посебну подршку треба обезбедити за активирање микро бизниса и тзв. породичних фирми, развојем и изградњом микро погона у оквиру постојећег стамбеног ткива сеоских насеља, уз поштовање правила изградње и уређења простора и услова заштите животне средине. Стратегија финансирања треба да се заснива на обухватању и активирању целокупног економског потенцијала Општине и партнерству јавног и приватног сектора.

При свему томе треба водити рачуна и дати подршку увођењу система контроле квалитета, чиме би се подигао ниво квалитета финалних производа и пружених услуга и постигла већа конкурентност како на домаћем, тако и на иностраном тржишту.

1.3.6. Концепција развоја коришћења минералних сировина и енергетике

Концепција развоја коришћења минералних сировина заснива се на рационалном и контролисаном коришћењу лежишта шљунка и песка и смањењу деградације средине у процесу експлоатације и прераде минералних сировина, пре свега, од ерозије тла. Подручја на којима је завршен процес експлоатације минералних сировина, непоходно је рекултивисати.

У области енергетике потребно је, на основу позитивних створених претпоставки, заокружење енергетског система. Рационално коришћење и штедња необновљивих извора енергије, као и коришћење обновљивих извора енергије, су основе развоја енергетике.

1.3.7. Концепт развоја саобраћаја

Уређење и просторни развој Општине, као и интеграција у шире магистралне и регионалне системе у непосредном окружењу, у великој мери зависе од адекватног развоја саобраћајне инфраструктуре. Концепција развоја саобраћаја на територији Општине јесте даљи развој друмског саобраћаја, примарне односно секундарне путне мреже, како би се свим становницима Општине обезбедио брз и квалитетан приступ магистралној и регионалној путној мрежи, као и унапређење и коришћење железничког путничког саобраћаја.

Концепт развоја друмског саобраћаја - Анализом постојећег стања мреже саобраћајница уочавају се више проблема које смо издвојили. Решавање ових проблема представљаће концепт развоја друмског саобраћаја.

Конкретна планска решења односе се на следеће раскрснице и то:

- Раскрсница Државних путева 2. реда Р214 и Р245 у насељеном месту Кочане. За ову раскрсницу је потребно извршити грађевинску реконструкцију то јест изградњу кружног тока или је регулисати светлосном сигнализацијом, чиме би се безбедност учесника у саобраћају подигла на виши ниво.
- Раскрснице на Државном путу 2. реда Р214 и општинског пута у насељеним местима Кнежица и Малошиште. Потребно је извршити саобраћајно - техничку регулацију са грађевинским реконструкцијама (изградња кружних токова) на овим раскрсницама како би постојећи општински пут а и Државни пут 2. реда Р214 боље опслуживали ова насељена места као и новопланирану налеглу индустриску зону са североистока и истока.

Постојањем аутопута Е-75 транзитни саобраћај у глобалном смислу је добро заступљен, међутим транзитни саобраћај у неком локалном смислу треба регулисати алтернативним правцима Државних путева. Тим би се смањио број возила која пролазе кроз урбана језгра насеља чиме би се безбедност становника као и учесника у саобраћају подигла на виши ниво. Планирана, делимично изграђена обилазница која иде од петље Доњевац са источне стране аутопута Е-75, прелази аутопут и долази до места Пуковац и даље према Брестовачкој петљи на аутопуту Е-75, иде у прилог томе, тако да овај путни правац треба форсирати за комплетан локални транзити саобраћај јер искључује скоро сва насеља западно од пута, а пролази кроз не насељени део општине.

Концепт развоја железничког саобраћаја - У складу са Просторним планом Републике Србије (Службени гласник РС број 13/96) и Стратешким планом ЈП Железнице Србије планира се развој железничке инфраструктуре, као и пратеће комуналне инфраструктуре, и то:

- изградња другог колосека поред постојеће пруге Ниш - Прешево - Државна граница, тако да се ова пруга формира као двоколосечна електрифицирана пруга. Увођење другог колосека на прузи Ниш - Прешево - Државна граница подразумева и проширење пружног појаса на овој железничкој прузи,
- задржавање комплекса железничке станице Доњевац на постојећој локацији са свим потребним садржајима, с тим што се планира реконструкција железничке станице Доњевац тако да садржи потребне садржаје за саобраћај на двоколосечној прузи,
- реконструкција пруге како би се омогућила пројектована брзина на прузи до 120 km/h,
- реконструкција постојећих мостова и тунела на прузи при чему ће се обезбедити слободан профил (UIC-C) за електрифициране пруге чиме не би ограничавао интермодални транспорт робе железницом који се планира на Коридору 10,
- спољно осветљење саобраћајних и других површина у станицама,
- реконструкција контактне мреже и сигналних уређаја,
- дигитализација телекомуникација,
- задржавање постојеће једноколосечне неелектрифициране железничке пруге (Ниш) Доњевац - Кастрат - Косова Поље за јавни путнички и теретни железнички саобраћај, електрификација железничке пруге Доњевац - Косово Поље

1.3.8. Концепција развоја водоснабдевања

Према плановима за развој система водоснабдевања на територији Републике, подручје општине Доњевац треба да се снабдева водом из два регионална подсистема водоснабдевања: "Јабланичког", са акумулације "Брестовац" на Пустој реци и "Топличког", са акумулације "Селова" на реци Топлици, у оквиру кога су предвиђене потребне количине воде за шире регионално подручје.

У првој фази, до довођења воде из система Селова (Топлички регионални подсистем водоснабдевања), користиће се капацитети водозавода акумулације "Брестовац" (Јабланички регионални подсистем), преко регионалног система "Пуста река" чија реализација је у току. Постојећи системи са бунарима, који су сада у функцији, задржаће се, са одговарајућом заштитом, као резервни систем, односно за потребе коришћења техничке воде за пољопривредне и друге сврхе.

1.3.9. Концепција развоја и основна планска решења у области канализације

Општина Доњевац има планове за будуће проширење и приступ систему канализације отпадних вода, обрађене и дате у генералном урбанистичком плану. Општи циљ је да се унапреди постојећи систем канализације и третман отпадних вода као и изградња канализационе мреже за сва насеља на територији општине Доњевац. Сва насеља на територији општине Доњевац треба да буду повезана на канализациони систем и сва отпадна вода мора бити третирана и пречишћена пре испуштања у реципијент, што се разликује од садашњег концепта прикупљања отпадне воде и испуштања у локалне водотокове.

Планирано је једно постројење за пречишћавање отпадних вода, на ушћу реке Топлице у Јужну Мораву, као и систем колектора за довод отпадне воде до постројења, што би имало за последицу укидање свих испуста канализације у водотокове.

Друго планирано постројење за пречишћавање отпадних вода би било лоцирано на локацији низводно од Белотинца, где би се систем колектора одводиле и тамо пречишћавале отпадне воде са подручја Белотинца, Турлине, Кнежице, Чапљинца Малошишта и Перутине.

Потребна је изградња канализационе мреже у Белотинцу, Чапљинцу, Чечини, Турлини, Клисури, Кнежици, Малошишту, Мекишу, Перутини, Пуковцу и Русни, као и доградња и проширење система у Дољевцу, Кочанима, Орљану, Шаиновцу и Шарлинцу.

Топографија општине Дољевац и велики број природних водотокова, пружају могућности за канализацију атмосферских вода са минималним трошковима. Како сама топографија терена омогућава формирање локалних подслива, односно испуста у саме водотокове, није потребан јединствен систем кишне канализације са колекторима великих дужина.

Након реализације целокупног система потребно је донети општински пропис којим би се наложило обавезно прикључење на канализацију и затварање свих септичких јама у циљу спречавања даљег загађивања подземних вода.

1.3.10. Концепција развоја наводњавања

Основни предуслов за реализацију мелиорационих система је комасација земљишта, са укрупњавањем парцела, јер се савремени системи за наводњавање не могу примењивати у условима ситних пољопривредних парцела. Хидротехничке мелиорације треба да буду комплексне, што подразумева усклађену реализацију система за одводњавање, наводњавање, уз оптимално коришћење агротехничких мера.

Развој, а посебно ефикасно коришћење и одржавање мелиорационих система, неразводно су повезани. Да би развојно и економски опстало, наводњавање се не сме третирати само као допунска мера за стабилизацију пољопривредне производње у њеној садашњој структури и на садашњем нивоу организованости. Дугорочни опстанак и несметани развој мелиорационих система може се остварити само уколико се створе такви економски и организациони оквири у којима се целокупан пољопривредни сектор и све његове пратеће области (сточарство, откуп, прерада до највиших нивоа финализације, промет, извоз, итд.) трансформишу у складу са примарном производњом која се остварује путем наводњавања.

1.3.11. Концепција развоја и основна планска решења у области ерозије и бујица

Окосницу заштите од поплава представљаће линијски системи за пасивну заштиту, тј. системи одбрамбених насипа, уз њихово комплетирање, доградњу, реконструкцију и одржавање. Радови на уређењу водотока усмераваће се на обезбеђење стабилности и функционалности линијских система за заштиту од поплава (насипе), а затим на уређење водотока за пловидбу (у случају Јужне Мораве) и друге намене, као и на уређење мањих водотока кроз насеља.

Битан услов за остваривање укупних позитивних ефеката система за заштиту од поплава и уређење водних токова представља и заштита од ерозије и бујичних токова. Са аспекта ерозије земљишта, за подручје Плана од значаја је поред претварања нископродуктивних и деградираних пољопривредних површина у шумске комплексе и заштита водопривредних објеката од наноса са механичког, хемијског и биолошког аспекта, зависно од степена угрожености и степена осетљивости тих објеката на засипање наносом. Кад је реч о заштити од бујица приступ овој проблематици зависи од величине водотока. Код већих бујичних токова, заштита од вода се постиже класичним мерама уређења водотока и одбране од поплаве. У случају мањих бујичних токова, мере уређења ових водотокова се третирају у склопу комплексног антиерозионог уређења слива.

1.3.12. Концепција развоја електроенергетског система

Основна стратегија даљег развоја електроенергетског система је да створи оптимално решење довољно сигурног, квалитетног и економичног снабдевања електричном енергијом потрошача на територији општине Дољевац, уз рационалну употребу од стране потрошача, а у

остваривању циља да се омогући неометан развој, било ког корисника на планском подручју у погледу количине електричне енергије и потребне снаге.

Изградња електроенергетских објеката треба да прати изградњу стамбених и других објеката (намена), што подразумева благовремену изградњу електроенергетских капацитета, уважавајући усвојену концепцију мреже мреже за расподелу и дистрибуцију електричне енергије.

1.3.13. Концепција развоја топлификационе и гасоводне мреже

На подручјима где је преовладајући систем породичног система градње ниже и средње спратности није рационално увођење централног топлководног система развода енергената, те из тих разлога се ни за једно насеље на територији општине не планира изградња централизованог система топлификације.

Јужна Србија ће се снабдевати природним гасом преко магистралног гасовода МГ - 11 Ниш - Лесковац - Врање. Магистрални гасовод МГ - 11 полази од Главног разделног чвора "Ниш" и преко територије града Ниша улази на територију општине Доњевац и југозападно од насеља Орљане изградиће се разделни чвор (ГРЧ "Доњевац-Орљане") где ће се вршити рачвање за два гасовода и то.

- МГ - 11а, ка Лесковцу и Врању, и
- МГ - 11б, ка Блацу, Куршумлији и Косову.

На гасоводу који иде на југ, ка Лесковцу, изградиће се Главна мерно-регулациона станица "Доњевац" и "Пуковац".

Уз трасу магистралних гасовода планира се и простор за изградњу продуктовода. Он ће се користити за транспорт нафтних деривата. Циљ је у перспективи прекогранично повезивање система продуктовода преко терминала у Нишу са системима продуктовода у другим државама.

1.3.14. Концепција развоја телекомуникација

Фиксна телефонија - Потребе за остваривањем сервиса "triple play", односно остваривањем високих битских протока (изузетно велике брзине преноса-чак до 20 Mb/s), узрокује потребу за смањењем претплатничке петље. Ово ће бити могуће остварити дубљим уласком оптичких каблова у приступне мреже и увођењем нових приступних уређаја у приступну мрежу - мултисервисних приступних чворова (МСАН). Ово истовремено захтева изградњу нових приступних мрежа и осавремењавање постојећих приступних мрежа. У наредном периоду се планира даља дигитализација, односно изградња нових комутација и припадајућих приступних мрежа, са напред наведеним карактеристикама, у свим насељима на територији Општине. Повезивање свих истурених комутационих степена - мултисервисних приступних чворова извршити оптичким кабловима, што ће омогућити телефонским претплатницима приступ свим сервисима који буду примењивани у телекомуникацијама.

Наставиће се даља надградња транспортне мреже (оптички каблови) на магистралним везама и на регионалним нивоима телекомуникационе мреже и повезивање свих нових комутација.

Мобилна телефонија - У наредном периоду треба очекивати даљи пораст тражње мобилних услуга, значајан развој видеоуслуга и повећање удела мобилног Интернета и свих његових пратећих услуга.

Сва три оператера: "ТелекомСрбија" - (МТС), "Теленор" и "ВИПМобиле" ће проширити мрежу базних радиостаница да би квалитетним сигналимa покрили целокупну територију општине.

1.3.15. Концепција развоја природних добара

Концепција развоја се огледа у очувању и унапређењу обновљивих природних ресурса, уз стварање дугорочног друштвеног интереса.

Такво опредељење условљава **циљеве** у заштити и развоју природних добара, и то:

- смањење антропогеног утицаја на биодиверзитет;
- контрола увођења алохтоних и модификованих врста и контрола;
- заштита и побољшање стања шумског покривача,
- увећање шумског фонда,

- контрола планског газдовања шумама;
- контрола експанзије на пољпривредним површинама;
- заштита подземних вода и изворишта од загађења;
- заштита од даљег загађивања водотокова, уређење обала и повезивање са окружењем;
- изградња канализационе мреже и уређаја за пречишћавање отпадних вода, као и непропусних септичких јама;
- заштита станишта реликтних и ретких биљних и животињских врста и њихових заједница;
- уређење и одржавање јавних зелених површина;
- уклањање и спречавање формирања "дивљих" депонија које се неконтролисано шире;
- јачање еколошке свести становништва;
- очување и унапређење агробиодиверзитета;
- очување и повећање површина под површинским водама;
- валоризација малих језера на бившим коповима шљунка и песка у алувиону Ј. Мораве у спортско-рекреативне, риболовне и туристичке сврхе;
- очување и неговање естетских обележја пејзажа, односно аутентичности простора;
- заштита објеката геонаслеђа занимљивим геолошким, геоморфолошким или хидрографским феноменима;
- заштита околине и амбијента заштићених културних добара;
- рекултивација простора на којима се врши експлоатација минералних сировина, јаловишта и депонија.

Основна планска решења односе се на следеће мере заштите природних добара:

- ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког и минералошко-петрографског порекла, за које се претпоставља да има својства природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести организацију за заштиту природе и да предузме мере да се до доласка овлашћеног лица, природно добро не оштети и да се чува на месту и положају у коме је нађено;
- потребно је одредити заштитни појас, односно зоне непосредне, уже и шире зоне заштите, за подручја на којима се налазе или планирају нова изворишта за водоснабдевање становништва;
- неопходно је планирати изградњу заштитних водопривредних објеката као и комплетно хидротехничко уређење сливова укључујући и антиерозионе радове.

Као **посебна планска решења** могу се издвојити:

- утврђивање природних добара предеоних целина очуваног биодиверзитета и лепоте предела;
- повећање доступности природних добара изградњом и реконструкцијом локалне путне мреже, као и пешачких и бициклистичких стаза;
- израда катастра екосистема;
- израда катастра угрожених врста;
- мониторинг угрожених врста.

1.3.16. Концепција заштите непокретних културних добара

Према условима Завода за заштиту споменика културе Ниш бр. 30-2/07 од 09.08.2007 године, на територији општине Дољевац налазе се следећа непокретна културна добра:

- 1) **Средњовековни град Копријан код Дољевца** (велики значај) и
- 2) **Црква Св. Јована у Орљану.**

Слику о градитељском наслеђу употпуњују и следеће непокретности које уживају предходну заштиту:

- **Вила Душана Димитријевића** преко пута старог млина у Дољевцу;
- **Зграда старе жандармерије** у Кочану на излазу ка Пуковцу;
- **Локалитети „Доњи Рид“, „Чол Пек“, и „Црквиште“** у Клисури;
- **Локалитет „Сеоско гробље“** у Мекишу,
- **Локалитети „Селиште“ и „Бисерка“** у Орљану;

- Локалитет „Код Потока“ у Русни;
- Локалитети „Стара црква“ и „црква Св. Петке“ у Ћурлини;
- Локалитет „Сеоско гробље“ у Шаиновцу;
- Локалитет „Код гробља“ у Шарлинцу.

Заштита непокретних културних добара треба да омогући:

- Наставак истраживања градитељског наслеђа ради потпунијег евидентирања и валоризације;
- Даље трајање наслеђа као ресурса уз одрживи развој локалне средине;
- Утврђивање евидентираних непокретности за непокретна културна добра;
- Утврђивање и уређење зона заштите непокретних културних добара;
- Квалитетну презентацију споменичког наслеђа;
- Очување објеката аутохтоног народног градитељства;

Предлаже се концепт одрживог начина туристичке употребе културног наслеђа уз усклађивање степена комерцијализације са принципима заштите и одрживости необновљивих ресурса. Потребно је испитати могућност интеграције заштите природног са културним наслеђем на подручју средњовековног града Копријана и цркве светог Јована као простора изузетних естетских вредности и измештања постојеће трасе далековода и базних станица мобилне телефоније, која води преко тог подручја. На планском подручју је потребно сагледати и вредне примере аутохтоне руралне архитектуре као и техничке културе (фабрике, фабричке комплексе и хале, магацине, хидроцентралне и друге енергетске објекте).

1.3.17. Концепција управљања отпадом

1. Као најзначајнија комунална делатност, на подручју Просторног плана се предвиђа подизање досадашњег поступка збрињавања отпада на ниво управљања отпадом, формирањем Екоцентра, за који је обезбеђење адекватног простора сагледано делимично на планском подручју а делимично ван њега. Екоцентар ће опслуживати Нишки регион – регион 24, а организационо, у његовом саставу предвиђена је и санитарна депонија за нередициклабилни отпад.

Решењем санитарне депоније Екоцентра биће обухваћени:

- уређење локације са обавезним обезбеђењем стабилности фундамента, физичке баријере између фундамената и корпуса депоније, система за сакупљање и одвођење процедних и оцедних вода, система за отплињавање, система за сакупљање и одвођење површинских вода;
- примена технологије за санитарно одлагање отпада у складу са Националном стратегијом и препорукама и искуствима ЕУ.

2. Увођење новог концепта управљања медицинским отпадом, подразумевало је оснивање и деловање **Радне групе за Централно место третмана Дом здравља Ниш** (једне од две при Нишавском административном округу), као установе која, заједно са радним групама других округа, креира политику управљања медицинским отпадом.

Решењем Центра за третман инфективног медицинског отпада Ниша обухваћени су:

- уређење простора Дома здравља (за третман и привремено одлагање);
- уређење локације са паркингом и објектом (за коначни третман);
- примена технологије за санитарно одлагање отпада у складу са Националном стратегијом и препорукама и искуствима ЕУ (стерилизација у аутоклаву, уситњавање у посебној дробилици, складиштење у стерилним контејнерима, превозење специјалним возилом, депоновање као инертног безопасног отпада).

1.3.18. Концепција спречавања и ограничавања негативних и увећања позитивних утицаја на животну средину

Концепција у области заштите животне средине огледа се у унапређењу квалитета животне средине уз примену начела превенције и предострожности и начела одрживог развоја.

У области заштите ваздуха: стриктно ограничавање емисија загађујућих материја из привредних постројења, саобраћаја и домаћинства, даљи развој система гасификације и топлификације, адаптирање привреде према критеријумима заштите, појачану контролу рада котларница; подстицање енергетске ефикасности у смислу што рационалнијег коришћења енергије; одређеним мерама стимулисати грађане са индивидуалним ложиштима на прелазак на

алтернативне изворе загревања: уградња уређаја за смањење емисија на изворима где су емисије изнад GVI прописане законом као што су индустријски погони, топлане, котларнице итд; смањење и ограничавање емисија из нових извора преусмеравањем транзитног саобраћаја ван насеља, применом интегралних заштитних мера на коридору аутопута и других путева, применом прописа и прибављање обавезних интегрисаних дозвола за постојећа и нова привредна (индустријска) постројења, као и промене у начину функционисања постојећих постројења, док се за нова постројења примењују најбоље доступне технологије (БАТ) и решења усклађена са прописима; коришћење алтернативних енергетских извора: сунчеве и геотермалне енергије, енергије биомасе и отпада, еолске енергије; усагласити основне градске функције са циљем побољшања стања животне средине; планско озелењавање јавних површина и стварање функционалног система зеленила са изградњом нових паркова и спортско-рекреативних терена, дечијих игралишта и нових дрвореда дуж улица и булевара, свуда где за то постоје могућности; засновати катастар загађивача ваздуха са подацима о свим стационарним изворима загађења ваздуха; обезбедити аутоматско праћење показатеља квалитета ваздуха ради адекватне реакције у случају акцидентних загађења; даљи развој информационог система квалитета ваздуха за подручје просторног плана преко Екобилтена и интернет презентација, са доступном базом података о актуелном и десетогодишњем стању квалитета ваздуха; спровести вишегодишња епидемиолошка истраживања за утврђивање последица лошег квалитета ваздуха на здравље становништва;

У области заштите вода: Потпуна заштита и унапређење квалитета подземних вода (водоснабдевање и наводњавање); заштита изворишта и обезбеђење снабдевања водом, применом прописаних активности у зони заштите изворишта, ревитализацијом и проширивањем водоводног система и потпуна заштита вода; ревитализација загађених водотокова, приобаља и шире околине и довођење свих деоница водотокова у прописану класу; смањење емисије суспендованог и органског загађења од стране концентрисаних и расутих загађивача; планским третманом комуналних отпадних вода - ширењем канализационе мреже (кишне и фекалне канализације), одређивање локације и изградња ППОВ; планским третманом индустријских отпадних вода - изградња канализације за отпадне воде, изградња система за предтретман отпадних вода у привредним постројењима, уградња постројења за пречишћавање отпадних вода загађених нафтним дериватима; санација постојећих индустријских постројења за третман отпадних вода; оплемењивање малих вода: рационализација потрошње воде; забрана изградње индустријских и других објеката чије отпадне материје могу загадити воду и земљиште, забрана изградње других објеката који могу загадити воду или земљиште или угрозити безбедност водопривредне инфраструктуре; дозвољена изградња објеката ако се у пројектовању и извођењу обезбеди каналисање и пречишћавање отпадних вода у складу са стандардима прописаним законом и у складу са законом, дозвољена је изградња објеката за рекреацију и туризам под условима заштите животне средине; постојећи индустријски објекти морају у најкраћем року обезбедити каналисање и пречишћавање отпадних вода у складу са законском регулативом; изградња депонија за безбедно складиштење и санитарно исправно руковање свим отпадним материјама из процеса производње и отпадним муљевима из постројења за пречишћавање отпадних вода; изградња заштитних појасева на водотоцима и бујичним токовима; санација преосталих ерозионих и бујичних жаришта, смиривање ерозије и постепено смањивање продукције и проноса наноса; отпад се сме сакупљати само на водонепропусним површинама, а депоновање је могуће само ван шире зоне заштите; у зони изворишта забрањена је интензивна употреба пестицида, хербицида и вештачких ђубрива на земљишту које се користи у пољопривредне сврхе; забрана транспорта и складиштења опасних и отровних материја; антиерозиони радови ради спречавања спирања земљишта и хемијског или механичког загађења водотока; успостављање ефикасног система мониторинга и израда и ажурирање катастра загађивача и спровођење репресивне политике у складу са законском регулативом која се односи на заштиту квалитета вода; успостављање комплексног, функционалног информационог и управљачког система заштите животне средине; израда плана заштите вода; перманентна и стриктна контрола квалитета амбијенталних и отпадних вода;

У области заштите земљишта: Уклањање свих дивљих депонија и забрана неконтролисаног депоновања свих врста отпада; Спровести програм строге контроле и заштите

приобаља и водотокова. Успоставити еколошку контролу у циљу спречавања индустријског загађивања, испуштање хемијског отпада и прљавих индустријских материја. У вези са тим пооштрити казнену политику; Контрола употребе агрохемијских средстава у циљу смањивања загађења земљишта из пољопривреде и очување земљишта које се одликује високим пољопривредним вредностима. Заштита, коришћење и уређење земљишта обухвата очување продуктивности, структуре и слојева тла, као и природних и прелазних облика и процеса. На површини земљишта или испод могу се обављати активности и одлагати материје које не загађују или оштећују земљиште; Неопходно је допунити испитивања загађености пољопривредног земљишта на оним локацијама на којима то није учињено; Наставити испитивања на локацијама на којима су констатована загађења, нарочито гицикличним ароматичним угљоводоникима; Осмислити Програм испитивања загађености земљишта у градским парковима, у зонама рекреације (дечја игралишта) и подручјима око индустријске зоне и поред значајних саобраћајница; Изградња непропусних септичких јама у деловима предметног подручја без канализационе мреже; рационално коришћење грађевинског и пољопривредног земљишта; ограничавањем ширења насеља и привредних делатности на квалитетним пољопривредним земљиштима, забраном изградње на пољопривредном земљишту од I до IV катастарске класе, као и пренамене пољопривредног земљишта у шумско, осим земљишта VII и VIII катастарске класе и у посебним случајевима када није могуће пронаћи алтернативне локације; за нове делатности и намене у случајевима када је то могуће коришћење постојећег грађевинског фонда, (уместо "greenfield" давање предности "brownfield" инвестицијама);

У области заштите здравља: смањењем емисије загађујућих материја и изложености њиховом штетном дејству; заштитом и унапређењем постојећих шума, шумског земљишта и заштитних "зелених појасева"; смањењем емисије загађујућих материја у ваздуху подизањем заштитних "зелених појасева" уз магистралне саобраћајнице и нова привредна постројења, односно заштитног зеленила у насељима. смањењем буке, вибрација и нејонизујућег зрачења; обезбеђењем редовне контроле здравствене исправности намирница и квалитета воде за пиће, као и системом адекватне здравствене заштите - реконструкцијом постојећих објеката здравствене заштите и обезбеђењем доступности објектима и услугама здравствене заштите и других јавних служби од значаја за здравствени и социјални статус грађана.

У области заштите предела и живог света: формирање прекограничне еколошке мреже заштићених подручја и еколошких коридора; одбране од поплава; промоције одрживог коришћења земљишта; промоције развоја сеоског туризма. извођењу грађевинских радова (посебно обезбеђење еколошких коридора и зона око објеката инфраструктуре магистралног значаја); транспорту потенцијално штетних материја (гориво и других запаљивих и опасних суспензија); примени хемијских средстава у пољопривредној производњи; лову и риболову - планско организовање лова, риболова и ловног туризма.

У области заштите од удеса: Усклађивање националних прописа из области управљања хемикалијама и заштите од удеса са законодавством ЕУ; Ревизија националних прописа о удесима у индустрији и транспорту; Ратификовање важних међународних Конвенција који се односе на хемикалије и удесе (Ротердамска, Стокхолмска и сл.); Успостављање и развој информационог система за управљање хемикалијама и заштиту од удеса; У случају удеса припрема мера и поступака санације земљишта, као и у случају појединачних (изолованих) инцидената; При транспорту опасних материја дуж коридора смањењем опасности од удеса; Благовремено отклањање свих техничко-технолошких недостатака; Организовање радионица за едукацију свих учесника у систему управљања ризиком и одговором на хемијске удесе; Контрола опреме и уређаја у ЕХ заштити;

У области планске и урбанистичке документације

Израда стратешких процена утицаја на животну средину за планове на **нижим хијерархијским нивоима** у случају да постоје значајни утицаји на животну средину и у складу са решењима и мерама дефинисаним законом. За сва нова, као и за измене у раду постојећих постројења и привредних предузећа обавезна је израда процене утицаја на животну средину и прибављање интегрисане дозволе.

У области (Мониторинга)

Програм за праћење стања животне средине обезбедиће непосредно праћење реализације планских решења, као и остваривање услова и мера заштите. Обзиром да не постоји установљен комплетан систем мониторинга за територију просторног плана, неопходно је дати концептуални оквир за конституисање интегралног програма праћења стања животне средине са индикаторима животне средине, обавезама надлежних органа у праћењу стања животне средине и адекватним поступањем у случају ванредних и неочекиваних утицаја на животну средину.

2. ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ НАМЕНА ПРОСТОРА (ПОЉОПРИВРЕДНО, ШУМСКО, ВОДНО И ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ) И БИЛАНС ПОВРШИНА

2.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Као један од најважнијих природних потенцијала на територији општина Доњевац издваја се високо квалитетно пољопривредно земљиште.

Пољопривредно земљиште у оквиру укупног простора, заузима 80.85 km² што је 66.81%. Углавном је сконцентрисано дуж речних токова Јужне Мораве, Топлице, Југбодановачке реке и Пусте реке.

Пољопривредно земљиште чини компактну целину која је дисецирана речним токовима, инфраструктурним системима, грађевинским и шумским земљиштем. Размештај пољопривредног земљишта на подручју Просторног плана показује највећу концентрацију пољопривредних површина у северном, западном и јужном делу. То су катастарске општине које се махом простиру у алувијалним равнинама поменутих река и то: Ђурлина, Белотинац, Кнежица, Чапљинац, Мекиш, Орљане, Шарлинце, Шајиновац, Пуковац, Чечена и Русна. Земљиште виших бонитетних класа доминира у равничарским атарима и чини најпродуктивнији пољопривредни ресурс општине. У неколико атара спроведена је комасација пољопривредног земљишта, али и поред тога, још увек преовлађује екстензиван карактер пољопривредне производње. Земљиште нижих бонитетних класа налази на обронцима Селичевике. Необрадиво пољопривредно земљиште (углавном пашњаци) је заступљено у планинским атарима Перутине, Ђурлине, Малошишта, Клисуре, Чечене и Русне.

2.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Шумски комплекс се простире почев Курвинградског сужења у долини Ј. Мораве према истоку, на вишим и стрмим западним обронцима планине Селичевике, обухватајући делове катастарских општина Перутина, Малошиште, Кнежица, Чечина и Русна. Шумовитост овог терена условљена је брдско - планинским карактером. Мање површине јављају се као енклаве у долинама Ј. Мораве и њених притока.

Шумска биоценоза (углавном аутохтоне изданаке листопадне шуме, мешовите заједнице цера, граба, китњака, букве, шикара и шибљака, тополе и беле врбе) на шумском земљишту захвата највећи део његове површине. Овде је шумски покривач разређен, прилично девастиран и представљен дрвном масом лошијег квалитета, а јављају се и знатне пашњачке површине. Природни биљни покривач одржао се само местимично. Шуме које су у прошлости на овим подручјима биле главни биљни покривач, искрчене су у највећој мери где год је земљиште могло да се искористи за обраду. Уместо шума, на искрченом земљишту се свуда јављају пољопривредне површине ниске производне могућности.

Учешће шума у површинама катастарских општина овог рејона су различита.

Шумско земљиште у општини Доњевац на 21,00 km² чини око 17,35 % укупне површине територије.

Најмање пошумљен део територије општине је у равничарском делу.

2.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

Водно земљиште, на територији Просторног плана јесте земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем.

Водно земљиште текуће и стајаће воде, јесу корито за велику воду, приобално земљиште (појас земљишта непосредно уз корито за велику воду водотока који служи

одржавању заштитних објеката и корита за велику воду и обављању других активности које се односе на управљање водама) и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја.

Водно земљиште на подручју Просторног плана обухвата и напуштена корита и пешчане и шљунчане спрудове, које вода повремено плави и земљиште које вода плави услед радова у простору (преграђивања текућих вода, експлоатације минералних сировина и слично).

На подручју Просторног плана, изразита концентрација водног земљишта се налази у равничарском делу дуж Јужне Мораве, Топлице, Пусте и Југбогдановачке реке и њихових притока и захвата око 1.18% од укупне површине Просторног плана. Просторним планом је резервисан простор за изградњу пловног пута долином Мораве.

2.4. ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ

Грађевинско земљиште обухвата изграђен и неизграђен простор од 17 km², односно 14% укупне површине. Планирано грађевинско земљиште у односу на постојеће повећано је за 7.1 km² или за око 5.86 % укупне површине.

Најзначајнији раст површине грађевинског земљишта је у општинском центру Доњевац-Кочани, сразмерно значају општинског центра, заступљеношћу привредних функција, јавних служби и др. Ширење грађевинског земљишта је највеће у средишњем делу, дуж Јужне Мораве, поред државног пута I реда - аутопута (Е - 75), државних путева II реда (R - 214 и R - 245) и општинских путева, који пролазе средином Општине. Ширина планираног појаса грађевинског земљишта уз државне и општинске путеве утврдиће се према локалним потребама и условима. Ширење је у највећој мери на рачун високо продуктивног пољопривредног земљишта. Оваква тенденција је посебно изражена на подручјима катастарских општина Малошишта, Белотинца, Кочана, Доњеваца и Пуковца.

У оквиру грађевинског земљишта у обухваћени су простори за становање, индустрију и делатности, јавне површине, рекреационе, парковске, површине заштитног зеленила, и др.

Грађевинско земљиште као рационално организован и обликован простор приказано је за сва насеља на територији Просторног плана. Основни критеријуми за утврђивање грађевинског земљишта били су: рационално коришћење и намена простора, објективно сагледавање потреба сваког насеља за грађевинским земљиштем на основу процена будућих демографских процеса, расположивог простора који није изграђен, процењених природних, привредних и осталих потенцијала и потреба, капацитета постојеће и планиране инфраструктуре, месту насеља у планираној хијарархији мреже насеља, заштити јавног и приватног интереса, очувању аутентичности и посебности насеља и вредновању квалитета простора и његове околине у циљу одређивања грађевинског земљишта, а да се при том не смањују квалитетни шумски, пољопривредни и водни ресурси.

Просторним планом приказано је постојеће и планирано грађевинско земљиште. Планирано грађевинско земљиште представља резервну површину за будући просторни развој насеља. Границе грађевинских реона за просторе и зоне директне примене плана, прецизно су дефинисне на нивоу парцела у шемама насеља, док ће се за просторе и зоне у којима је предвиђена даља урбанистичка разрада, границе прецизније дефинисати приликом израде урбанистичких планова. Уз очување идентитета насеља, постојеће грађевинско земљиште развијаће се реконструкцијом постојећих објеката и изградњом објеката намењених за становање, привредне делатности, јавне и друштвене саджаје. Реконструкцијом постојеће и градњом нове саобраћајне и комуналне инфраструктуре, као и осигурањем простора за пратеће садржаје, подићи ће се ниво комуналног опремања насеља. Намене планираних целина и зона у оквиру грађевинског земљишта претежно су одређене за становање, јавне функције, привредне делатности (радне зоне), површине за комуналне делатности (депонија, људска и сточна гробља, пијаце), инфраструктурне и саобраћајне системе, спорт и рекреацију, уређене зелене и парковске површине, заштитно зеленило и посебну намену.

Грађевинско земљиште урбаног подручја општине Доњевац дефинисано је Планом генералне регулације Доњеваца.

Око постојећег ширег функционалног центра формиран је основни грађевински реон који се зракасто протеже уз постојеће и планиране и саобраћајнице, што је омогућило да даља

изградња буде усмерена у циљу рационалног коришћења и инфраструктурног опремања земљишта. Ширина планираног појаса грађевинског земљишта уз државне и општинске путеве утврдиће се према локалним потребама и условима.

Изван граница Плана генералне регулације Дољевца утврђене су границе грађевинског земљишта за сва насељена места, чиме је дефинисан простор за даљи развој насеља и створени услови за спречавање неконтролисаног и стихијног заузимања и смањења површина пољопривредног земљишта.

У оквиру грађевинског земљишта су јасно издвојене различите зоне намене: становање С1, становање С2, становање са пословањем, привредне делатности, јавне службе, комуналне функције, спортско рекреативни комплекс, комплекс храма и верски објекти.

Табела 3: Намена простора и биланс површина

ЗЕМЉИШТЕ	Постојеће		Планирано	
	Р km ²	%	Р km ²	%
ПОЉОПРИВРЕДНО	89,17	73,69	80,85	66,81
ШУМЕ И ШУМСКО	20,50	16,94	21,00	17,35
ГРАЂЕВИНСКО	9,9	8,18	17,00	14,04
ВОДНО И ОСТАЛО	1,43	1,18	1,43	1,18
ПОСЕБНА НАМЕНА	/	/	0,72	0,59
УКУПНО	121	100%	121	100%

3. ПРОПОЗИЦИЈЕ И ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПО ОБЛАСТИМА

3.1. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА

Основна планска решења у погледу коришћења и заштите природних ресурса су:

3.1.1. Пољопривредно земљиште

- заштита најквалитетнијег пољопривредног земљишта као природног ресурса и потенцијала за развој пољопривреде, и то првенствено у долини река Ј. Мораве, Топлице, Пусте и Југбогдановачке реке и њихових притока, изван зона непосредно уз државне путеве I и II реда које су већ делимично изграђене. Приоритетно је потребно заштитити комасирано пољопривредно земљиште и пољопривредно земљиште у државној својини. У овим зонама није дозвољена промена намене пољопривредног земљишта, осим у зони која је дефинисана за ширење грађевинског земљишта. У осталим деловима дозвољена је промена намене пољопривредног земљишта од 5 до 8 катастарске класе.
- очување и заштита свих традиционалних аграрних садржаја у сеоским подручјима, који су од посебне природне, научне и културно-историјске важности;
- контролисано коришћење хемијских ђубрива и средстава за заштиту биља;
- заштита пољопривредног земљишта од I до IV катастарске класе, сем у изузетним случајевима (грађевинско земљиште и објекти инфраструктуре од ширег значаја);
- мере строге заштите од пренамене у непољопривредне сврхе примењивати за плоднија земљишта, лоцирана углавном у котлинским атарима у долинама река и местимично у брдско-планинским крајевима, у деловима долинама и на уравњеним платоима;
- земљишта VII и VIII катастарске класе могу се пренаменити у шумско земљиште (културама квалитетних и брзорастућих врста дрвећа);
- наводњавање пољопривредног земљишта, као и изградња прихватних резервоара и система за наводњавање;
- регулацијом и уређењем речних корита бујичних токова и корита других водотокова спречиће се повремено плављење најплоднијег земљишта;

- заштита пољопривредног земљишта од површинских и подземних вода и процеса ерозије и проноса;
- спречавање даљег уситњавања пољопривредних парцела стимулисањем укрупњавања земљишних поседа;
- рекултивација оштећених пољопривредних површина услед експлоатације песка и шљунка;
- привођење култури запуштеног и деградираног пољопривредног земљишта;
- потпуна санација дивљих депонија на пољопривредном земљишту;
- на теренима изнад 700m н.в., ради опстанка планинских села потребно је задржавање одређених површина за ратарско-повртарску производњу на парцелама погодним за гајење кромпира, хељде, крмног биља и одговарајућих сорти јарих жита;
- очување крмне базе за развој планинског сточарства;
- одрживо коришћење пољопривредног земљишта на целом планском подручју уз производњу здраве хране и еколошки вредних и брендираних пољопривредних производа.

3.1.2. Шуме и шумско земљиште

Сваки шумски комплекс је мултифункционалан. Сагледавајући приоритетне потребе одређује се и основна намена шума, а према томе се одређују и циљеви газдовања и примењују мере будућег газдовања, као и радови који ће се изводити у току наредног периода.

Шумско земљиште је простор у коме је храст изразито доминантна врста дрвећа, констатовано је присуство и других врста, посебно оних које су сврстане у категорију „...ретких, реликтних, ендемичних и угрожених“ (дивља трешња, јасика, бреза, пољски брест, бели јасен, млеч, планински јавор).

На добрим стаништима, могуће је брзо унапређивање стања, као и довођење екосистема у оптималну фазу одрживости. За поправљање садашњег стања потребно је:

- 1) Наставити, где то није започети поцесе обнављања шума у зрелим састојинама.
- 2) Извршити реконструкцију лоших састојина, које се налазе на добрим стаништима.
- 3) Чишћење и проређивање састојина мора се извршити на целој планираној површини.
- 4) Извршити реконструкцију постојећих и изградити нове путеве, како би се повећала отвореност шумских екосистема.

Основна планска решења у циљу рационалног и одрживог коришћења шума и шумског земљишта су:

- очување и заштита значајних шумских комплекса;
- рационално коришћење дрвета као сировине уз формирање мањих дрвопрерађивачких погона;
- спровођење шумско-узгојних и мелирационих радова, при чему приоритет дати подизању мешовитих састојина на нагибима већим од 40%, поготову на долонским странама бујичних токова;
- формирање вишефункционалних шумских целина за лов, туризам, спорт и рекреацију, сакупљање шумских плодова и др.;
- пошумљавање земљишта испод VI катастарске класе мешовитим састојинама аутохтоних врста лишћара и одговарајућим врстама четинара;
- пошумљавање ерозивних предела, при чему су приоритет сливови бујичних токова;
- рекултивација и пошумљавање деградираног земљишта.

Поред наведених планских решења која се односе на целокупно подручје општине Доњевац, овим планом се дају и одређена решења која су специфична за поједине макроне:

у зони Селичевике,

- формирање мешовитих и вишенамених шумских састојина на подручјима катастарских општина: Перутина, Малошиште, Клисура, Чечена и Русна, као просторе са шумско-привредним, ловним, туристичким и др. потенцијалима;
- превођење нижих у виши узгојни облик;
- формирање одговарајућих прерађивачких погона за експлоатацију и прераду дрвета и других споредних шумских производа;

- пошумљавање пољопривредног земљишта испод VI катастарске класе;
- пошумљавање сливног подручја бујичних токова;
- обнављање деградираних шума пошумљавањем и мелиорацијама;

у зонама: општинског центра Доњевац-Кочане и долине Јужне Мораве, Пусте Реке и Топлице и Добрича,

- подизање интензивних култура меких лишћара у алувијалној зони, посебно у долинама Ј. Мораве и већих притока;
- уређење шумских локалитета и развој излетничког туризма (уређење парк-шума и повећање зелених површина по глави становника на нивоу до 25м² по становнику.
- очување шумских комплекса и појединачних стабала у градском језгру и другим периурбаним и урбаним насељима.

3.1.3. Воде

Основна планска решења у циљу рационалног и одрживог коришћења вода и водног земљишта су:

- успостављање нових и реконструкција постојећих зона заштите изворишта површинских и подземних вода посебно оних намењених водоснабдевању становништва и наводњавању. Режим заштите се своди на спречавање од случајног или намерног уношења у тај простор оних садржаја чије отпадне материје могу да угрозе квалитет подземних и површинских вода (издашност изворишта и здравствену исправност воде). То изискује потребу увођења перманентне и систематске контроле квалитета вода;
- заштита и активирање локалних изворишта водоснабдевања – ради сигурнијег водоснабдевања у летњем периоду;
- заштита и уређење вода треба да обухвати све сливне површине на планском подручју;
- интензивни развој рибњака на многобројним језерима насталим приликом експлоатације шљунка у алувијону Ј. Мораве;
- коришћење вода за туризам и рекреацију – риболов, излетнички туризам и др.;
- активности на заштити вода - изградња комуналне инфраструктуре и постројења за прераду отпадних вода уз задржавање предвиђених класа квалитета водотокова; минимизирање и неутралисање штетних утицаја од интензивне пољопривредне производње; побољшање режима малих вода; и примена биотехничких и биолошких мера заштите за уређење бујичних водотока;
- неопходно је дефинисати све изворе загађења (регистровати мање загађиваче), урадити катастар загађивача;
- уклонити дивље депоније дуж токова и обезбедити одлагање чврстог отпада на санитарној депонији;
- појачан надзор и боља сарадња инспекцијских служби ради контроле вода;

3.1.4. Геолошки ресурси

Основно планско решење по питању коришћења минералних сировина јесте:

- коришћење **песка и шљунка** у долини Јужне Мораве; - Јужноморавски алувијум обилује наносима, тј. сировинама неметала (песка и шљунка) погодних за грађевинарство. Овим просторним планом предвиђа се њихова експлоатацију али без нарушавања морфологије река и приобаља.

3.2. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА, НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

3.2.1. Становништво

Планска решења су дефинисана на начин да допринесу у остваривању следећег:

- одржавање позитивног природног прираштаја;
- смањивање миграција село-град и задржавање младог становништва, посебно у сеоским подручјима;
- подизање образовне структуре становништва;
- перманентно смањивање незапослености;

- утврђивања демографске политике са конкретним смерницама за њену имплементацију.

Пројекција становништва до 2021 је израђена по основу настављања тренда из последњег пописа, тј. период од 1991 до 2002. Дефинише оквире могућег пораста становништва, планску пројекцију, односно прогнозу.

На основу извршене анализе стања демографског потенцијала општине и трендова кретања становништва, очекује се да ће се становништво општине, у планском периоду, кретати са тенденцијом опадања:

- становништво ће се постепено смањивати са **19.561** становника у 2002. години, на **18.383** становника у 2021. години (**19.065** у 2010. години, односно **18.755** становника у 2015. години) што, за читав плански период, чини смањење од **1.178** становника или просечно годишње за **62** становника;
- једина насеља у којима се очекује пораст броја становника у планском периоду су: Доњевац (са **1.625** становника у 2002. години на **1.862** у 2021. години - за **237** становника), Кочане (са **1.591** у 2002. години на **1.643** становника у 2021. години – за **52** становника) и насеље Ђурлина (са **193** у 2002. години на **200** становника 2021. године – за **7** становника) ;

Табела 4: Упоредни преглед броја становника 1991 - 2002. са пројекцијама за 2010, 2015 и 2021. по основу настављања тренда

редни број	НАСЕЉЕ	1991	2002	Пројек. 2010	Пројек. 2015	Пројек. 2021	Разлика 2021 - 2002.
1	Белотинац	1365	1321	1289	1261	1245	-76
2	Доњевац	1488	1625	1725	1787	1862	237
3	Клисура	215	184	161	147	130	-54
4	Кнежица	643	586	545	519	488	-98
5	Кочане	1561	1591	1613	1626	1643	52
6	Малошиште	3002	2933	2883	2851	2814	-119
7	Мекиш	1164	1137	1117	1105	1090	-47
8	Орљане	1693	1612	1553	1516	1472	-140
9	Перутина	258	204	165	140	111	-93
10	Пуковац	4054	3956	3885	3840	3787	-169
11	Русна	622	516	439	391	333	-183
12	Ђурлина	189	193	196	198	200	7
13	Чапљинац	1096	1008	944	904	856	-152
14	Чечина	910	834	779	744	703	-131
15	Шајиновац	1004	955	919	897	870	-85
16	Шарлинце	978	906	854	821	782	-124
17	ОПШТИНА ДОЉЕВАЦ	20243	19561	19065	18755	18383	-1178

	ПАД	
	ПОРАСТ	
Извор: Републички завод за статистику Србије		

3.2.2. Однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара

Урбана зона на територији општине Доњевац обухвата насеља Доњевац и Кочане. Ова два насеља су срасла у урбану функционалну целину и представљају општински центар. Урбана насеља у пројектованом периоду 2021. бележе благи пораст од око 288 становника, што представља 1,47% од укупног становништва на територији општине Доњевац 2002.

Поеред урбаних насеља јасно се издвајају и приградска насеља Малошиште и Пуковац, која се протежу линијски са севера и југа, у односу на општински центар, уз коридоре железнице и ауто пута на коридору Х, чинећи урбано-рурални континијум и функционално урбано подручје на територији општине Доњевац. Ова насеља и поред добре позиције (на самом коридору Х) у пројектованом периоду 2021. бележе благи пад од око 288 становника, што представља 1,47% од укупног становништва општине Доњевац 2002.

Остала насеља припадају категорији сеоских насеља, од којих једино Ћурлина у пројектованом периоду 2021. бележи благи пораст од око 7 становника, што представља 0,04% од укупног становништва 2002. и то је искључиво последица миграција викендаша из Ниша, а не репродуктивног понашања становништва. Остала сеоска насеља на територији општине Доњевац у пројектованом периоду 2021. бележе пад од око 1176 становника, што представља 6,01% од укупног становништва 2002..

Табела 5: Однос градских и сеоских насеља

Табела 5: Опште грађевина и сеоских насеља

НАСЕЉЕ		1991	%	2002	%	Пројек. 2021	%	Разлика 2021 - 2002.	%
Урбана насеља	Дољевац	1488	7,35	1625	8,31	1862	10,13	237	1,21
	Кочане	1561	7,71	1591	8,13	1643	8,94	52	0,26
	УКУПНО	3049	15,06	3216	16,44	3504	19,06	288	1,47
Приградска насеља	Малошиште	3002	14,83	2933	14,99	2814	15,31	-119	-0,61
	Пуковац	4054	20,03	3956	20,22	3787	20,60	-169	-0,87
	УКУПНО	7056	34,86	6889	35,22	6601	35,91	-288	-1,47
Сеоска насеља	Белотинац	1365	6,74	1321	6,75	1245	6,77	-76	-0,39
	Клисура	215	1,06	184	0,94	130	0,71	-54	-0,27
	Кнежица	643	3,18	586	3,00	488	2,65	-98	-0,50
	Мекиш	1164	5,75	1137	5,81	1090	5,93	-47	-0,24
	Орљане	1693	8,36	1612	8,24	1472	8,01	-140	-0,72
	Перутина	258	1,27	204	1,04	111	0,60	-93	-0,48
	Русна	622	3,07	516	2,64	333	1,81	-183	-0,94
	Ћурлина	189	0,93	193	0,99	200	1,09	7	0,04
	Чапљинац	1096	5,41	1008	5,15	856	4,66	-152	-0,78
	Чечина	910	4,50	834	4,26	703	3,82	-131	-0,67
	Шајиновац	1004	4,96	955	4,88	870	4,73	-85	-0,43
	Шарлинце	978	4,83	906	4,63	782	4,25	-124	-0,64
	УКУПНО	10137	50,08	9456	48,34	8280	45,04	-1176	-6,01
ОПШТИНА ДОЉЕВАЦ		20243	100,00	19561	100,00	18383	100,00	-1178	-6,02
ПАД									
ПОРАСТ									

Извор: Републички завод за статистику Србије

Основно планско решење је развој следеће хијерархије центара и насеља:

- I. Општински центар: Доњевац - Кочане**
- II. Центри заједнице насеља: Малошиште, Пуковац;**
- III. Насеља са ограниченим функцијама централитета: Белотинац, Орљане**
- IV. Примарна сеоска насеља: Сва остала насеља**

Општински центар Доњевац - Кочане представља административни, културно-просветни, здравствени, комунални и саобраћајни центар.

Доњевац, обједињује три основне физиономске целине: Старо село, Горњи Доњевац и Доњевац, нови део насеља. Насеље се налази на десној долињској страни Топлице, највеће леве притоке Јужне Мораве. Површина насеља је 317,33ха, број становника по попису из 2002.године износи 1625, са густином насељености од 512ст/км². Упоредо са развојем Доњеваца одвијао се и процес развоја и просторног ширења насеља Кочане.

Кочане се налази на левој долињској страни Пусте реке, леве притоке Јужне Мораве и састоји се из два просторно функционална дела Горње и Доње Мале. Површина насеља је 641,65ха, број становника по попису из 2002. године износи 1591, а густина насељености 248ст/км².

Изградњом ауто пута између Кочана и Доњеваца долази до насељавања широког појаса између ова два насеља а седамдесетих година и до њиховог физичког сједињавања. Данас је то практично једно насеље а као граница између ова два насеља препознатљива је једино железничка пруга Доњевац-Прокупље.

Центри заједнице насеља

Пуковац као привредно трговачки центар општине на долињским странама Пусте реке, леве притоке Јужне Мораве има јако повољан положај што је довело до динамичнијег развоја у односу на општински центар. Насеље повезују три „мале“: Горња, Доња и Зоровац. Пуковац је са првобитне локације, на потезу Џамијишта, са десне стране Пусте реке, измештен на леву страну, на потезу Селишта, а затим и на данашњу локацију, ближе железничкој прузи Ниш-Лесковац, главном путу и току Пусте реке. Површина насеља је 1806,81ха, број становника по попису из 2002. године износи 3956, са густином насељености од 219ст/км².

Малошиште је насеље дуж јужног руба Нишке котлине у подножју Селичевике, изнад кога се налазе рушевине средњовековног насеља, Корвинграда. Малошиште се налази у првом концентричном кругу утицаја макрорегионалног центра Ниш. Само Малошиште подељено је на четири „мале“: Анче, Постоја, Бачкало и Шебећанску. Површина насеља је 1762,69ха, број становника по попису из 2002. године износи 2933, са густином насељености од 166 ст/км².

Табела 6: Пројекције основних података по центрима заједнице насеља

Центри заједнице насеља	Број становника		Број насеља која гравитирају	Густина насељености (ст/км ²) 2002.	Изотела (km)
	2002.	2021.			ЦЗН - ОЦ
Пуковац	3956	3787	1	219	3,2
Малошиште	2933	2814	4	166	7,2

Објашњење скраћеница:

ЦЗН-центар заједнице насеља; ОЦ-општински центар;

Насеља са ограниченим функцијама централитета окупљају више примарних сеоских насеља у једну просторну целину. То су насеља која су издвојена на основу броја становника, саобраћајно-географског положаја, формираног нуклеуса јавних служби, нуклеуса производних делатности и др..

На подручју се издвајају следећа насеља са ограниченим функцијама централитета: Орљане коме гравитира насеље Мекиш и Шарлинац и Белотинац коме гравитирају насеља Ђурлина, Кнежица, Перутина и Чапљинац

Орљане је насеље лоцирано у југозападном делу општине Дољевац, коме гравитирају примарна сеоска насеља. Површина насеља је 929,98 ха, број становника по попису из 2002. године износи 1612, са густином насељености од 120 ст/км².

Белотинац насеље 12 км северозападно од Дољевца и 8 км југозападно од Ниша, такође се налази у првом концентричном кругу утицаја макрорегионалног центра Ниш. Површина насеља је 570,65 ха, број становника по попису из 2002. године износи 1321, са густином насељености од 231 ст/км².

Правци гравитирања насеља са ограниченим функцијама централитета према центрима заједнице насеља и центрима градских општина:

Орљане, гравитира Дољевцу;

Белотинац, гравитира Нишу и Малошишту;

Табела 7 : Пројекције основних података по насељима са ограниченим функцијама централитета

Насеља са ограниченим функцијама централитета	Број становника		Број насеља која гравитирају	Густина насељености (ст/км ²) 2002.	Изотела (km)	Изотела (km)
	2002.	2021.			НОФЦ – ЦЗН	НОФЦ – ОЦ
Орљане	1612	1472	2	173		6,0
Белотинац	1321	1245	4	231	4,2	

Објашњење скраћеница:

НОФЦ-насеља са ограниченим функцијама централитета; ОЦ-општински центар; ЦЗН-центар заједнице насеља

Примарна сеоска насеља - Поред поменутих сва остала насеља спадају у ову категорију. Она углавном имају стамбено-економски карактер, без икаквих спољних функција према суседним селима.

Постоје две групе насеља:

1. *села која имају неке перспективе за даљи развој* - имају више од 200 становника, повезана су путевима, налазе се у релативној близини локалног центра, имају довољне ресурсе за развој пољопривреде и то су: Кнежица, Мекиш, Перутина, Русна, Чапљинац, Чечина, Шаиновац, Шарлинце;

2. *села са мањом перспективом за даљи развој* - мање од 200 становника, лоше саобраћајне везе, удаљена од центра, са малим ресурсима за развој пољопривреде. То су: Клисуре и Ћурлана;

3.2.3. Организација јавних служби

Планом предвиђена мрежа објеката јавних служби прилагођена је хијерархијској структури насеља (Дољевац-Кочане-општински центар; Малошиште, Пуковац - центри заједница насеља; Орљане, Белотинац - насеља са ограниченим функцијама централитета).

Сви изграђени објекти јавних служби се задржавају.

Мрежа основних школа задовољава потребе корисника.

За ниво општине постоји могућност организовања средњих школа ако постоји интерес и економска основа, у оквиру јавног или приватног сектора власништва. Уколико се организују, постоји обавеза организовања комплементарних садржаја.

У области **дечје заштите** постојећа мрежа објеката задовољава потребе корисника.

Како више од 26% становништва на подручју Плана, припада старосној структури становника који имају више од 60 година, у области **социјалне заштите** потребно је развијати посебне програме прилагођене особеностима подручја и уводити форме организације прилагођене старосној структури становништва (геронтолошки центри, дневни центри за старе). Предлаже се увођење мобилних служби социјалне заштите, које се комбинују са услугама здравствене заштите у за то одговарајућим објектима.

Мрежа објеката **здравства** задовољава потребе корисника, обзиром да центри заједница насеља имају здравствене станице. Могућа је изградња здравствених станица/амбуланти, односно организовање мобилних здравствених служби у насељима која их немају.

У области **културе**, изграђене објекте домова културе потребно је ставити у функцију. Мрежа објеката **спорта** је развијена и задовољава потребе корисника.

Организација јавних служби дата је у табели.

Табела 8: Организација јавних служби на подручју општине Дољевац

	насеља	Образовање			Социјална заштита		Здравство		Култура	Спорт и рекреација
		4 разр. основна школа	8 разр. основна школа	средња школа	пред-школске	уст. соц. заштите	здр. станица	амбуланта		
Општина Дољевац	Белотинац		+		+		+		+	+
	ДОЉЕВАЦ		+	+	+	+	+	(ДЗ)	+	+
	Клисура								+	+
	Кнежица	+						+	+	+
	Кочане	+			+				+	+
	Малошине		+		+		+		+	+
	Мекиш	+			+			+	+	+
	Орљане	+			+			+	+	+
	Перутина	+								+
	Пуковац		+		+		+		+	+
	Русна	+						+		+
	Ђурлина									
	Чапљинац	+						+	+	+
	Чечина	+						+	+	+
	Шајиновац	+			+			+	+	+
	Шарлинце	+			+			+	+	+

3.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ

3.3.1. Пољопривреда

Основна претпоставка развоја пољопривреде је искоришћење компаративних предности територије просторног плана општине Дољевац за производњу квалитетних пољопривредно-прехрамбених производа уз уважавање принципа одрживог развоја. Стварање конкурентне и тржишно усмерене пољопривреде са примереним дохотком је свакако један од основних циљева даљег развоја пољопривреде као веома битне привредне делатности. За постизање овог циља потребно је извршити реструктурирање пољопривредног сектора у правцу повећања економске ефикасности расположивог земљишта на једној страни и ефикаснијег ангажовања људског фактора са друге стране.

Организација пољопривреде треба да буде таква да у равничарским пределима главна грана пољопривреде буде повртарство а комплементарна мешовито сточарство, док уже локалитете треба усмераваати на виноградарство. За брдска подручја главна грана треба да буде мешовито сточарство, а комплементарна воћарство, док уже локалитете треба усмераваати на виноградарство. У планинским подручјима главна грана треба бити пашњачко сточарство, а комплементарна агрошумарство, док уже локалитете треба усмераваати на производњу органске хране.

У погледу коришћења пољопривредног земљишта издвајају се следећи приоритети, као и правила коришћења пољопривредног земљишта:

- пољопривредно земљиште од II до IV катастарске класе само се у изузетним случајевима може предвидети за друге намене, и то када је потребно заузети одређену површину за развој насеља, а у близини нема земљишта нижег квалитета (катастарске класе);
- земљишта трајно непогодна за обраду, због заштите и очувања еколошке стабилности, пожељно је пошумљивати, неке од тих површина могу се користити за узгој лековитог и зачинског биља (на подручју обронака Селичевике), као и формирање мини погона за откуп и прераду истог;
- пољопривреда заснована на тржишним начелима најчешће се одвија изван граница грађевинског подручја, а обзиром да је везана за коришћење знатних површина квалитетног

пољопривредног земљишта, на том се земљишту изузетно може дозволити само градња објеката за потребе пољопривредне производње;

- изградњу стамбених и привредних објеката за потребе пољопривредне производње породичног пољопривредног газдинства (фарме), као и разних видова руралног туризма планирати под условом да ти објекти буду искључиво у функцији обављања пољопривредне делатности;

- поштовање еколошких ограничења за повећање економске ефикасности пољопривредне производње у процесима укрупњавања поседа и парцела породичних газдинстава и подстицања њихове специјализације и комерцијализације;

- удруживање произвођача у вертикалне (повезивањ произвођача са агроиндустријом и директан пласман производа) и хоризонталне кластере (изузетно су значајни организациони облици за ефикасно и рентабилно коришћење скупе механизације, као и за едукацију и размену искустава пољопривредних произвођача);

- активирање и значајно побољшање инфраструктурне опремљености постојећих атрактивних локација и напуштених објеката (нпр. Производне хале, складишта, откупне станице, земљорадничке задруге исл.);

- повећање нивоа техничке опремљености пољопривредних домаћинстава: подстицајним мерама за замену амортизованих машина, подстицајним мерама за набавку прикључних машина и специјализоване опреме;

- набавка и садња висококвалитетних сорти, строго контролисана употреба хемијских средстава у производњи, производња органске хране (без пестицида) ;

- развој сточарске производње обезбеђењем квалитетне ветеринарске заштите, набавка и опремање газдинстава машинама и опремом која олакшава рад у узгоју стоке, отварањем низа кланица за откуп и прераду стоке и др.;

- коришћење свих компаративних предности подручја, како природних услова, тако и традиције у пољопривредној производњи уз континуирано едуковање пољопривредних произвођача за производњу органске хране – првенствено воћарске и повртарске производње;

- повећање површина под виноградима, са тенденцијом формирања винских подрума и формирање производа заштићеног географског порекла;

- искоришћавање дела мочварних терена и водотока за развој рибарства и туризма,

- треба тежити убрзању процеса регистрација пољопривредних газдинстава, као и вршити перманентну едукацију пољопривредних произвођача у правцу увођења стандарда у пољопривредну производњу (НАССР, ИСО-9001 и др.).

Са становишта планирања и организације пољопривредне производње посебан значај има просторни распоред обрадивих површина, односно могућности комплексирања у сврху рационалније организације процеса производње, чији је крајњи циљ подизање продуктивности рада и максимирање приноса.

Микрорејон интензивне пољопривреде захвата централни део општине Дољевац и представља подручје интензивне пољопривреде тржишног карактера где доминира повртарство и ратарство. То су истовремено и оранични комплекси који су груписани у једну просторну целину, где је могућа примена савремених техничких средстава за обраду, што уз повољне природне услове и добру организацију омогућује постизање високих приноса. У првом, најнижем појасу, који се пружа поред Јужне Мораве, задњих година се интензивно узгајају разноврсни повртарски производи (производња паприка, парадајза, разних салата, бостана итд.) који покривају тржишта и изван подручја просторног плана општине. Најповољнији терени за производњу кукуруза су на најнижим речним терасама, док пшеници више погодују сувљи терени на просторима виших тераса.

У колтинском делу су концентрисана највећа насеља и ту пролазе најзначајнији инфраструктурни системи па је и учешће неплодног земљишта у односу на укупну површину катастарске општине највеће.

Микрорејон побрђа захвата североисточни и југоисточни део општине Дољевац и чине га виши, благо нагнути и осунчани делови атара Перутине, Ђурлине, Кнежице, Малошишта, Клисуре, Чечине и Русне и мањи југозападни делови катастарских општина Шаиновца, Кочана

и Пуковца. На нижим речним терасама су се развили различити типови земљишта велике моћности, што пружа повољне могућности дубоке обраде. На вишим терасама се такође простиру значајне ораничне површине, које су знатно слабијег квалитета од напред поменутих где се претежно гаје жита, док њене више и присојне стране представљају област винограда и воћњака. Удео винограда у односу на обрадиве површине по поменутих катастарским општинама је различит. У само пар катастарских општина учешће ове пољопривредне културе у односу на укупну површину прелазе 5% што је несумњиво доказ о великој расутости винограда и уситњености парцела. Значајније концентрације винограда остварена су једино на подручју К.О. Перутина, Ћурлина, Чечина и Русна где се претежно и остварују тржни вишкови грождја.

Брдско планински рејон захвата скоро читав источни део општине Доњевац. Њега чине мањи број виших делова атара насеља по ободу Селичевике. Природни биљни покривач у овом рејону одржао се само местимично на вишим и стрмим деловима планине Селичевике. Шуме које су у прошлости на овим подручјима биле главни биљни покривач, искрчене су у највећој мери где год је земљиште могло да се искористи за обраду. Место шума на искрченом земљишту се свуда јављају пољопривредне површине ниске производне могућности.

Пашњаци као специфична категорија земљишта веома је различито заступљена на подручју. Највећи пашњачки комплекси се простиру на вишим деловима катастарских општина Перутина, Малошиште, Кнежица, Чечина и Русна. Шумска биоценоза на територији овог рејона захвата највећи део његове површине. Овде је шумски покривач разређен, прилично девастиран и представљен дрвном масом лошијег квалитета.

3.3.2. Просторни развој индустријских капацитета

Основна планска оријентација заснива се на усмереном полицентричном развоју и размештају активности на основу локационих фактора, развојних потенцијала подручја, локационим захтевима појединих грана индустрије, позитивним трендовима у постојећем размештају индустрије уз строго придржавање мера заштите животне средине.

Размештај индустријских капацитета усмераваће се превасходно ка:

- постојећим индустријским комплексима које је могуће прогустити или проширити уз комплетирање инфраструктуре и унапређење технологије и заштите животне средине;
- технолошким и индустријским парковима и бизнис инкубаторима у постојећим и новим привредно-индустријским зонама; и
- радним зонама уз коридоре магистралних путева и појединачним локалитетима у мањим развојним центрима и насељима са нуклеусом производних активности.

Размештај индустријских капацитета одвијаће се у постојећим индустријско-привредним зонама до попуњења капацитета а потом ће бити активирани и нови локалитети. Подстицањем развоја малих и средњих предузећа повећаће се флексибилност, ефикасност и степен тржишности привредне структуре. На руралном подручју развој индустрије биће усмераваан на агроиндустрију. Две су основне категорије локација на којима ће се у будућности инвестирати:

„Brownfield“ локације - инфраструктурно опремљене неискоришћене капацитете у оквиру постојећих комплекса индустријских предузећа на којима ће се инвестирати у изградњу комплементарних привредних садржаја зависно од потреба тржишта и намене површина и

„Greenfield“ локације у постојећим и новим радним зонама на којима ће се у планском периоду изградити велики број малих и средњих погона из области индустрије и сходно томе се предвиђа њихово опремање одговарајућим инфраструктурним и комуналним садржајима.

Имајући у виду потребу равномерног развоја, заустављање негативних и покретање позитивних демографских трендова, активирање локалних ресурса и потенцијала, неопходно је остварити организовано деловање свих учесника у простору на принципима одрживог развоја. Суштински елемент политичке и економске трансформације је стварање приватног сектора, развој предузетништва и стварање малих и средњих предузећа (МСП) као водеће снаге у

економском развоју. МСП су флексибилна и могу се брзо прилагодити на промену понуде и тражње на тржишту, стварају запосленост, промовишу диверзификацију економских активности, подржавају одрживи раст и дају значајан допринос извозу и трговини.

Под претпоставком да ће бити испуњени основни предуслови даљег привредног развоја у погледу неопходне инфраструктуре, завршетка приватизације и решавања имовинско-правних односа, могу се дефинисати **планске мере** развоја индустрије:

- равномеран размештај капацитета на планском подручју;
- производне делатности првенствено лоцирати у постојећим индустријским и радним зонама до постизања високог степена искоришћености;
- линеарне форме тј. појасе производно-услужних делатности усмеравати на простор мање повољан за пољопривреду (непродуктивна земљишта);
- повезивање индустрије са пољопривредом и директан пласман производа;
- мала и средња предузећа као основни облик организовања фирми и генератор развоја, конкурентности и запошљавања (приоритетно у агроиндустрији, туризму, транспорту, трговини и сектору услуга);
- подршку за активирање микро бизниса и тзв. породичних фирми, развојем и изградњом микро погона у оквиру постојећег урбаног ткива, уз поштовање правила изградње и уређења простора и услова заштите животне средине;
- побољшавање инфраструктурне опремљености постојећих локација и напуштених објеката (производних хала, складишта, откупних станица, задруга и сл.);
- реструктурирање великих система и диференцијација њихових делова на перспективне које треба јачати и превазиђене које треба трансформисати;
- унапређење инфраструктурне опремљености, технолошке и програмске структуре и заштите животне средине у постојећим и новим зонама;
- унапређење квалитета производа и услуга, увођење система квалитета ИСО 9000, НССР, нових технологија и иновација и повећање степена коришћења капацитета;
- реорганизација постојећих активности уз имплементацију нових технологија;
- инфраструктурно опремити нове производне зоне изградњом приступних саобраћајница, решавањем питања водоснабдевања, пречишћавања и евакуације отпадних и технолошких вода, депоновања и евакуације чврстог отпада, електроснабдевања и телекомуникацијског повезивања;

3.3.3. Основни правци развоја мале привреде и предузетништва

Мала и средња предузећа су облик организовања фирми који поседује велику тржишну и технолошку флексибилност, повећавају конкурентност и доприносе повећању запослености. Покривају све свере привреде, али су најбројнија у пољопривреди и агроиндустрији, туризму, транспорту, трговини и сектору услуга. Развој индустрије биће усмераван на гране директно ослоњене на пољопривреду и то у подручјима која својим природно-техничким потенцијалима гарантују развој производње.

За даљи развој овог сектора потребно је:

- искористити потенцијале постојећих - „*Brownfield*“ локација, које су инфраструктурно опремљене у оквиру постојећих комплекса великих и средњих индустријских, саобраћајних и трговинских предузећа и отворити нове - „*Greenfield*“ локације – локације у постојећим и новим радним зонама на којима ће се у планском периоду изградити велики број малих и средњих погона из области индустрије, занатства и других услужних делатности;
- на руралном подручју развој сектора МСП биће усмераван у центре заједнице насеља и око оних насеља која својим природно-технолошким потенцијалима гарантују развој привредних делатности;
- стварање хоризонталних и вертикалних кластера. Циљ стварања хоризонталних кластера може бити ефикаснија организација дистрибуције производа, промоције и маркетинга као и пласмана, продаје и наплате робе. То доводи до смањења трошкова пословања, а све у циљу повећања конкурентности како самих предузећа, тако и локалне привреде у глобалу. Што се вертикалног умрежавања тиче од посебног значаја је стварање интерактивних веза овог сектора са универзитетом и локалном самоуправом. На тај начин се лакше долази до

високообразованог кадра и до потребних теоријских знања за развој предузетничког духа и увођење савремених менаџерских техника у управљању, а све у циљу осавремњавања производње и преласка са занатске на индустријску производњу;

- унапређење квалитета производа и услуга, увођење система квалитета ИСО 9000, НССР, нових технологија и иновација и повећање степена коришћења капацитета;

- подршка локалне самоуправе развоју сектору МСП преко подстицајних мера за смањење одређених такси и накнада, обезбеђења повољних кредитних аранжмана са повољним каматним стопама и одобравањем “*грејс*” периода (посебно су интересантни динарски дугорочни и краткорочни кредити за МСП из Нишавског округа за обртна средства и инвестициона улагања преко кредитне линије ЛЕДИБ-а),

- кредити Министарства економије и регионалног развоја и Фонда за развој Србије – сектору МСП се нуде бројни субвенционисани кредити за привреду, кредити за суфинансирање и start-up кредити (кредити за samozapošljavanje, кредити за подстицај и развој предузећа и предузетништва у најнеразвијенијим општинама, кредити за ублажавање последица економске кризе и др),

- унапређењем квалитета рада локалне самоуправе обезбеђује се адекватна нефинансијска подршка сектору МСП – локалну администрацију је потребно тако уредити да се на једном месту могу добити све информације, потребне дозволе и у једном дану обавити све радње неопходне за регистрацију фирме

3.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

У складу са основним дугорочним циљевима, концептом и критеријумима развоја и организације туристичке понуде, Просторним планом Републике Србије централни део општине Дољевац је дефинисан као секундарни туристички простор кроз који пролази друмски међународни транзитни туристички правац I степена (ауто-пут Е-75 Ниш – граница БРЈ Македоније). Општина остварује и добру везу са Нишем као градским туристичким центром међународног значаја и главним подручјем регионалне туристичке тражње.

На основу валоризације туристичких вредности, комбиновањем потенцијала и активности, може се очекивати да туризам постане једна од битних привредних делатности у општини Дољевац. У наредном периоду ће се развијати ловни, транзитни, манифестациони, сеоски, излетнички и рекреативни туризам уз заштиту и коришћење природних и културно – историјских вредности.

Концепција развоја туризма општине Дољевац базира се на развоју туристичке зоне са следећим садржајима и активностима:

- презентација културних добара – првенствено средњовековног града Копријана (Курвинграда), као непокретног културног добра од великог значаја, затим цркви св. Јована на Кукумуги и „шупљег камена“ коме се од давнина приписују чудотворне и исцелитељске моћи. Културна добра на територији Општине представљаће комплементарни туристички мотив, како планираним видовима туризма на нивоу Општине, тако и регионалној културној туристичкој тури. Туристичку понуду обавезно употпунити постављањем информативно туристичких пунктова у самом општинском центру, планираним мотелима и бензиским станицама на коридору X са пратећим садржајима (сувенирницама);

- развој спортско-рекреативног туризма - са акцентом на активностима на рекама у оквиру планиране туристичке зоне, пешачких и бициклистичких стаза у оквиру амбијенталне целине изразитих споменичких вредности Копријана, односно на рубним деловима Селичевце. Организација туристичке понуде на овим локацијама подразумева уређење видиковаца и излетишта, уређење водотока, риболовних стаза и речних плажа, пешачких и бициклистичких стаза, уз активирање простора у комерцијалне, угоститељске и рекреативне сврхе;

- развој ловног туризма – који ће бити веома атрактиван сегмент туристичке понуде Општине, како за домаће, тако и за инострано тржиште. Поред разноврсне ловне дивљачи, планирају се и друге врсте услуга, а пре свега: смештај, исхрана, транспорт, културно-забавни и рекреативни услови и активности, због чега ће ловно-туристички производ у Општини имати и

рекреативну, еколошку, економску, едукативну и културну компоненту. За развој специфичног вида туризма какав је ловни туризам, поред ловачке куће са смештајним капацитетима намењених ловцима-туристима планира се и постављање ловно-техничких објеката, односно хранилишта, солишта, појилишта, спремишта за храну, хватаљки за дивљач, чека за осматрање и одстрел дивљачи за крупну дивљач. Главна ловна подручја организоваће се у комерцијалном ловишту „Лесковачко поље“ укупне површине 12.098 ха, од чега ловне површине обухватају 10.899 ха.

- развој спортског риболова на водотоку Јужне Мораве, њеним притокама и планираном вештачком језеру представљаће значајан сегмент летње понуде, претежно за излетничке кориснике, под условом да је усклађен са риболовним капацитетом вода и захтевима еколошке заштите слива. Главни услови за спортски риболов су у порибљавању постојећих водотока и планираног језера аутохтоним врстама. Риболов на сливном подручју предвиђен је на делимично уређеним риболовним стазама на токовима Јужне Мораве и њених већих притока. Планирани комплекс вештачког језера би био површине од око 30 хектара, од чега 16 хектра би обухватала водена површина језера. Риболов ће се вршити искључиво на уређеним местима и боксовима за такмичарски риболов на којима ће се обезбедити услови за пецање и дању и ноћу, што би омогућило и организовање професионалних такмичења. Активност би била организована у оквиру риболовачког клуба лоцираног у оквиру планиране туристичке зоне;

- развој транзитног туризма, првенствено на траси коридора X, односно на ауто-путу Е-75 Ниш – граница БРЈ Македоније и регионалним путним правцима Р-214 и Р-245. У том смислу ће се првенствено користити чињеница да се путници у транзиту по правилу не удаљавају од главних саобраћајница, те ће се уз исте формирати одговарајућа понуда. На овим трасама ће се изградити транзитни информативни и одморишни пунктови са етно-садржајима трговине и угоститељства, у вези са туризмом на водама, ловним, риболовним, сеоским и еко туризмом. У оквиру туристичке зоне биће изграђена два мотела са основним функцијама обезбеђења угодног одмора и освежења возачима и путницима пре наставка путовања, као и допунским функцијама: промоције туристичких вредности Општине и Јужне Србије, запошљавања локалне радне снаге и пласирања локалних производа и услуга.

- даљи развој туристичких манифестација – са ослањањем на традицију, фолклор и обичаје становништва, као и традицију организације постојећих манифестација „Сусрете просветних радника ствараоца за децу“ који се организују од 1994. године, као и „Бостанијаду“ у Мекишу која се организује сваке године у августу месецу, понуду употпунити организацијом нових манифестација, као што је „Дољевачко културно лето“. У оквиру ове манифестације, или као посебан вид, може се успоставити и манифестација „Дани раног поврћа“.

- сеоски туризам ће бити заснован на опредељењу домаћинстава која ће за ту врсту делатности исказати интересовање. Планира се целогодишња понуда, посебно у насељима Орљане и Клисура, укључујући производњу еко-хране, етно-занатских производа, интегрисана са ловним, риболовним и транзитним туризмом и другим видовима туристичке понуде у оквиру планиране туристичке зоне.

Укупни капацитет туристичког смештаја износи 650 лежајева.

Табела 9: Распоред минималног броја туристичких капацитета

Тип смештаја	Број лежаја
Приватни	150
Апартмани	50
Викенд куће	100
Мотели	250
Ловачка кућа	100
Укупно:	650

3.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА

3.5.1. Развој саобраћајне инфраструктуре

Уређење и просторни развој Општине, као и интеграција у шире магистралне и регионалне системе у непосредном окружењу, у великој мери зависе од адекватног развоја саобраћајне инфраструктуре. Концепција развоја саобраћаја на територији Општине јесте даљи развој друмског саобраћаја, примарне односно секундарне путне мреже, како би се свим становницима Општине обезбедио брз и квалитетан приступ магистралној и регионалној путној мрежи, као и унапређење и коришћење железничког путничког саобраћаја.

3.5.1.1. Развој друмског саобраћаја

Конкретна планска решења односе се на:

- измештање деонице државног пута II реда Р- 214, кроз урбанорурални континијум Пуковца, Кочана, Дољевца и Малошишта на новоизградјену обилазницу која иде од Брестовачке петље (град Лесковац), Пуковца и са источне стране аутопута Е-75 долази до петље Дољевац, а онда трасом старог магистралног пута М.1. до раскрснице за Кнежицу. Постојањем аутопута Е-75 транзитни саобраћај у глобалном смислу је добро заступљен, међутим транзитни саобраћај у неком локалном смислу треба регулисати алтернативним правцима Државних путева. Тим би се смањио број возила која пролазе кроз урбана језгра насеља чиме би се безбедност становника као и учесника у саобраћају подигла на виши ниво. Овај путни правац треба форсирати за комплетан транзити саобраћај јер искључује скоро сва насеља западно и источно од пута, а пролази кроз не насељени део општине.
- реконструкција следећих раскрсница:
 - раскрсница Државних путева 2. реда Р214 и Р245 у насељеном месту Кочане. За ову раскрсницу је потребно извршити грађевинску реконструкцију то јест изградњу кружног тока или је регулисати светлосном сигнализацијом, чиме би се безбедност учесника у саобраћају подигла на виши ниво.
 - Раскрснице на Државном путу 2. реда Р214 и општинског пута у насељеним местима Кнежица и Малошиште. Потребно је извршити саобраћајно - техничку регулацију са грађевинским реконструкцијама (изградња кружних токова) на овим раскрсницама како би постојећи општински пут а и Државни пут 2. реда Р214 боље опслуживали ова насељена места као и новопланирану налеглу индустриску зону са североистока и истока.
- у коридору ауто пута Е-75 реализација пратећих садржаја за потребе корисника пута:
 - самостална обострана смакнута бензинска станица "Пуковац" (km 833+680);
 - обострано мотел са основним и допунским функцијама "Дољевац - на месту Корвин Град (km 828+500) са леве стране гледано у правцу раста стационаже" и "Дољевац (km 830+450) са десне стране гледано у правцу раста стационаже";

3.5.1.2. Развој железничког саобраћаја

Планира се развој железничке инфраструктуре, као и пратеће комуналне инфраструктуре, и то:

- изградња другог колосека поред постојеће пруге Ниш - Прешево - Државна граница, тако да се ова пруга формира као двоколосечна електрифицирана пруга. Увођење другог колосека на прузи Ниш - Прешево - Државна граница подразумева и проширење пружног појаса на овој железничкој прузи;
- задржавање комплекса железничке станице Дољевац на постојећој локацији са свим потребним садржајима, с тим што се планира реконструкција железничке станице Дољевац тако да садржи потребне садржаје за саобраћај на двоколосечној прузи;

- реконструкција пруге како би се омогућила пројектована брзина на прузи до 120 km/h;
- реконструкција постојећих мостова и тунела на прузи при чему ће се обезбедити слободан профил (UIC-C) за електрифициране пруге чиме не би ограничавао интермодални транспорт робе железницом који се планира на Коридору 10;
- спољно осветљење саобраћајних и других површина у станицама;
- реконструкција контактне мреже и сигналних уређаја;
- дигитализација телекомуникација;
- задржавање постојеће једноколосечне неелектрифициране железничке пруге (Ниш)
 - Доњевац - Кастрат - Косова Поље за јавни путнички и теретни железнички саобраћај, електрификација железничке пруге Доњевац - Косова Поље.

3.5.1.3. Водни саобраћај

За период до 2021. године не постоје реални изгледи за реализацију канала Морава – Вардар, али се врши резервација простора за изградњу канала на Ј. Морави.

3.5.1.4. Бициклистички саобраћај

Коридор источно-европске бициклистичке трансверзале бр. 11 пружаће се кроз Србију од Хоргоша – Сенте - долином Тисе – Зрењанина – Панчева – Ковина – Смедерева – долином Велике и Јужне Мораве ка Македонији и Грчкој.

Траса бициклистичке стазе налази се у коридору аутопута Е-75. Веза са локалном бициклистичком мрежом оствариће се на петљи аутопута "Доњевац".

3.5.2. Водопривреда

Дугорочни развој водопривреде, заснован је на следећим планским решењима:

- подручје општине Доњевац снабдевање се водом из два регионална подсистема водоснабдевања: "Јабланичког", са акумулације "Брестовац" на Пустој реци и "Топличког", са акумулације "Селова" на реци Топлици, у оквиру кога су предвиђене потребне количине воде за шире регионално подручје;
- у првој фази, до довођења воде из система Селова (Топлички регионални подсистем водоснабдевања), користиће се капацитети водозавода акумулације "Брестовац" (Јабланички регионални подсистем), преко регионалног система "Пуста река" чија реализација је у току;
- постојећи системи са бунарима, који су сада у функцији, задржаће се, са одговарајућом заштитом, као резервни систем, односно за потребе коришћења техничке воде за пољопривредне и друге сврхе;
- санација изграђених дистрибутивних ценовода:
 - Кочане - Пуковац у дужини од 2,95км,
 - Кочане - Шаиновац - Шарлинце у дужини од 4км,
 - Орљане - Мекиш у дужини од 2км,
 - Кочане - Чечина - Русна у дужини од 9,4км,
 - Малошиште - Чапљинац - Белотинац у дужини од 4,8км и
 - Кнежица - Перутина у дужини од 2,3км.
- изградња недостајућих дистрибутивних ценовода:
 - Перутина - резервоар "Перутина" у дужини од 1,05км;
 - Резервоар "Ћурлина" - Ћурлина у дужини од 1,2км;
 - Малошиште - Кнежица у дужини од 2,7км;
 - Мост Чечина - резервоар "Клисура" у дужини од 2,3км;
 - Малошиште - резервоар "Клисура" у дужини од 0,8км;
 - Орљане - Малошиште у дужини од 1,9км;
 - Доњевац - Орљане у дужини од 3км;
 - Доњевац - резервоар "Кочане" у дужини од 1,9км и
 - хлорна станица - резервоар "Кочане" у дужини од 0,96км;
- изградња резервоарског простора:

- 1300m³ за насеља са источне стране реке Јужне Мораве (Белотинац, Ђурлина, Кнежица, Перутина, Чапљинац, Малошиште, Клисура, Чечина и Русна); и
- 2600m³ за насеља са западне стране реке Јужне Мораве (Мекиш, Орљане, Шарлинце, Дољевац, Шаиновац, Кочане и Пуковац);
- изградња постројења за повишење притиска;
- изградња хлорне станице;
- изградња разводне мреже у насељима;
- изградња канализационе мреже у Белотинцу, Чапљинцу, Чечини, Ђурлини, Клисури, Кнежици, Малошишту, Мекишу, Перутини, Пуковцу и Русни, као и доградња и проширење система у Дољевцу, Кочанима, Орљану, Шаиновцу и Шарлинцу;
- потпуна санитација насеља и изградња канализационих система за одвођење употребљених и атмосферских вода и њихово контролисано испуштање у водопријемнике након пречишћавања;
- индустријске отпадне воде, подвргаваће се предтретману пре упуштања у јавне канализационе системе;
- предузећа треба да поседују уређаје за мерење протока отпадних вода;
- изградња постројења за пречишћавање отпадних вода:
 - централно постројење за групу насеља са десне стране Јужне Мораве, као и локална постројења за алтернативно решење пречишћавања употребљених вода насеља Мекиша, Шарлинаца и Пуковаца, као и индустријске зоне која непосредно налаже уз Пусту реку;
 - централно постројење за пречишћавање отпадних вода, са леве стране Јужне Мораве, као и локална постројења за пречишћавање употребљених вода насеља Клисура, Чечина и Русна;
- код уређења водотока кроз насеље поред естетских, функционалних и комуналних услова морају бити испуњени и други захтеви везани за коришћење вода (наводњавање, спорт, рекреација, туризам, рибарство);
- проширење пловног пута горњег тока Јужне Мораве до близу Ниша у даљој перспективи треба да уследи као проширивање унутрашње пловне мреже Србије;
- будуће системе за наводњавање и одводњавање планирати у склопу интегралних водoprивредних решења уз примену свих мера хидротехничких и агротехничких мелиорација. У Планском периоду даје се приоритет реализацији хидромелиорационих система. Пре почетка било каквих активности око реализације хидротехничких објеката, обавезно спровести у потпуности мере комасације и арондације, које су на територији Плана делимично започете и обављене у мањем обиму. Наводњавање обрадивих површина организовати на земљиштима класе I и класе II и на земљиштима класе III која траже делимичне мелиорације. Развој наводњавања треба да иде у правцу повећања укупне пољопривредне производње у циљу подизања високих и стабилних приноса путем увођења савремене и разноврсне сетвене структуре са културама које карактерише висок захтев за водом. Одводњавање вишка вода са превлажених потенцијално плодних и слабо дренираних земљишта, углавном у алувијонима Јужне Мораве, Топлице и пусте реке, обавити применом регулационих радова у циљу заштите земљишта од плавења, затим каналском мрежом за прихватање спољних вода на граници алувијалног и брдског реона и помоћу само каналске мреже или каналске мреже заједно са цевним дренажама ради заштите од унутрашњих вода. На деловима терена, на којима је потребно интензивније одводњавање, примењивати мере подривања и кртичења. Системе за одводњавање реализовати тако што их треба уклопити у решења интегралног уређења простора, водећи при томе рачуна о потреби касније доградње и система за наводњавање.
- мале хидроелектране градити на оним местима на којима оне својим положајем и диспозицијом не угрожавају услове за реализацију водoprивредних, енергетских или других система. Акумулационе базене, осим за потребе електроенергетике, треба вишенаменски користити. Код изградње акумулационих басена водити рачуна о наменском испуштању воде из акумулације у периоду маловођа. Гарантовани протицаји низводно од акумулације не би требало да буду мањи од количина које су потребне за задовољење потреба низводних биоценоза.

- Приликом реализације хидротехничких објеката и система водити рачуна да се они на најприкладнији начин уклопе у урбано, социјално, еколошко и остало окружење, посебно код диспозиције водопривредних објеката да не би угрозили околне културно-историјске и друге објекте те да побољшају еколошке карактеристике окружења и омогуће што повољнију спортско-рекреациону и туристичку валоризацију акваторија и приобаља.

3.5.3. Енергетска инфраструктура

Основна планска решења и концепција даљег развоја електроенергетског система је да створи оптимално решење сигурног, квалитетног и економичног снабдевања електричном енергијом потрошача на на територији општине Доњевац.

За обезбеђење електричне енергије потрошача на подручју општине Доњевац потребно је:

- изградити трафостаницу 110/35/10 kV "Доњевац", грађевински за снагу 2 x 31,5 MVA. Повезивање ове трафостанице у преносни систем "Електромрежа Србије" извршило би се двоструким водом 110 kV, по систему "улаз - излаз", на далековод 110 kV ТС 400/220/110 kV "Ниш 2" - ТС 110/35 kV "Лесковац 4". Локација трафостанице 110/35/10 kV "Доњевац" је западно од аутопута Е-75 Ниш - Скопље у непосредној близини петље. Ради сигурности у снабдевању електричном енергијом трафостаницу 110/35/10 kV "Доњевац" повезати са постојећом трафостаницом 110/35 kV "Прокупље" далеководом 110 kV (постплански период);
- из трафостанице 110/35/10 kV "Доњевац" треба да изађу 4(четири) вода 35 kV, и то:
 - двоструки далековод ДВ 35kV од ТС 110/35/10 kV "Доњевац" до постојећег далековода 35kV ТС 35/10 kV "Клисура" - ТС 35/10 kV "Житорађа", на коме извршити превезивање и добијемо следеће далекове: ТС 110/35/10 kV "Доњевац"- ТС 35/10 kV "Клисура" и ТС 110/35/10 kV "Доњевац"- ТС 35/10 kV "Житорађе";
 - ДВ 35kV од ТС 110/35/10 kV "Доњевац" до ТС 35/10 kV "Гац Хан",
 - ДВ 35kV од ТС 110/35/10 kV "Доњевац" до ТС 35/10 kV "Брестовац (Печењевце)".
- сви далеководи 10 kV који су изграђени из ТС 35/10 kV "Клисура" се задржавају а нови ће се изводити из трафостанице 110/35/10 kV "Доњевац". Мрежа 10 kV у највећем делу територије општине Доњевац изводиће се као ваздушна, сем у насељима Доњевац, Кочане и Пуковац.

3.5.4. Развој гасоводне и топловодне мреже

Дугорочни развој гасоводне и топловодне мреже, заснован је на следећим планским решењима:

- на подручјима где је преовладајући систем породичног система градње ниже и средње спратности није рационално увођење централизованог топловодног система, те из тих разлога се ни за једно насеље на територији општине не планира изградња централизованог система топлификације;
- магистрални гасовод МГ - 11 Ниш - Лесковац - Врање, који полази од главног разделног чвора "Ниш", преко територије града Ниша, улази на територију општине Доњевац северозападно од насеља Белотинац, прелази реку Јужну Мораву, аутопут Е - 80 Ниш - Скопље и југозападно од насеља Орљане изградиће се разделни чвор (ГРЧ "Доњевац - Орљане") где ће се вршити рачвање, и то:
 - разводни гасовод МГ – 11 - 01, "Орљане - Лесковац - Врање";
 - разводни гасовод МГ – 11 - 02, "Орљане - Блаце - Куршумлија - Косово".
- планира се изградња продуктовода за транспорт нафте и нафтних деривата од рафинерија до складишта и простора намењених за њихово чување. Траса продуктовода градиће се у коридору магистралног гасовода МГ-11.
- на разводном гасоводу МГ – 11 - 01, "Орљане - Лесковац - Врање", изградиће се рачва за прикључивање Главе мерно-регулационе станице "Доњевац";

- гасификација територије општине Доњевац вршиће се изградњом мреже гасовода средњег притиска и одговарајућих мернорегулационих станица за широку потрошњу са дистрибутивним гасоводним мрежама ниског притиска. Планиране су:
 - МРС „Доњевац“, која ће снабдевати гасом насеља Доњевац, Кочане, Шаиновац;
 - МРС „Орљане“, за снабдевање гасом насеља Орљане и Мекиш;
 - МРС „Шарлинац“;
 - МРС „Малошиште“ за снабдевање гасом насеља Малошиште, Чапљинац, Кнежица, Ђурлина, Перутина и Белотинац;
 - МРС „Пуковац“;
- изградња мернорегулационих станица за потребе индустрије, и то МРС „И.З. Доњевац“ и МРС „И.З. Пуковац“

3.5.5. Алтернативни облици енергије

3.5.5.1. Сунчева енергија

Сунчева енергија је обновљива, не загађује околину и доступна је на свим местима. Из тог разлога, присутни су стални напори у циљу развоја и усавања технологије коришћења сунчеве енергије. Нарочито су изражени проблеми промене интензитета у зависности од доба дана, годишњег доба, временских прилика, као и проблем са рационалним коришћењем соларне енергије. Подручје у захвату граница Просторног плана спада у подручја са dobrim карактеристикама и великим бројем сунчаних сати. Ограничавајући фактори су велика инвестициона цена, као и то да је количина доступне соларне енергије у току године обрнуто сразмерна потребама за енергијом, уз минималну могућност акумулације топлоте.

Процес директног претварања сунчеве енергије у електричну обавља се помоћу фотонапонских ћелија. То је процес који има јако високу инвестициону вредност, са малим степеном искоришћења (15-20%).

Основна планска решења у овој области су:

- да се даљим истраживањима и испитивањима утврди економска исплативост и повољне локације за коришћење соларне енергије и изградњу пратећих објеката и инфраструктуре. Након тога, изградња је могућа после израде одговарајуће документације.
- највећу примену соларна енергија може имати у домаћинствима, пре свега за припрему санитарне топле воде, али и загревање станова у прелазном периоду.
- у пољопривреди највећу примену може имати за припрему топле воде за загревање пластеника.

Потребна су испитивања просечног сунчевог зрачења на простору јужних падина Селичевце. Уколико се установи економска исплативост градње Соларних електрана, тај простор ће се детаљније разрадити Планом детаљне регулације. Уколико се утврди економска исплативост и других видова обновљивих извора енергије, на локацијама до којих се дошло на основу детаљних анализа и истраживања радиће се Планови детаљне регулације.

3.5.5.2. Енергија ваздушних струјања

Коришћење ветра као алтернативног извора енергије условљено је пре свега снагом ветра у подручју обухваћеном границама Плана, али и локацији и економској исплативости транспорта те енергије до потрошача. Количина енергије у највећој мери зависи од брзине ветра, али и од густине ваздуха и надморске висине. Коефицијент корисног дејства код ветрогенератора (ветротурбина), изражено у процентима, износи максимално 60%.

Међутим, добијени подаци о честинама и брзинама ветрова не иду у прилог размишљањима о експлоатацији овог вида енергије у већем обиму. Могуће је коришћење у мањем обиму, на за то повољним локацијама. Оне ће се одредити након низа мерења, активности и анализа.

3.5.5.3. Биомаса и биогаз

Биомаса се јавља у процесу пољопривредне производње. Најчешће се користи спаљивањем у пећима за загревање станова, кување, загревање воде и сличне намене.

У захвату Плана, количине биомасе су углавном мале, тако да им је примена ограничена углавном у оквиру самих домаћинстава, за производњу топлотне енергије. Проблеми у коришћењу се односе углавном на високе трошкове транспорта, па је исплатива експлоатација само у близини локација на којима настају сировине.

Биогас се производи из органског отпада, ђубрива, органских материја које настају у току пољопривредне производње и сточарства и углавном се састоји од метана и угљен-диоксида. С обзиром да биогас настаје разградњом органских супстанци у анаеробним условима, ствара се и на градским депонијама (депонијски гас). Количине биогаса зависе и од заступљености пољопривредне производње и сточарства на одређеном подручју, а његово коришћење од економске исплативости.

3.5.5.4. Енергетска ефикасност

Потрошња енергије у Републици Србији је велика и нерационална, и то због великог броја проблема. Пре свега, мала енергетска ефикасност у производњи, преносу, дистрибуцији и коришћењу свих типова енергије. Масовно коришћење електричне енергије за грејање и разне потребе за које је могуће пронаћи алтернативни тип енергије, као и застарела технологија у свим аспектима потрошње енергије је велики проблем који је потребно решити. Такође, приметно је недовољно бављење проблемима енергетске ефикасности, недостатак људства и финансијских средстава опредељених у ову сврху.

Велики проблем је и лоша изолованост стамбених и других објеката, лош квалитет грађевинске столарије (врата и прозора), што утиче на неефикасну потрошњу електричне и топлотне енергије. Коришћење фосилних горива за грејање негативно утиче на животну средину и живи свет.

Потребно је повећање енергетске ефикасности у секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга. Неопходно је сагледати потрошњу енергије у свим аспектима на подручју Плана, и паралелно са процесом гасификације предузети мере за већу енергетску ефикасност и мању потрошњу енергената. Као стимуланс, потребно је увести подстицајне мере за индустрију и становништво за примену мера енергетске ефикасности. Пре свега, неопходно је унапређење енергетске ефикасности у производњи и транспорту електричне, али и сваког другог вида енергије.

Потребно је радити на брзом процесу гасификације потрошача у захвату плана, чиме ће се смањити потрошња фосилних горива и девастација шума, као и смањити потрошња електричне енергије за грејање.

Неопходно је доношење, техничких прописа и стандарда везаних за економску ефикасност на регионалном и општинском нивоу.

3.5.6. Телекомуникациона инфраструктура

3.5.6.1. Фиксна телефонија

Потребе за остваривањем сервиса "triple play", односно остваривањем високих битских протока (изузетно велике брзине преноса-чак до 20 Mb/s), узрокује потребу за смањење претплатничке петље. Ово ће бити могуће остварити дубљим уласком оптичких каблова у приступне мреже и увођењем нових приступних уређаја у приступну мрежу - мултисервисних приступних чворова (МСАН). Ово истовремено захтева изградњу нових приступних мрежа и осавремењавање постојећих приступних мрежа.

У наредном периоду се планира даља дигитализација, односно изградња нових комутација и припадајућих приступних мрежа, са напред наведеним карактеристикама, у свим насељима на територији општине. Повезивање свих истурених комутационих степена - мултисервисних приступних чворова извршити оптичким кабловима, што ће омогућити телефонским претплатницима приступ свим сервисима који буду примењивани у телекомуникацијама.

Наставиће се даља надградња транспортне мреже (оптички каблови) на магистралним везама и на регионалним нивоима телекомуникационе мреже и повезивање свих нових комутација.

3.5.6.2. Мобилна телефонија

У наредном периоду треба очекивати даљи пораст тражње мобилних услуга, значајан развој видео услуга и повећање удела мобилног Интернета и свих његових пратећих услуга.

Сва три оператера : "Телеком Србија" - (МТС), "Теленор" и "ВИПМобиле" ће проширити мрежу базних радиостаница да би квалитетним сигналимa покрили целокупну територију општине.

3.5.7. Поштански саобраћај

Поред Главног поштанског центра "Доњевац" и осталих пошта у сеоским насељима развијати поштанску инфраструктуру тако да површина (радијус) опслуживања корисника буде што мањи, а начин организовања може бити преко поштанских јединица ЈП "Поште Србије" или уговорних пошти.

3.5.8. Комунална инфраструктура

3.5.8.1. Регионална санитарна депонија комуналног отпада (Регионални центар бр.23)

За регионалну санитарну депонију комуналног отпада (Регионални центар бр.23) резервисан је простор на микролокацији "Келеш" на крајњем северу КО Ђурлина укупне површине 72.40ха, што заједно са постојећим сметлиштем и резервацијом површина за ову намену на административном подручју града Ниша износи 99,73 ха. Граница је прелиминарна, тачна граница одредиће се даљом урбанистичком разрадом.

3.5.8.1.1. Коришћење земљишта

Регионални центар бр.23 за управљање отпадом, формиран је тако да **обухвата** подручје које је Стратегијом предвиђено за његово формирање (Ниш, Гацин Хан, Сврљиг, Ражањ, Доњевац, Алексинац, Меровина) и подручје општине Сокобања (на њену иницијативу).

Планерски приступ, усаглашен са приступом локалних заједница са подручја Нишког региона, јесте да се комплекс за управљање отпадом формира тако, да **користи** овом наменом већ деградирани простор, са проширењем које има одговарајући просторни положај у погледу природних и створених услова. Тиме се подразумевају две локације (сада одвојене, које ће се временом, кроз експлоатацију-депоновање, спојити) за две функционалне целине:

1. Brownfield локација (комплекс постојеће депоније после санирања, на територији града Ниша - претежно и општине Доњевац - мањим делом). Ово је разрађена и инфраструктурно претежно опремљена локација на којој ће се створити услови, обезбедити површине и изградити објекти, за одабрану технологију система управљања отпадом у планском периоду (у свему према важећим планским документима), без санитарне депоније отпада. Простор ће имати детаљне разраде у складу са законским и подзаконским прописима.

2. Greenfield локација (на микролокацији "Келеш", на територији општине Доњевац) **за санитарну депонију** нереклабилног комуналног отпада, опредељена одлуком локалних самоуправа општина са чијих ће се простора отпад збрињавати, као и овим Просторним планом.

Простор ће имати детаљне разраде кроз планска документа у складу са важећим прописима. Детаљном разрадом предвидеће се, за прихваћену технологију, опремање одговарајућим објектима и капацитетима инфраструктурних мрежа.

3.5.8.1.2. Уређење

Функциносање центра на принципима савременог управљања комуналним отпадом обезбеђује се избором технологија за обе функционалне целине, обезбеђењем просторних услова за рационално и безбедно поступање са отпадом и адекватним уређењем одабраних локација за:

- **управне функције,**
- **селекцију,**
- **рециклажу** (уз развијање тржишта секундарних сировина, тј рециклабилног материјала),

- **одабрану технологију основног поступања са отпадом,**
- **депоновање нересиклабилног отпадног материјала** - тј. за санитарну депонију комуналног отпада.

Предвиђене су саобраћајне везе (одговарајућих и прописаних просторних и техничких карактеристика) Регионалног центра бр. 23 за управљање отпадом, са центрима општина које ће опслуживати (односно трансфер станицима).

3.5.8.1.3. Правила за детаљну разраду

Планско уређење комплекса подразумева пројектовање и изградњу свих објеката неопходних за сакупљање филтрата, обезбеђење стабилности депоније од могућих клижења и отплињавање.

За депоновање појединих врста отпада предвиђају се посебни пунктови.

Пожељно је да резерват покривног материјала буде на локацији, и да се његовим коришћењем стварају нова поља, за следећу етапу депоновања.

На простору санитарне депоније мора се спречити контакт атмосферских вода са телом депоније, обезбедити заштита површинских и подземних вода, тла и ваздуха, од штетних утицаја депоније.

За депоновање специјалних отпада који немају карактеристике штетних и опасних материја, у сваком појединачном случају се утврђују посебни услови депоновања.

Спаљивање чврстог отпада као алтернативни метод се не предвиђа јер има неповољан утицај на животну средину, а и неекономично је.

У оквиру технолошких мера заштите препоручује се, у наредној фази разраде, разматрање могућности секундарне рециклаже на депонији.

Мора се обезбедити простор и обавезно формирати заштитна зона (ужа и шира) око депоније, са планским озелењавањем. Заштитну зону не треба сматрати резерватом депоније нити користити за проширење активности депоновања.

Након затварања депоније, по завршној обради треба приступити завршном уређењу односно рекултивацији депоније по посебном пројекту рекултивације. Рекултивисана површина може добити нову намену.

3.5.8.1.4. Управљање отпадом

На планском подручју се, као најзначајнија комунална делатност, планира подизање досадашњег поступка збрињавања отпада на ниво управљања отпадом и формирање Регионалног центра бр. 23, за који се обезбеђује адекватан простор. У саставу центра предвиђена је санитарна депонија за нересиклабилни отпад.

Решење санитарне депоније Регионалног центра састојаће се од:

- уређења локације којим би требало обезбедити стабилност фундамента, физичке баријере између фундамената и корпуса депоније, систем за сакупљање и одвођење процедних и оцедних вода, систем за отплињавање, система за сакупљање и одвођење површинских вода;
- примене технологије за санитарно одлагање отпада у складу са Стратегијом и препорукама и искуствима ЕУ.

Табела 10: Импути за утврђивање величине комплекса:

1.	Експлоатациони век:	25 година;
2.	Прогнозирани број становника за Нишки регион-регион 23 (Ниш, Гацин Хан, Сврљиг, Алексинац, Меровина, Дољевац, Ражањ, Сокобања) :	400.328 становника
3.	Прогнозирана дневна количина укупног отпада (без трансфер станица):	256.21 тоне на дан
4.	Технологија депоновања - за првих 10 година: - за даљи период:	санитарно одлагање није дефинисано

3.5.8.2. Гробља

- На територији општине Доњевац за сахрањивање ће се користити:
 - гробље за насеље Доњевац, које се налази у западном делу Доњеваца, поред реке Топлице, површине 0,63 ха (нема посебну комуналну опрему нити објекте);
 - гробље за насеље Кочане, које се налази у западном делу Кочана, површине 0,87 ха (има објекат капеле);
 - гробље између Доњеваца и Шаиновца, које се налази између пута према Прокупљу и железничке пруге;
 - Кнежица и Ђурлина користиће заједнички простор за сахрањивање површине 0,5 ха;
 - гробље у Белотинац површине 0,5 ха;
 - гробље у Чапљинцу површине 0,48 ха;
 - гробље у Мекишу површине 1,08 ха;
 - гробље у Орљану површине 2,67 ха;
 - гробље у Шарлинцу површине 0,60 ха и 0,19 ха (пут дели гробље на 2 дела и неопходно је постојећи претворити у интерну саобраћајницу, а планирати нову за саобраћај);
 - гробље у Шаиновцу површине 0,39 ха;
 - гробље у Пуковцу једна локација површине 0,41 ха и друга која се састоји из постојећег од површине 2,67 ха и проширења од површине 1,30 ха. Да би било једна целина потребно је постојећи пут претворити у интерну саобраћајницу, а планирати нову за саобраћај);
 - гробље у Русни површине 0,75 ха;
 - гробље у Чечини један део површине 0,32 ха и други површине 0,5 ха укупно површине 0,82 ха;
 - гробље у Клисури површине 0,18 ха;
 - гробље у Малошишту површине 2,02 ха и
 - гробље у Перутини површине 0,33ха;
- сва гробља су предвиђена за све вероисповести. Решења Просторног плана предвиђају проширење оних која немају довољну површину (Доњевац, Белотинац, Кнежица и Ђурлина, Чапљинац, Чечина и Шаиновац), опремање свих која ће се користити у планском периоду одговарајућом инфраструктуром и уређење комплекса са пратећим функцијама (одговарајуће капеле,обавезно оградавање комплекса , санитарна заштита и организована служба одржавања);
- гробља морају бити на погодном и истраженом терену са одговарајућим инжењерско-геолошким карактеристикама и у простору који је одмах могуће опремити комуналном инфраструктуром.

3.5.8.3. Сточно гробље

Као најповољнија варијанта решавања сахрањивања остатака од животиња истиче се њихово одвожење и одлагање у северном делу КО Ђурлине, који би се за ове сврхе посебно одредио и уредио.

3.5.8.4. Пијаце

- задржавају се постојеће зелене пијаце и планира се њихово опремање и уређење. У општинском центру, Доњевац, предвиђа се површина за зелену пијацу уз главну саобраћајницу кроз насеље, са њене западне стране;
- сточна пијаца се налази у насељу Пуковац и плански остаје једина на територији општине Доњевац, са тим што се предвиђа њено даље опремање и уређење.

3.5.8.5. Ветеринарски институт и станице

Мрежа ветеринарских организација на територији општине Доњевац адекватно прати кретање броја и врсти животиња, њихово здравствено стање, као и размештај у простору. У планском периоду неопходно је омогућити даљи развој мреже објеката, те је могуће отварање амбуланти и у насељима нивоа насеља са ограниченим функцијама централитета.

3.6. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА

3.6.1. Заштита животне средине и заштита уређење и унапређење предела

Заштита животне средине на подручју општине Дољевац заснована је на концепту одрживог развоја, усклађивању коришћења простора са могућностима и ограничењима природних и створених вредности (установљени режими и мере заштите) и са потребама економског развоја, полазећи од начела превенције и спречавања загађивања животне средине и начела интегралности. То значи, обавезно укључивање услова заштите животне средине у све планове, односно, програме, као и све предвиђене активности и садржаје у подручју.

Систем заштите животне средине чине мере, услови и инструменти за:

- 1) одрживо управљање, очување природне равнотеже, целovitости, разноврсности и квалитета природних вредности и услова за опстанак свих живих бића;
- 2) спречавање, контролу, смањивање и санацију свих облика загађивања животне средине.

Применом мера заштите животне средине, ефекти негативних тенденција идентификованих у простору кориговаће се у правцу побољшања квалитета појединих елемената животне средине, а применом свих расположивих инструмената спречиће се њихово ширење ван утврђеног планског оквира.

Мере за смањење негативних и увећање позитивних утицаја Просторног плана општине Дољевац на животну средину припремљене су на основу резултата процене утицаја и циљева стратешке процене.

3.6.1.1. Заштита ваздуха

Заштита овог природног елемента подразумева ограничење или смањење емисија загађујућих материја, и то првенствено:

- сриктно ограничавање емисија загађујућих материја из привредних постројења, саобраћаја и домаћинства, даљи развој система гасификације, адаптирање привреде према критеријумима заштите, појачану контролу рада котларница; подстицање енергетске ефикасности у смислу што рационалнијег коришћења енергије;
- одређеним мерама стимулирати грађане са индивидуалним ложиштима на прелазак на алтернативне изворе загревања;
- уградња уређаја за смањење емисија на изворима где су емисије изнад GVI прописане законом као што су индустријски погони, котларнице итд ;
- смањење и ограничавање емисија из нових извора преусмеравањем транзитног саобраћаја ван насеља, применом интегралних заштитних мера на коридору аутопута и других путева, применом прописа и прибављање обавезних интегрисаних дозвола за постојећа и нова привредна (индустријска) постројења, као и промене у начину функционисања постојећих постројења, док се за нова постројења примењују најбоље доступне технологије (БАТ) и решења усклађена са прописима;
- коришћење алтернативних енергетских извора: сунчеве енергије, хидро и еолске енергије, енергије биомасе и отпада;
- усагласити основне насељске функције са циљем побољшања стања животне средине;
- планско озелењавање јавних површина са изградњом нових паркова и спортско-рекреативних терена, дечијих игралишта као и нових дрвореда дуж улица, где за то постоје могућности;
- засновати катастар загађивача ваздуха на територији општине Дољевац са подацима о свим стационарним изворима загађења ваздуха;
- обезбедити аутоматско пређење показатеља квалитета ваздуха ради адекватне реакције у случају акцидентних загађења;
- даљи развој информационог система квалитета ваздуха преко Екобилтена и интернет презентација;

- спровести вишегодишња епидемиолошка истраживања за утврђивање последица лошег квалитета ваздуха на здравље становништва;

3.6.1.2. Заштита и коришћење вода

Враћање у прописану класу квалитета површинских вода:

- заштитом изворишта и обезбеђењем снабдевања водом, применом прописаних активности у зони заштите изворишта, ревитализацијом и проширивањем водоводног система;
- планским третманом комуналних отпадних вода - ширењем канализационе мреже (кишне и фекалне канализације), одређивање локације и изградња ППОВ;
- планским третманом индустријских отпадних вода - изградња канализације за отпадне воде, изградња система за предтретман отпадних вода у привредним постројењима, уградња постројења за пречишћавање отпадних вода загађених нафтним дериватима;
- забрана изградње индустријских и других објеката чије отпадне материје могу загадити воду и земљиште, забрана изградње других објеката који могу загадити воду или земљиште или угрозити безбедност водопривредне инфраструктуре;
- дозвољена изградња објеката ако се у пројектовању и извођењу обезбеди канализација и пречишћавање отпадних вода у складу са стандардима прописаним законом, и у складу са законом, дозвољена је изградња објеката за рекреацију и туризам под условима заштите животне средине;
- постојећи индустријски објекти морају у најкраћем року обезбедити канализацију и пречишћавање отпадних вода у складу са законском регулативом;
- отпад се сме сакупљати само на водонепропусним површинама, а депоновање је могуће само ван шире зоне заштите;
- у зони изворишта забрањена је интензивна употреба пестицида, хербицида и вештачких ђубрива на земљишту које се користи у пољопривредне сврхе;
- забрана транспорта и складиштења опасних и отровних материја.

3.6.1.3. Заштита земљишта

Заштита земљишта остварује се:

- уклањање свих дивљих депонија и забрана неконтролисаног депоновања свих врста отпада;
- контрола употребе агрохемијских средстава у циљу смањивања загађења земљишта из пољопривреде и очување земљишта које се одликује високим пољопривредним вредностима. Заштита, коришћење и уређење земљишта обухвата очување продуктивности, структуре и слојева тла, као и природних и прелазних облика и процеса. На површини земљишта или испод могу се обављати активности и одлагати материје које не загађују или оштећују земљиште;
- спровести испитивања на локацијама на којима су констатована загађења, нарочито гицикличним ароматичним угљоводоникима;
- изградња непропусних септичких јама у деловима предметног подручја без канализационе мреже;
- рационално коришћење грађевинског и пољопривредног земљишта;
- ограничавањем ширења насеља и привредних делатности на квалитетним пољопривредним земљиштима, забраном изградње на пољопривредном земљишту од I до IV катастарске класе, као и пренамене пољопривредног земљишта у шумско, осим земљишта VII и VIII катастарске класе и у посебним случајевима када није могуће пронаћи алтернативне локације;
- за нове делатности и намене у случајевима када је то могуће коришћење постојећег грађевинског фонда, (уместо "greenfield" давање предности "brownfield" инвестицијама);

3.6.1.4. Управљање отпадом

Са циљем обезбеђења простора за управљање отпадом, проблематика је сагледана на савремен начин: еколошки одржив, економски оправдан, социјално прихватљив.

Еколошки одрживо управљање комуналним отпадом постиже се смањивањем количина на месту настанка, обезбеђењем просторних услова за примарну селекцију (постављање, на месту настанка, препознатљивих канти-контејнера за разне врсте рециклабилног и за нерестилабилни отпад), обезбеђењем специјалних возила за транспорт до депоније, правилним избором локације регионалне депоније (у односу на ружу ветрова, геолошке, хидролошке, хидрографске и друге услове: саобраћајну приступност, довољну величину простора ...), обезбеђењем заштитног појаса око будуће локације депоније, прописним припремањем, опремањем и уређењем локације за функцију **санитарне** депоније (обезбеђење заштите земљишта, вода и ваздуха).

Заштита од **опасног отпада** подразумева његово одвајање, одлагање на посебна складишта и даљи третман у посебним постројењима. Локације за складишта и постројења, сагледаће се у складу са прописима (по изради студије избора локација према свим прописаним параметрима који се односе на дугорочно сагледавање еколошких услова, одрживог развоја подручја и здравља становништва).

Успостављени **систем управљања медицинским отпадом** неопходно је унапређивати: медицински отпад ће се и даље по већ установљеној процедури претварати у безопасни инертни отпад који ће се коначно збрињавати на регионалној депонији Нишког региона. Заштита простора од инфективног медицинског отпада постиже се прописном припремом за транспорт и прописним транспортом. Поступање са лековима којима је истекао рок употребе решава се искључиво на националном нивоу, а заштита од њиховог негативног утицаја на животну средину, подразумева безбедно одлагање и чување у контролисаним условима.

Према Националној стратегији управљања отпадом, по врстама отпада управљање обухвата:

- Управљање комуналним отпадом - организовано сакупљање отпада по насељима, селекцију и рециклажу за подручје региона Ниш (Регион 23);
- Управљање индустријским отпадом - увођењем предтретмана индустријског отпада и рециклирање (Рециклажни центар 15 за Град Ниш и општине Гацин Хан, Сврљиг, Алексинац, Меровина, Дољевац, Прокупље, Житорађа, Куршумлија, Блаце);
- Управљање пољопривредним отпадом – стимулисање употребе стајског ђубрива уместо вештачких ђубрива, компостирање органског отпада (планирани центар за компостирање 17 за градове Ниш, Лесковац, Врање и општине Гацин Хан, Сврљиг, Алексинац, Меровина, Дољевац, Прокупље, Житорађа, Куршумлија, Блаце, Лебане, Бојник, Медвеђа, Власотинце, Црна Трава, Владичин Хан, Сурдулица, Босилеград, Трговиште, Бујановац, Прешево);
- До реализације решења из Националне стратегије управљања отпадом, планска решења су:
- Санација постојећих неуређених сметлишта и дивљих депонија, контрола и превенција непланског депоновања отпада;
- Чишћење територије општине Дољевац од кабастог и опасног отпада;
- Стављање у функцију сточног гробља;
- Подстицање смањења отпада на извору и поновног коришћења;
- Подстицање рециклаже отпада.

3.6.1.5. Заштита шума, шумског земљишта и дивљачи

Заштита шума, шумског земљишта и дивљачи обезбедиће се забраном и спречавањем:

- пустошења и крчења шума, као и чистим сечама, које нису редован начин обнављања,
- сече ретких врста дрвећа;
- криволова, паше, брста, жирења, гајења лисничких и кресаничких шума;
- сакупљања (ван контроле) шумских плодова, лековитог биља, шушња и маховине;

- коришћења (такође ван контроле) камена, шљунка, песка, хумуса, земље, тресета;
- непланских сеча семенских стабала и састојина;
- самовласног заузимања шума и шумског земљишта;
- одлагања смећа, отпада и других штетних и опасних материја, односно спровођењем мера и активности у заштити од болести, штетних инсеката, корова, пожара, паразитских биљака, дивљачи, стоке, абиотичких и других чинилаца;
- потпуну примену актуелних законских прописа из ове области;
- примену Плана заштите од пожара;
- забрана ложења ватре у шуми и њеној непосредној близини;
- постављање табли о забрани ложења ватре;
- посебан надзор, нарочито у сушним периодима, над кретањем чобана, ловаца, шумских радника – у вези са ложењем ватре;
- организовање службе осматрања и дојаве;
- адекватна заштита од биљних болести и инсеката, уз постављање контролних стабала и феромона у циљу праћења бројности популације штетних инсеката;
- успостављање шумског реда, санирање оштећених шума сушењем, снеголомира, ветроломира;
- забрана пашарења у шумама у обнављању и у младим културама;
- постављање тзв. „ловних стабала“; изградња и одржавање противпожарних пруга;
- активна дежурства;
- шумско-узгојне радове (пошумљавање голети, мелиорација, окопавање и прашење култура, сеча изданака и избојака, сеча чишћења у културама, прореде, санитарне сече, природно обнављање шума и др.) спроводити искључиво у складу са смерницама прописаним у општој основи (усклађеној са актуелним законским и подзаконским актима);
- газдовање ловиштима, шумама (државним и приватним) и шумским земљиштем, као и осталим природним ресурсима, у складу са верификованим основама. Посебну пажњу посветити спровођењу санационих и санитарно-узгојних радова, а у циљу обезбеђења рационалног управљања, очувања генетског фонда, побољшању структуре и остваривања приоритетних функција. Стручни и управни надзор носилаца јавних овлашћења је неодвојиви део ове мере;
- заштиту, гајење и лов-коришћење дивљачи спроводити тако да њихов број буде примерен природним условима ловишта;
- у складу са бонитетом ловишта успостављати економски капацитет гајених врста, оптималну полну и страсну структуру, подићи ниво квалитета, трофеја и економских ефеката, уз редуковање предатора на нормалан број;
- организована заштита од дивљачи (граничних пољопривредних култура; младих шума и шумских култура; расадника);
- заштиту и коришћење гљива, лековитог биља, шумских плодова, као и других ресурса (камен, шљунак, песак и сл.) организовати и спроводити искључиво у складу са актима који регулишу ову област (заштићене-забрањене врсте; дозвољене количине);

3.6.1.6. Заштита биодиверзитета, флоре, фауне, угрожених и заштићених врста

Заштита биодиверзитета, флоре, фауне, угрожених и заштићених врста обезбедиће се:

- заштиту и коришћење ретких и угрожених врста биљака и животиња спроводити доследно и у складу са важећим актима применом Закона о заштити животне средине и уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне;
- ретке, заштићене и угрожене врсте дрвећа (липа, орах, д.трешња, бреза, млеч, планински јавор, црни орах) нису обухваћене плановима сеча из разлога очувања биолошке разноврсности;

3.6.1.7. Мере заштите живота и здравља људи

Заштита здравља се обезбеђује:

- смањењем емисије загађујућих материја и изложености њиховом штетном дејству;

- заштитом и унапређењем постојећих шума, шумског земљишта и заштитних "зелених појасева";
- смањењем имисије загађујућих материја у ваздуху подизањем заштитних "зелених појасева" уз магистралне саобраћајнице и нова привредна постројења, односно заштитног зеленила у насељима;
- смањење буке, вибрација и нејонизујућег зрачења врши се подизањем појасева заштитног зеленила и техничких баријера за заштиту од буке на најугроженијим локацијама (дуж аутопута), применом прописаних дозвољених нивоа буке у изграђеним подручјима насеља, као и применом прописаних мера заштите од нејонизујућег зрачења (далеководи и трафо станице). У следећој табели дате су прописане вредности буке по појединим зонама.

Табела 11: Преглед допуштеног нивоа буке по зонама

Зона	Допуштени ниво буке у dB ¹	
	У току дана	У току ноћи
Одмор, рекреација, паркови, здравствене установе	50	40
Центри насеља, туристичке и школске зоне,		45
Стамбене зоне	55	45
Стамбено - пословне зоне, децје установе, игралишта	60	50
Централна градска зона, зоне дуж путева, железничке пруге, градске саобраћајнице, привредне зоне	65	55
Аеродром	70	70

Поред зеленила један од начина за смањење нивоа буке је изградња вертикалних заштитних зидова (баријера);

- заштита здравља се постиже и обезбеђењем редовне контроле здравствене исправности намирница и квалитета воде за пиће, као и системом адекватне здравствене заштите - реконструкцијом постојећих објеката здравствене заштите и обезбеђење доступности објектима и услугама здравствене заштите и других јавних служби од значаја за здравствени и социјални статус грађана.

3.6.1.8. Заштита предела и живог света

Заштита предела и живог света обухвата:

- формирања прекограничне еколошке мреже заштићених подручја и еколошких коридора;
- одбране од поплава;
- промоције одрживог коришћења земљишта;
- промоције развоја сеоског туризма;

Поред тога, обезбеђује се заштита живог света при:

- извођењу грађевинских радова (посебно обезбеђење еколошких коридора и зона око објеката инфраструктуре магистралног значаја);
- транспорту потенцијално штетних материја (гориво и друге запаљиве суспенције);
- примени хемијских средстава у пољопривредној производњи;
- лову и риболову - планско организовање лова, риболова и ловног туризма.

3.6.1.9. Заштита од удеса

- успостављање и развој информационог система за управљање хемикалијама и заштиту од удеса;
- у случају удеса припрема мера и поступака санације земљишта, као и у случају појединачних (изолованих) инцидената;
- при транспорту опасних материја дуж коридора смањењем опасности од удеса;
- благовремено отклањање свих техничко-технолошких недостатака;

¹ Према захтевима ЈУС 3.Ј6. 205/92

- организовање редионица за едукацију свих учесника систему управљања ризиком и одговором на хемијске удесе;
- контрола опреме и уређења у ЕХ заштити;
- мере за отклањање последица удеса (санација) су део процеса заштите од удеса које имају за циљ праћење постудесне ситуације, обнављање и санацију животне средине, враћање у првобитно стање, као и уклањање опасности од могућности поновног настанка удеса. Да би се санација успешно спровела мора да обухвати израду плана санације и израду извештаја о удесу. Наведени методолошки приступ квалитативно отвара могућност дефинисања под којим условом ће ризик од рада опасних постројења на одређеном простору бити прихватљив и на који начин се може обезбедити добро управљање ризиком од удеса. Потреба за проценом ризика у животној средини настала је као резултат повећане свести о нужности заштите животне средине. Постало је очигледно да многи индустријски и развојни пројекти изазивају нежељене последице у животној средини, које би се могле спречити постојањем разрађеног механизма управљања ризиком од хемијског удеса.

3.6.1.10. Планирана категоризација општине Дољевац према степену загађености

Табела 12: Планирана категоризација општине Дољевац према степену загађености

Подручје према степену загађености	Карактеристике	Подручје просторног плана	Извори загађења
Подручја загађене и деградиране животне средине	Локалитети код којих се јавља прекорачење граничних вредности загађења.	Линија дела друмске магистрале Београд-Ниш-Атина-Солун, регионални путеви, железничка пруга, депоније.	Нарушавање квалитета ваздуха и повремено прекорачење дозвољеног нивоа буке као последица друмског и железничког саобраћаја; депонија чврстог комуналног отпада.
Подручја угрожене животне средине	Локалитети са повременим прекорачењем граничних вредности загађења.	Сеоска и викенд насеља, водотоци на територији ове Општине, места у приобаљу Јужне Мораве на којима се врши експлоатација шљунка и песка, зоне интензивне пољопривреде.	Нарушавање квалитета животне средине као последица коришћења индивидуалних ложишта, дивље депоније, агрохемијска средстава која се користе у пољопривреди.
Подручја квалитетне животне средине	Подручја са преовлађујућим позитивним утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.	Шумска подручја у источном делу Општине, простор деградиране шуме, воћарске и виноградарске зоне, ливаде, пашњаци, коридори локалних путева.	Утицај човека негативно утиче на квалитет животне средине, саобраћај који се обавља по локалним путевима.

3.6.2. Заштита уређење и унапређење природних добара

Заштита уређење и унапређење природних добара обезбеђује се:

- актом о заштити природних добара,
- коришћењем и унапређивањем на начин који омогућава трајно очување и побољшање стања у складу са Законом о заштити животне средине,
- забраном активности којима се угрожава капацитет животне средине, природна равнотежа, биодиверзитет, хидрографске, геоморфолошке, геолошке и пејзажне вредности.

3.6.3. Заштита уређење и унапређење културних добара

Непокретна културна добра штите се заједно са простором у коме се налазе а у подручјима где су интегрисана у природни простор заједно са природним простором. Планом ће се спречавати деградација постојећих простора и физичке структуре дефинисањем смерница за рад на урбаној конзервацији и обнови у просторним културно-историјским целинама.

Непокретно културно добро се сме оштетити, уништити, нити се без сагласности службе заштите може мењати његов изглед, својство или намена. Непокретно културно добро се не може користити у сврхе које нису у складу с његовом природом, наменом и значајем или на начин који може довести до његовог оштећења. Непокретно културно добро се може експроприсати или се својина на њему може ограничити само у циљу његове потпуније односно ефикасније заштите, ако је то у општем интересу.

Радови на конзервирању, рестаурирању, реконструкцији, ревитализацији и презентацији непокретних културних добара и други радови којима се могу проузроковати промене облика или изгледа непокретног културног добра или његове заштићене околине могу се предузимати ако се:

- 1) утврде услови за предузимање мера техничке заштите и других радова;
- 2) прибави сагласност на пројекат и документацију за извођење ових радова и других радова на непокретном културном добру и добру које ужива претходну заштиту и
- 3) прибаве услови и одобрења на основу прописа о планирању простора и изградњи објеката.

Услове за предузимање мера техничке заштите и других радова на непокретним културним добрима утврђује надлежни Завод за заштиту споменика културе.

Носиоци права, обавеза и одговорности у погледу коришћења, управљања и располагања културним добром и друга лица која по било ком правном основу држе културно добро, дужни су да чувају и одржавају културно добро и спроводе утврђене мере заштите, да неодложно обавештавају надлежни орган Заштите о правним и физичким променама насталим у вези са културним добром, да дозволе научна и стручна истраживања, техничка и друга снимања и извођење мера техничке заштите на културном добру и да обезбеде доступност културног добра јавности.

3.6.3.1. Мере и услови заштите, коришћења и управљања непокретним културним добрима

Мерама и условима заштите, коришћења и управљања жели се омогућити очување физичких особина и других својстава који чине разлог за постојање неког непокретног културног добра. Мере заштите, коришћења и управљања непокретним културним добрима обухватају:

1. Наставак истраживања градитељског наслеђа ради потпунијег евидентирања;
2. Спровођење прописаних услова, смерница и мера заштите непокретних културних добара;
3. Утврђивање и уређење зона заштите непокретних културних добара;
4. Реализација ургентних активности на конзервацији, рестаурацији и ревитализацији непокретних културних добара изградом и спровођењем програма и планова заштите;

5. Израда урбанистичке документације за непокретна културна добра и њихову заштићену околину ради регулисања заштите, уређења и коришћења простора од значаја за ова добра;
6. Забрана градње нових и уклањање неплански изграђених постојећих објеката који архитектуром, габаритом и наменом угрожавају непокретна културна добра;
7. Забрана промене облика терена и вегетационог склопа у заштићеној околини непокретних културних добара без одобрења надлежних служби заштите;
8. Забрана складиштења, просипања и одлагања отпадног и штетног материјала или стварање депонија у заштићеној околини непокретних културних добара;
9. Повећање доступности непокретних културних добара и обезбеђивање примарне инфраструктуре за њихово интегрисање у туристичку понуду и
10. Формирање јединствене информационе базе о непокретним културним добрима.

Простор око Копријана и цркве светог Јована урбанистичким пројектом уредити у циљу њихове заштите и презентације и уклањања неплански изграђених објеката и неадекватних функција. У овом простору неће се штитити само појединачни објекти због сопственог значаја и вредности већ и као део целине.

3.6.3.2. Мере и услови заштите, коришћења и управљања заштићеном околином непокретних културних добара

Непокретна културна добра штите се заједно са простором у коме се налазе а у подручјима где су интегрисана у природни простор заједно са природним окружењем. Заштићена околина непокретног културног добра је простор око тог добра с објектима од утицаја на његов изглед, истраживање, заштиту и коришћење. У заштићеној околини непокретног културног добра не смеју се изводити радови који могу нарушити његова својства без утврђених услова и сагласности надлежног органа заштите.

Забрањује се изградња и постављање објеката трајног или привременог карактера који својом архитектуром, габаритом и експлоатацијом могу да угрозе непокретно културно добро или наруше природне елементе његове заштићене околине, привремено или трајно депоновање отпада, испуштање и одлагање отпадних материја и вода, отварање позајмишта земље и другог материјала у заштићеној околини непокретног културног добра.

3.6.3.3. Мере за очување аутентичности евидентираних непокретности и простора око њих

На сва добра која су у процесу утврђивања за културна добра (непокретности које уживају претходну заштиту), примењују се исти услови, мере заштите и обавеза прибављања услова и сагласности за радове који могу непосредно или посредно проузроковати промену облика, изгледа или особености евидентираних непокретности као и за непокретна културна добра.

3.6.3.4. Мере заштите на простору археолошких локалитета

Мере заштите археолошких локалитета подразумевају забрану уништавања, прекопавања, ископавања и заоравања археолошких локалитета, извођења земљаних радова и изградње свих врста објеката и инфраструктуре, неовлашћено ископавање, одношење камена и земље и прикупљање покретног археолошког материјала без сагласности надлежне установе заштите, претходних археолошких истраживања и адекватне презентације налаза.

У непосредној близини археолошких локалитета радове спроводити уз повећане мере опреза и присуство и контролу надлежних служби заштите. У случају да се у току извођења радова наиђе на ствари и творевине које уживају претходну заштиту без одлагања прекинути радове и о томе обавестити надлежну службу заштите споменика културе и предузмете мере да се налаз не уништи, не оштети и да се сачува на месту и положају на коме је откривен.

3.6.3.5. Мере заштите градитељског наслеђа народног градитељства

Градитељско наслеђе народног градитељства се дугорочно може заштитити кроз формирање етно-парка у коме ће се презентовати традиционална архитектура и начин живота карактеристичан за подручје. Градитељско наслеђе народног градитељства обухвата карактеристичне елементе традиционалну архитектуру, ограде, зидове, живице, шуме, шумарке, регулације потока, воденице и др.

3.6.3.6. Мере заштите индустријског градитељског наслеђа

Подручје старог млина и хидроцентрале са вилом Душана Димитријевића у Дољевцу урбанистичким плановима третирају као амбијенталну целину објеката техничке културе од значаја за разумевање националне историје и особености њеног привредног, социјалног и културног развоја. Могућа је пренамена појединих објеката уз задржавање просторног склопа и основних габарита објеката и уређења терена.

3.6.4. Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода

Потенцијално најугроженија подручја са аспекта одбране земље и заштите од елементарних непогода представљају простори са концентрацијом становништва, привредних и непривредних активности, грађевинског фонда и др.

Као посебне планске мере којима се повећава "отпорност" простора за потребе одбране земље и заштите од елементарних непогода издвајају се:

- функционално зонирање урбаних простора (радне зоне, становање, индустрија);
- заштита на свим постојећим привредним локалитетима од индустријских удеса и планирање нових привредних капацитета на локацијама ван зона становања;
- обезбеђивање слободног простора у насељима, који су заштићени од рушевина и пожара и међусобно су повезани са саобраћајницама и водотоковима;
- за евакуацију и спасавање обезбедити алтернативне саобраћајне правце;
- становништво ће се организовано евакуисати у случају ратне опасности у сеоска насеља на подручју општине. (У случају ратне опасности очекује се да ће становништво које се са овог подручја иселавало у велике градове склонити у своја родна места, односно на подручје општине које је далеко мање угрожено од већих урбаних центара.
- сходно зарушавању и могућношћу прилаза објектима у фази спасавања затрпаних адекватно дефинисати ширине саобраћајница;
- електроснабдевање насеља вршити прстенастим разводима и изградњом мањих система који независно функционишу у посебним и ратним условима;
- очување алтернативних извора снабдевања водом за пиће (бунари, извори и сл.);
- изградња заштитних објеката (склоништа). Склањање становништва ће се вршити у заштитним објектима, подрумским просторијама и рововским заклонима, који се у складу са законом граде у случају непосредне ратне опасности и у рату и то:

а) Склониште допунске заштите су објекти који су затворени и могу да поднесу надпритисак од 0,30 x 102 КП-а. Заштита се врши у херметизованим рововским склоништима и кућним породичним склоништима и подрумским просторијама које уз минималну детонацију могу бити погодне за заштиту, предвиђени фактор заштите је у границама од 30 - 50% људства. Ови објекти се по правилу граде у време непосредне ратне опасности, уз упутство и смернице Министарства одбране;

б) Заклони су објекти за склањање чија отпорност се креће у границама до 0,30 x 102КП-а и који се искључиво граде у време непосредне ратне опасности. Максимални капацитет ових заклона је 25 особа. Траса ових заклона је изломљена, а преломи износе од 90° до 120°. Радијус гравитације, односно радијус запоседања не сме да је већи од 250 м. Микро локација заклона мора бити изван домета рушевина и по могућству у слободним површинама. Међусобно одстојање заклона мора бити најмање 15 м. Заклони могу бити отворени ровови, покривени ровови и јаме. Пожељно је да се заклони раде као подземни, односно укупани. За изградњу заклона могу се употребљавати све врсте грађевинског материјала, с тим да исти издржи надпритисак од 0,30 x 102 КП-а, да заштити од продирања парчади, топлотног дејства и др.;

- процес заштите од агресивног дејства бујичастих потока и река вршиће се изградњом каскада, кинета, скраћивање меандра, пошумљавањем и стабилизацијом земљишта.
- заштиту од поплава спроводити у виду хидрограђевинских радова и објеката којима се штите угрожена подручја, у облику линијских система као системи одбрамбених насипа заједно са њиховим комплетирањем, доградњом, реконструкцијом и редовним одржавањем. Другу групу мера, чине превентивне активности којима се без посебних инвестиционих улагања ублажавају последице штета (израда просторних и урбанистичких планова, затим осавременивање система прогнозирања и обавештавања, доношења техничких прописа за грађење у поплавним зонама и ажурирање планова оперативне одбране од поплава. Радове у оквиру уређења корита водотока усмеравати пре свега у правцу обезбеђења стабилности корита и функционалности насипа, а затим на уређење водотока за пловидбу и друге намене, као и на уређење мањих водотока кроз насеље. За локализацију поплава могу се користити и саобраћајнице.
- на спровођењу заштите од поплава предност треба дати већим речним токовима као што су Јужна Морава, Топлица, Пуста и Југбогдановачка река.
- делимично или потпуно угрожена насеља великим водама штитиће се изградњом ободних насипа којима би се бранило једно или група насеља или њихових делова, изградњом заједничког заштитног насипа.
- појава рушевних обала услед флувијалне ерозије, санираће се помоћу обалоутврда од каменог набачаја или применом биотехничких мера (примењују се у новије време) заштите (спречавају рушење обала и врше њихову стабилизацију).
- како би се донекле повећала пропусна способност мостовских отвора, потребно је у зони мостова поред перманентног праћења стања корита и његовог редовног одржавања чишћењем наноса, пливајућих предмета (стабла, гране, шибље) и осталог материјала, који може својим нагомилавањем да доведе до загушења.
- антиерозионо уређење подручја као нераздвојиви садржај свих радова на реализацији хидротехничке инфраструктуре, подразумева спречавање губитка земљишта, механичког и хемијског загађивања водотока и механичког засипања. Код антиерозионих мера заштите примењивати техничке и биолошке мере. Предност се даје биолошким мерама заштите путем пошумљивања деградираних терена, затрављивања и др.
- неконтролисана антропогена активност у шуми често доводи до изазивања пожара што самно по себи намеће потребу за бољом заштитом шума. Пожари су честа појава, а како је глобална температура Планете из годину у годину све већа, опасност од пожара је све извеснија. Угроженост шумских састојина од пожара се може разврстати у шест категорија:
- приликом израде шумско – привредних основа, неопходно је да се шумске зоне и комплекси испресецају против пожарним путевима, појасевима и просекама које ће онемогућити просторно ширење пожара и на тај начин смањити штетне последице.
- у шумама треба подизати мешовите састојине, биолошке противпожарне пруге поготову у чистим четинарским шумама,

- излетишта обезбедити од пожара и снабдети их водом, опремом и средствима за гашење пожара и др.
- актере који учествују у експлоатацији шума, обавезати да обезбеде проходност и одговарајући квалитет шумских путева, у циљу бржег и ефикаснијег доласка до места избијања пожара.
- забрањено је ложење отворене ватре у шуми и на удаљености од 200 м од руба шуме, изузев на одређеним и за то видно обележеним местима, у складу са прописаним мерама заштите од пожара,
- у већим насељима је обавезно организовање добровљне ватрогасне службе и система контроле и праћења у случају пожара, док у мањим насељима ову улогу може да обавља и аутохтоно становништво.
- водоводна мреже треба да буде димензионисана за евентуална гашења пожара и опремљена уличним хидрантима и прикључцима за воду у близини осетљивих зона и објеката.
- са аспекта изградње треба се опредељивати за материјале који имају већи степен ватроотпорности.
- саобраћајном мрежом обезбедити максималну приступачност деловима насеља и објектима који су најугроженији од пожара, а у првом реду: радне, индустријске и складишне зоне, школе, здравствене установе, веће стамбене зграде итд.
- у складу са техничким прописима складишта горива, експлозивних и запаљивих материјала треба лоцирати даље од насељених подручја.
- оформити безбедносне појасеве између објеката којима се спречава ширење пожара.
- у сеоским насељима у случају да пожар захвати већи број објеката пожељно је да се на приступачним и погодним местима поставе или укопају приручни танкови за воду.
- израда катастра клизишта и карте стабилности терена,
- строга забрана непланске сече шума на покренутим клизним теренима,
- строго ограничавање дотицања воде из домаћинстава у растресите и нагнуте падине и обезбедити каналисано одвођење отпадних вода до природног реципијента;
- у зонама клизишта ограничити намене површина за ширење насеља и изградњу стамбених, јавних, привредних и инфраструктурних објеката и ускладити их са степеном развијености клизишта, док код пољопривредног земљишта у угроженим зонама од клизишта забранити ратарску производњу;

Подручје Просторног плана припада зони са могућим интензитетом удара од VII ° MCS скале за повратни период од 100 година. У последњим декадама на овим просторима нису регистрована интензивнија сеизмичка померања тла. Као основне мере заштите од земљотреса примењују се:

- техничке норме о изградњи објеката (асеизмичка изградња);
- избор локације за изградњу;
- заштита од земљотреса, треба да представља континуиран процес који обухвата: просторно и урбанистичко планирање (генерално и детаљно), архитектонско и грађевинско пројектовање и изградњу објеката;
- грађење објеката треба усмерити у правцу усклађивања са сеизмогеолошким особинама терена, како би се смањио ниво повредљивости објеката и сеизмичког ризика, а тиме и штете од евентуалног земљотреса.
- заштита људи од последица удара кинетичке енергије у тлу, као и материјалних добара спроводиће се кроз статичке прорачуне на VII° MCS, као и путем еластичних веза и преносника.

Штаб цивилне заштите и други субјекти одговорни за заштиту од ратних разарања и елементарних непогода, предложене мере треба детаљно да размотри и разради у посебном плану заштите од ратних разарања и елементарних непогода.

4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

4.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

Правила уређења и грађења доносе се за делове територије планског подручја за које није предвиђена израда урбанистичких планова (на основу члана 20. тачка 5 Закона о планирању и изградњи „Службени гласник РС бр.72/09 и 81/09, у даљем тексту Закон).

Изградња објеката и уређење простора посебне намене дефинисани су важећим прописима надлежне службе Министарства одбране и не прописују се Правилима грађења.

Правила за реконструкцију и изградњу цркава и сакралних објеката утврђују се урбанистичким пројектом и не прописују се Правилима грађења.

Гробља, депоније смећа, објекте за канализацију отпадних вода и друге комуналне објекте предвидети и уредити урбанистичким пројектима у складу са санитарним стандардима.

Правила уређења доносе се за:

- 1) пољопривредно земљиште;
- 2) шумско земљиште;
- 3) водно земљиште и
- 4) грађевинско земљиште

4.1.1. Пољопривредно земљиште

Обезбеђује се заштита пољопривредне, еколошке, рекреативне и пејзажно-естетске функције пољопривредног високог бонитета дуж саобраћајних коридора.

Не дозвољава се стамбена и друга изградња на обрадивом пољопривредном земљишту прве, друге, треће, четврте и пете катастарске класе, осим изузетака забране у складу са Законом о пољопривредном земљишту.

У складу са Законом, на пољопривредном земљишту забрањена је изградња, осим:

- за изградњу економских објеката у функцији пољопривреде, сточарства или воћарства,
- за изградњу објеката инфраструктуре и то првенствено на земљишту нижег бонитета и
- за проширење грађевинског подручја кроз израду одговарајућег урбанистичког плана.

Изградња пословних објеката у функцији пољопривреде, сточарства и воћарства (објекти за прераду производа из ових области и њихово складиштење), могућа је уз предуслов да постоји могућност инфраструктурног опремања локације и уз израду претходне студије о процени утицаја на животну средину, а у складу са законом, техничким прописима и нормативима за ову врсту објеката.

4.1.2. Водно земљиште

Забрањује се вршење радњи које могу оштетити корита и обале природних и вештачких водних токова и објеката за уређење водних токова и заштиту од штетног дејства вода; градња објеката на начин који омета протицање воде и леда; садња дрвећа, копање бунара, ровова и паралелних канала дуж насипа у појасу 50m према водотоку и 100m према брањеном подручју и мењање или пресецање токова подземних, минералних и термалних вода.

На водном земљишту дозвољава се изградња:

- објеката у функцији водопривреде, као за очување и одржавање отворених водотокова, рибака, купалишта, обнављање воденица и ваљарица и сл;
- објеката инфраструктуре;
- објеката у функцији туризма и рекреације и
- приступних саобраћајница, путне инфраструктуре и пратеће инфраструктуре.

За изградњу наведених објеката неопходни су претходни водопривредни услови.

Изградња малих хидроелектрана могућа је под условом да не угрожава изворишта, еколошке функције водотока, захтеве у погледу обезбеђивања гарантованих еколошких протока низводно од захвата и др.

4.1.4. Шумско земљиште

Забрањује се пustoшење и крчење шума; чиста сеча која није одобрена као редован вид обнављања шума; сеча ретких врста дрвећа; подбељивање стабала; паша и брст коза и друге стоке; жирење; гајење личних шума; кресање лисника; сакупљање шумских плодова, лековитог биља, шушња и маховине; коришћење камена, шљунка, песка, хумуса, земље и др.; сеча семенских састојина и семенских стабала која није предвиђена основама газдовања шумама; самовласно заузимање шума; уништавање или оштећивање шумских засада, ознака и граничних знакова; одлагање смећа и отпадака и других штетних и опасних материја и загађивање шума на други начин, као и друге радње којима се слаби приносна снага шуме или угрожава функција шуме.

Дозвољено је селективно коришћење шумског земљишта у циљу рестаурације, ревитализације и презентације уз унапређење квалитета живота локалног становништва а у складу са принципима одрживости.

Дозвољено је уређење и употреба шумског земљишта у рекреативне, здравствене и туристичке сврхе (центри за посетиоце, објекти за чуваре и прихват животиња, видиковци, пешачке и бициклистичке стазе, кампови, пристани и др.) уз прикладан спој традиционалне пољопривреде, старих села, етно и еко туризма и сл.

Дозвољава се производња шумских сортимената, мануфактурна прерада дрвета, производња здраве хране, производња и сакупљање шумских плодова, гљива и лековитог биља, гајење и лов дивљачи.

Дозвољена је изградња:

- објекта у функцији чувања и одржавања шума (шумске куће, чеке и сл.),
- објекта у функцији шумске привреде,
- објекта инфраструктуре у складу са планом,
- објекта у функцији туризма, лова и риболова према решењима плана и
- приступних и шумских саобраћајница и пратеће инфраструктуре.

Изградња је могућа уз претходну израду процене утицаја на животну средину и прилагођавање величине, габарита и спратности објекта, као и избор материјала, облика и форме шумском амбијенту и окружењу.

Величину, габарит и спратност објекта, као и избор материјала, облика и форме прилагодити шумском амбијенту и окружењу.

Стругаре и друга постројења за механичку прераду дрвета, кречане, пољске циглане и друге објекте шумске привреде забрањено је постављати у шуми и на удаљености мањој од 200m од руба шуме.

Корисници и сопственици шума дужни су да предузимају мере ради заштите шума од пожара, других елементарних непогода, биљних болести, штеточина и других штета, као и мере неге шумских засада.

4.1.4. Грађевинско земљиште

Грађевинско земљиште јесте земљиште које је Законом и планским документом одређено као грађевинско и предвиђено за изградњу и редовно коришћење објекта, као и земљиште на коме су изграђени објекти у складу са Законом и земљиште које служи за редовну употребу тих објекта.

Изградња ће се првенствено усмеравати на изграђено земљиште насељских центара. Изградња поред државних путева I и II реда, општинских путева могућа је на основу следећих смерница:

- Обезбедити инфраструктурну опремљеност електричном, водоводном, канализацијом и телекомуникационом мрежом;
- Забрањује се изградња у инфраструктурним коридорима државних путева I реда и општинских путева изван грађевинског подручја;
- Забрањује се континуелна градња уз државне и општинске путеве а континуитет се мора прекидати појасевима пољопривредног земљишта и шума минималне ширине 800m;
- Забрањена је изградња привредних објекта који подлежу обавези изради „Процене утицаја на животну средину“ у зонама претежно стамбене намене;

- Погоне у области производње и услуга развијати уз увођење нових технологија са смањеним негативним утицајем на животну средину;
- Пословање усмеравати на агрокомплекс и прераду пољопривредних производа, складишта, хладњаче, млинове, силосе, коришћење природних ресурса, алтернативних извора енергије и сл.;
- Јавне и комерцијалне садржаје (просвета, здравство, култура, привреда, трговина и сл.) предвидети у централним деловима насеља уз поштовање локација постојећих садржаја.

4.1.5. Опис и одређење целина и зона за које плански документ садржи шематски приказ уређења

На подручју Просторног плана одређене су зоне директне примене плана, које обухватају насеља за која је предвиђена израда шематских приказа уређења: Белотинац, Клисуре, Кнежица, Мекиш, Малошиште, Орљане, Перутина, Пуковац, Русна, Турлина, Чапљинац, Чечина, Шајиновац и Шарлинце.

У оквиру граница ових насеља дато је постојеће (изграђено), као и планирано (неизграђено) грађевинско подручје. Укупно грађевинско подручје (планирано грађевинско подручје) одређено је на основу следећих критеријума:

- смањење укупног изграђеног подручја, новом изградњом искључиво унутар предвиђених граница насеља (планираних грађевинских подручја);
- усмеравање изградње на неизграђен простор у оквиру постојећег грађевинског подручја, као интерполацију у постојећем изграђеном ткиву уз очување амбијенталних вредности;
- планирана нова изградња по ободу насеља ради рационалнијег опремања грађевинског земљишта, чиме се смањује и разуђеност постојећих граница изграђености;
- омогућавање умереног проширења грађевинског подручја у зависности од предвиђених садржаја, потреба и броја становника, односно, у зависности од степена централитета које насеље заузима у мрежи насеља;
- планирање граница насеља у односу на конфигурацију терена и бонитетне карактеристике земљишта (заштита пољопривредног земљишта I - IV катастарске класе);

Грађевинско подручје насеља уређује се за различите намене:

1. Стамбена зона С1 – Индивидуално становање са услужним делатностима и економским објектима, заступљено у ободном делу грађевинског подручја насеља.

2. Стамбена зона С2 – Становање у централном делу насеља, са директним приступом на главне насељске саобраћајнице, које поред услужних делатности имају додатну могућност бављења трговином, угоститељством, занатством, туризмом и административним пословима. У овој зони препоручује се постепено смањивање економског дела дворишта (укидањем постојећих сточних стаја, ђубришта и магацина сточне хране) у корист стамбено – пословног.

3. Становање са пословањем – Становање са пословањем односи се на комплексе пословања у виду неких производних, привредних делатности које заједно са становањем чине јединствену целину а последица наслеђене морфоугбогенезе. Односе се искључиво на производне и комерцијалне делатности које својом производњом не угрожавају животну средину. Углавном се надовезују на намену становања типа С1 и С2.

4. Привредне делатности – Привредни развој усмерен је првенствено ка центрима заједнице насеља (Пуковац) и према насељима са ограниченим степеном централитета (Белотинац), у оквиру читаве зоне директног спровођења плана даје се могућност за обављање привредних делатности у сваком насељу, и то као:

- пољопривредни комплекси,
- фарме за узгој стоке, и
- производне и комерцијалне делатности.

5. Површине за јавне намене - просвета, здравство, култура, управа, саобраћајнице и инфраструктурна мрежа, затим спорт и рекреација, комуналне делатности – гробља и пијаци,) – уређују се уз поштовање локација постојећих садржаја, уз ревитализацију и реконструкцију постојеће изградње, нарочито у оквиру насељских центара.

6.Остале намене - Верске објекте уредити у складу са предвиђеном наменом уз очување аутентичности објекта.

4.1.5.1. Планирано уређење и изградња јавних објеката за целине и зоне за које плански документ садржи шематски приказ уређења

Дистрибуција јавних служби покрива целокупно подручје Просторног плана, водећи рачуна о 30-то минутној путној изохрони и доступности одређених садржаја свим категоријама корисника (школа, здравствена станица). У насељима у којима се план директно спроводи уређују се у складу са планираном мрежом насеља и јавних служби.

Саобраћајни и инфраструктурни коридори I и II реда уређују се посебном планском и урбанистичком документацијом.

Локални општински путеви, приступне саобраћајнице и насељска инфраструктура уређују се првенствено кроз одржавање постојећих површина и објеката, и изградњу нових у зависности од конкретних потреба и могућности, а уз поштовање планираног просторног развоја саобраћаја и инфраструктурних система, и пропозиција заштите животне средине, предела, природних и културних добара, датих овим планским документом.

4.1.6. Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре

4.1.6.1. Саобраћајне површине

Заштитни појас, са сваке стране јавног пута, има следеће ширине:

- државни путеви првог реда – аутопутеви 40m
- остали државни путеви првог реда 20m
- државни путеви другог реда 10m
- општински путеви 5m

У заштитном појасу поред јавног пута забрањена је изградња грађевинских или других објеката, отварање рудника, каменолома и депонија отпада и смећа као и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута, постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу.

У заштитном појасу може да се гради, односно поставља, водовод, канализација, топловод, железничка пруга и други сличан објекат, као и телекомуникационе и електро водове, инсталације, постројења и сл., по претходно прибављеној сагласности управљача јавног пута која садржи саобраћајно-техничке услове.

У појасу контролисане изградње дозвољена је изградња објеката на основу донетих планских или урбанистичких докумената.

Рекламне табле и панои, уређаји за сликовно или звучно обавештавање или оглашавање могу се постављати поред државног пута на минималној удаљености од 7 метара, поред општинског пута на минималној удаљености од 5 метара, мерено са спољне стране од ивице коловоза.

Ограде, дрвеће и засаде поред јавних путева подизати тако да не ометају прегледност јавног пута и не угрожавају безбедност одвијања саобраћаја.

У делу насељених места обавезно је спровођење мера заштите од буке, вибрација и загађења ваздуха, свих постојећих стамбених објеката и осталих јавних објеката и садржаја.

Заштитни појас железничке пруге износи 25m обострано од осе последњег колосека. У овом појасу је забрањена било каква градња објеката која немају везе са одвијањем железничког саобраћаја, осим у изузетним случајевима уз одобрење надлежних органа.

Дозвољено је постављање каблова, електричних водова ниског напона за осветљење, телеграфских и телефонских ваздушних линија и водова, канализације и сличних цевовода.

Попречни профил магистралних и градских саобраћајница је са коловозом, тротоарима, разделном траком и банкама. У изграђеним насељима обавезни садржај попречног профила чине коловоз, тротоари и заштитна трака између коловоза и тротоара, где то дозвољавају просторне могућности. На неизграђеном простору обавезна је заштитна трака.

Ширина коловоза на градским саобраћајницама је 7,0m. Изузетно може се применити ширина коловоза 6,0m. Минимална ширина тротоара је 1,5m (само изузетно једнострано тротоар ширине 2,0m) са прикупљањем и каналисањем атмосферских вода са коловоза, док се ван изграђеног простора насеља изводе обостране банке ширине по 1,5m са тврдим застором. Минимална ширина разделне траке је 1,25m. Минимална ширина коловоза сабирних саобраћајница је 6,0m. Минимална ширина тротоара је 1,5m. У насељеним местима предвидети стајалиште за аутобусе ширине 3,0m.

Укрштаји саобраћајница са аутопутевима су денивелисани. Међусобни укрштаји саобраћајница у насељеним местима и њихов укрштај са сабирним и општинским саобраћајницама су у истој равни. Минимално растојање прикључака јавних и некатегорисаних путева за државне путеве II реда је 400 м, а за општинске 300м. Минимални радијус кривине прикључака је 10,0m.

Укрштаји планираних друмских саобраћајница са железником пругом су у два нивоа. Решење о положају укрштања доносиће се плановима нижег реда уз услов да је удаљеност два суседна укрштања на отвореној прузи што већа.

Станице за снабдевање горивом се могу градити у коридорима државних путева првог реда (правила из Просторног плана инфраструктурног коридора Ниш-граница Републике Македоније ("Службени гласник РС", број 77/02), државних путева другог реда и општинских путева у складу са противпожарним прописима и условима надлежних органа у области саобраћаја, екологије, водопривреде и санитарне заштите. Неопходна је предходна израда процене утицаја на животну средину, анализа утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација уз предвиђање мера за спречавање и смањење штетних утицаја. За прикључак бензинске станице на државни пут предвидети траке за успоравање-убрзавање.

4.1.6.3. Инфраструктурни коридори

У циљу заштите животне средине од негативних утицаја инфраструктурних коридора (у првом реду буке, аерозагађења, акцидената и др.) као и заштите објеката инфраструктуре од негативних утицаја из окружења (непланске изградње, неконтролисано одлагање отпада и др.) утврђују се следећи обострани заштитни појасеви траса и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система:

1) **непосредни појас заштите** - простор заштитног појаса од:

- осе далековода од 400 kV ширине 42,0 м (2 x 21,0 м од осе далековода),
- осе далековода од 220kV и 110kV ширине 10,0m и нижег називног напона ширине 5,0m;
- осе магистралног гасовода ширине 30,0m и доводно-разводног гасовода ширине 20,0m и
- осе оптичког кабла ширине 1,0m;

Непосредни појас заштите радио коридора којим се штити правац простирања радио таласа, утврђује се за сваки радио коридор, према условима које утврђује корисник тог коридора.

2) **шири појас заштите** - простор од границе непосредног појаса заштите:

- ширине 170,0–180,0m, за гасовод;

У непосредном појасу заштите:

1. Забрањује се изградња нових привредних, стамбених и других објеката и реконструкција и доградња постојећих који нису у функцији инфраструктурног система;
2. Забрањује се сађење биљака чији корен има дубину већу од 1,0m на удаљењу мањем од 5,0m од осе гасовода и у појасу заштите оптичког кабла;

3. Забрањује се сађење дрвећа испод далековода, док се постојећа стабла могу задржати уколико је задовољена сигурносна удаљеност вода од минимум 3,0m од било ког дела стабла;
4. Могу се постављати планиране паралелно вођене трасе осталих инфраструктурних система, објеката и постројења у инфраструктурном коридору на минималном међусобном растојању на основу закона и прописа, а под условима и на начин који утврди управљач јавног инфраструктурног система;
5. Дозвољава се изградња функционалних и пратећих садржаја, објеката, постројења и уређаја у функцији инфраструктурног система и спровођење мера заштите окружења од негативних утицаја инфраструктурног система (заштитно зеленило, заштитне баријере од буке, канализације и пречишћавање атмосферских вода и др.) као и потребне мере заштите инфраструктурног система (снегобрани, ветробрани и др.) на удаљењу које се утврђује према условима безбедног функционисања и одржавања инфраструктурног система.

У ширем појасу заштите:

1. Забрањује се изградња објеката који нису у функцији инфраструктурног система, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових привредних, стамбених и осталих објеката;
2. Дозвољава се изградња објеката, тј. реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката у зонама предвиђеним за изградњу с тим да је за изградњу стамбених објеката и објеката јавних служби, предуслов предузимање мера заштите на основу процене утицаја и ризика од инфраструктурног система на животну средину;
3. Сви планирани паралелно вођени инфраструктурни системи који нису постављени у непосредном појасу заштите смештају се у инфраструктурном коридору на минималном међусобном растојању на основу закона и прописа;
4. Изводе се потребни радови и спроводе мере заштите животне средине од негативних утицаја инфраструктурног система (заштитно зеленило, заштитне баријере од буке, канализације оборинских вода у депресијама поред инфраструктурног система и др.), као и потребне мере заштите инфраструктурног система које нису реализоване у непосредном појасу заштите.

4.1.6.3. Инфраструктурне мреже и објекти

Услови за изградњу инфраструктурних мрежа односе се на изградњу:

1. водоводне мреже,
2. канализационе мреже,
3. електроенергетске мреже,
4. гасоводне мреже,
5. топоводне мреже и
6. телекомуникационе мреже.

4.1.6.3.1. Водоводне мреже

Врста и класа цевног материјала за водоводну мрежу који ће бити уграђен, треба да испуни све потребне услове у погледу очувања физичких и хемијских карактеристика воде, притиска у цевоводу и његове заштите од спољних утицаја у току полагања, монтаже и експлоатације.

Минимална дебљина слоја земље изнад горње ивице цеви 1,0m.

Хидранте у насељеним местима поставити према Правилнику о техничким нормативима за хидрантску мрежу за гашење пожара.

У циљу рационализације потрошње извршити раздвајање водомера у објектима вишепородичног становања, тако да сваки стан има посебан водомер (обавезујуће за све нове објекте).

Од прикључног шахта изградити две засебне водоводне мреже за санитарну и противпожарну воду.

За подручја где не постоји организовано снабдевање пијаћом водом дозвољава се изградња бунара или приватне водоводне мреже са бунаром или каптажом.

За подручја где не постоји организовано одвођење отпадних вода, дозвољава се изградња непропусне септичке јаме.

4.1.6.3.2. Канализационе мреже

Канализациону мрежу за употребљене воде полагати у осовини собраћајница, а за атмосферске воде у осовини коловозне траке супротне од траке за водоводну мрежу. Избор грађевинског материјала од кога су начињене цеви, пад цевовода и остале техничке карактеристике, одређују се на основу хидрауличког прорачуна.

За контролу рада канализације и могућност благовремене интервенције, на месту вертикалног прелома цевовода, промене хоризонталног правца пружања цевовода и улива бочног огранка, предвидети ревизионе силазе.

Радове око ископа рова, разупирања зидова рова, полагања и међусобног повезивања цеви, затрпавања цевовода и рова песком и ископаним материјалом, испитивања цевовода и пуштања у рад, извршити на основу важећих техничких прописа и услова за ову врсту радова и инсталација.

4.1.6.3.3. Електроенергетска мрежа

За далековод се обезбеђује заштитна зона (коридор) чија ширина је зависна од напонског нивоа и техничког решења далековода.

Заштитне зоне далековода, зависно од напонског нивоа износе:

- за далековод напонског нивоа 400 (380) kV заштитна зона је ширине 42,0 м (2 x 21,0м од осе далековода);
- за далековод напонског нивоа 110 kV; за једноструки вод заштитна зона је ширине 22,0 м (2 x 11,0 м од осе далековода), а за двоструки вод заштитна зона је ширине 24,0 м (2 x 12,0 м од осе далековода),
- за далековод напонског нивоа 35 kV ; за једноструки вод заштитна зона је ширине 15,0 м (2 x 7,5 м од осе далековода), а за двоструки вод заштитна зона је ширине 20,0 м (2 x 10,0 м од осе далековода).

У складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 до 400kV ("Службени лист СФРЈ", бр. 65/88 и "Сл. Лист СРЈ", бр. 18/92), изградња објеката (који нису намењени за трајни боравак људи) и друге инфраструктуре у коридору заштитног и извођачког појаса далековода је по правилу могућа. Обавеза инвеститора је да у фази планирања, пројектовања и изградње објекта или инфраструктуре прибави услове, сагласност и по потреби обезбеди надзор од стране електропривредног предузећа надлежног за изградњу/газдовање далеководом.

У коридору далековода забрањен је постављање засада високе вегетације.

Наведени услови примењују се за све постојеће и планиране далеководе.

За постојеће далеководе, за које се планом предвиђа измештање, до њиховог фактичког измештања, остају на снази све утврђене мере заштите.

Трасе нових, као и реконструкција постојећих далековода решиће се посебном урбанистичком и техничком документацијом.

Локација нових и реконструкција постојећих трафостаница решиће се посебном урбанистичком и техничком документацијом.

Планска решења за намену и коришћење простора у зони постојећих далековода, за које се планом предвиђа измештање, не могу се примењивати до обезбеђења њиховог измештања.

За постављање кабловских водова услови се утврђују посебном детаљном разрадом. Трасе постојећих кабловских водова се задржавају. Евентуално измештање кабловских водова, у случајевима када угрожавају планирану изградњу, врши се према условима конкретне детаљне разраде.

За изградњу трафостаница непосредне локације и величина парцела утврђују се конкретном детаљном разрадом.

Оквирна величина комплекса за трафостаницу 110/35/10 kV "Доњевац" износи око 50,0 x 80,0 метара.

4.1.6.3.4 Гасоводна мрежа

Објекат гасовода је цевовод опремљен потребним деловима и уређајима који служе за сигуран транспорт гаса, тако да се као пратећи објекат планира телекомуникациони оптички кабл за потребе даљинског надзора и управљања постројењима гасовода, са полагањем у коридору гасовода.

Код изградње магистралних гасовода (притиска од 16 до 50 бара), као и продуктовода обезбеђују се две зоне заштите и то:

1. Ужа зона заштите, чија ширина износи 60 метара, односно по 30 метара са сваке стране гасовода (продуктовода). У овој зони је забрањена градња објеката за становање или боравак људи.
2. Шира зона заштите гасовода је подручје у ком други објекти утичу на сигурност гасовода. Граница шире зоне гасовода износи по 200 метара са сваке стране цевовода, рачунајући од осе цевовода у ком други објекти утичу на сигурност гасовода (продуктовода).

Поред ових зона заштите, код градње гасовода и продуктовода мора се испоштовати и услов да је у појасу ширине од 5 метара са једне и друге стране, рачунајући од осе цевовода, забрањена садња биљака (дрвећа) чији корени досежу дубину већу од 1 метра, односно за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5 метара.

Трасе (положај у простору) свих гасоводних система средњег и високог притиска (од 4 бара до 50 бара), као и система продуктовода решаваће се посебном урбанистичком документацијом (Плановима детаљне регулације).

У насељима у захвату Плана за која је планирана гасификација (дистрибутивна гасоводна мрежа ниског притиска, притиска мањег од 4 бара), а која се налазе ван захвата планова генералне регулације, могуће је издавање локацијске дозволе за изградњу дистрибутивне гасоводне мреже ниског притиска, уз обавезу дистрибутера да обезбеди службеност пролаза кроз саобраћајне површине, као и обавезу усклађивања са осталим инфраструктурним мрежама.

Услови изградње дистрибутивних мрежа ниског притиска:

- Код извођења радова на саобраћајници извршити заштиту гасовода на местима прелаза. Минимална дубина укопавања при укрштању са путевима и улицама износи 1.0м, мерено од горње ивице заштитне цеви до коте коловоза, с тим да се гасовод полаже у заштитну цев или се врши заштита гасовода на други начин.
- Заштитна зона за примарну градску гасоводну мрежу износи 3м са обе стране, мерено од ивице гасовода, а зона заштите за секундарну (дистрибутивну) мрежу ниског притиска (до 4 бара) је 1м са обе стране. У овим зонама је забрањена изградња објеката супраструктуре.
- Профил рова за полагање гасовода одређује се према пречнику цеви и према условима терена. Дубина полагања цевовода гасоводне мреже у тротоару износи 0.8 - 1,0 м, мерено од горње ивице цеви до коте терена. Све радове изводи у складу са Правилником о техничким нормативима за пројектовање и полагање дистрибутивног гасовода од полиетиленских цеви за радни притисак до 4 бара (Сл. Лист СРЈ бр 20/1992) и другим важећим законима и прописима.

Приликом изградње мерно-регулационих станица, потребно је обезбедити зоне опасности, и то:

1. Зона опасности 1 – зона у којој се при нормалном раду могу појавити запаљиве или експлозивне смеше ваздуха и гаса – полупречника 1м од елемената гасних инсталација МРС
2. Зона опасности 2 – зона у којој се могу појавити запаљиве или експлозивне смеше ваздуха и гаса у ненормалним условима – полупречника 3м од елемената гасних инсталација МРС

Минимално растојање мерно-регулационих станица на магистралним гасоводима (ГМРС) од објеката супраструктуре (стамбених зграда, фабричких хала), као и железничке пруге, аутопутева и магистралних путева је 30м, а регионалних и локалних путева 10м.

Минимално растојање мерно-регулационих станица на гасоводу средњег притиска (примарној градској гасоводној мрежи) од објеката супраструктуре је 15м, а до регионалних и локалних путева 10м.

4.1.6.3.5. Телекомуникације

Примена принципа да величина претплатничке петље буде од 0,5 до 1,0 км у просторима са већим густинама становања и до 2,0 км у сеоским срединама, и могућност надоградње мултисервисних приступних чворова (МСАН) одређеним модулским елементима не омогућује да се утврде локације истих без конкретнијих прорачуна густине телефонских претплатника на појединим подручјима. Као норматив за прорачун потребног броја телефонских претплатника у наредном периоду користити : два телефонска прикључка по стамбеној јединици и телефонски прикључак на 15-50 м² пословног простора.

Све базне радиостанице сва три оператера пројектовати и градити са примопредајницима малих снага, због смањења електромагнетног зрачења и мањег утицаја на животну средину. Ово изазива већу густину објеката базних станица, и због малих снага примопредајника и могућности покривања одређених простора , избор оптималне локације је могућ тек после одређених мерења, те се локације истих не могу утврђивати просторним (урбанистичким) плановима.

4.1.6.4. Објекти за које се пре обнове и реконструкције морају изградити конзерваторски и други услови

За активности које могу непосредно или посредно проузроковати промену облика, изгледа или особености непокретних културних добара или њихове заштићене околине, правила се утврђују на основу мера заштите овог Плана и услова надлежног Завода за заштиту споменика културе а на основу Закона о културним добрима и прописа донетим на основу њега. Обавеза прибављање услова и сагласности надлежне службе заштите важи и за радове на, или у околини непокретности које уживају предходну заштиту. На територији општине Дољевац конзерваторске услове је оптребно прибавити за: Средњовековни град Копријан код Дољевца, Цркву Св. Јована у Орљану, Вилу Душана Димитријевића преко пута старог млина у Дољевцу; Зграду старе жандармерије у Кочану; Објекте на и у околини окалитета „Доњи Рид“, „Чол Пек“ и „Црквиште“ у Клисури; „Сеоско гробље“ у Мекишу, „Селиште“ и „Бисерка“ у Орљану; „Код Потока“ у Русни; „Стара црква“ и „црква Св. Петке“ у Ђурлини; „Сеоско гробље“ у Шаиновцу и „Код гробља“ у Шарлинцу.

4.1.6.5. Општи и посебни услови и мере за заштиту живота и здравља људи и заштите од пожара, елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа и ратних дејстава

Општи и посебни услови и мере заштите живота и здравља људи обрађене су у поглављу **3.6.1.7. Мере заштите живота и здравља људи**, док су општи и посебни услови и мере заштите од пожара, елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа и ратних дејстава обрађене у поглављу **3.6.4. Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода**

4.1.6.6. Посебни услови којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом, особама са посебним потребама, старима особама и особама са децом, у складу са стандардима приступачности

Приликом изградње јавних површина и објеката потребно је пројектовањем тротоара потребне ширине и без већих степеника, закошавањем и спуштањем ивичњака тротоара и стаза, посебно на пешачким прелазима, као и изградњом предвиђених рампи уз степеништа и пешачке комуникације на прилазима зграда омогућити несметано кретање, коришћење слободних и јавних површина као и приступ јавним и комерцијалним садржајима особама са посебним потребама и инвалидним лицима, старим особама и особама са децом (у складу са стандардима за просторне потребе инвалида у зградама и околини за прилазне елементе и просторе). Одређене делове пешачких стаза по потреби опремити одговарајућим држачима за случај поледице.

Приликом уређења слободних и зелених парковских површина, стаза и пешачких токова, код пројектовања нових објеката, као и код реконструкције приземља постојећих објеката, где год је то могуће, уз (или уместо) степеништа предвидети косе рампе за кретање особама са посебним потребама, старих особа и особа са децјим колицима.

4.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

Правилима грађења се утврђују услови и елементи неопходни за издавање Информације о локацији и Локацијске дозволе за изградњу: стамбених, пословних и других објеката:

УРБАНИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ: основна и допунска намена, индекс заузетости парцеле, индекс изграђености парцеле и услови за образовање грађевинске парцеле.

УРБАНИСТИЧКЕ МРЕЖЕ ЛИНИЈА: регулациона линија, грађевинска линија, осовинска линија саобраћајнице и гранична линија зоне.

ПРАВИЛА ИЗГРАДЊЕ: постављање објекта у односу на регулацију, постављање објекта у односу на границе грађевинске парцеле, најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката, услови заштите суседних објеката, највећа дозвољена спратност објеката, највећа дозвољена висина објеката, правила за архитектонско обликовање објеката, услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели, начин оградавања, услови и начин приступа парцели, паркирања и гаражирања, услови прикључења на комуналну и осталу инфраструктуру и услови заштите од пожара.

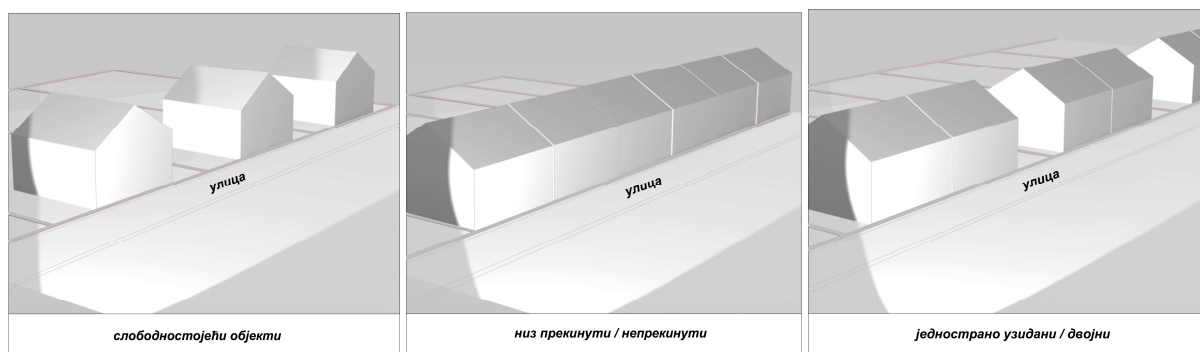
4.2.1. Општи појмови

Грађевинска парцела јесте део грађевинског земљишта, са приступом регулисаном саобраћајници, која је изграђена или планом предвиђена за изградњу.

Минимална величина грађевинске парцеле (минимална површина парцеле и минимална ширина парцеле према саобраћајници) дефинисане су за сваку намену према типологији градње.

Позиционирање објеката на парцели дефинише се грађевинском линијом у односу на: регулациону линију, границу бочне суседне парцеле и границу унутрашње суседне парцеле. У зони у којој постоје изграђени објекти (потпуно или делимично формирани блокови), позиција објеката на парцели утврђује се у складу са правилима за одговарајућу типологију градње и на основу позиције већине изграђених објеката у блоку. Правила за позиционирање објеката на парцели су дефинисана за сваку намену у складу са типологијом градње.

Према типологији градње, објекти могу бити слободностојећи, у непрекинутом низу (двострано узидани) или у прекинутом низу (једнострано узидани или двојни).

Нов објекат се може градити на растојању мањем од дозвољеног уз претходно прибављену сагласност власника односно корисника суседне парцеле. У том случају, на калканском зиду новог објекта забрањени су било какви наспрамни отвори.

На калканском зиду новог објекта у низу односно новог једнострано узиданог објекта према суседном постојећем објекту на граници парцеле, а који има изграђен светларник, обавезна је изградња светларника исте величине симетричног постојећем светларнику. У светларнику је дозвољено формирање само отвора помоћних просторија и степеништа.

Регулациона линија јесте линија која раздваја површину одређене јавне намене од површина предвиђених за друге јавне и остале намене.

Грађевинска линија јесте линија на, изнад и испод површине земље и воде до које је дозвољено грађење основног габарита објекта.

Објекат се поставља на грађевинску линију, односно унутар простора оивиченог грађевинском линијом. Све грађевинске линије у границама парцеле морају бити постављене тако да не угрозе функционисање јавних површина (улица, тротоара, инфраструктурне мреже, итд.).

Подземна грађевинска линија не сме да прелази границе парцеле.

Индекс заузетости парцеле јесте однос габарита хоризонталне пројекције изграђеног или планираног објекта и укупне површине грађевинске парцеле, а највећи дозвољени је дефинисан за сваку намену према типологији градње.

Индекс изграђености парцеле је однос бруто развијене грађевинске површине изграђеног или планираног објекта и укупне површине грађевинске парцеле.

Висина објекта је растојање од нулте коте објекта до коте слемена (за објекте са косим кровом) односно до коте венца (за објекте са равним кровом).

Нулта (апсолутна) кота је тачка пресека линије терена и вертикалне осе објекта.

Висина објекта је:

- на релативно равном терену - растојање од нулте коте до коте слемена (за објекте са косим кровом), односно венца (за објекте са равним кровом);
- на стрмом терену са нагибом према улици (навише), кад је растојање од нулте коте до коте нивелете јавног или приступног пута мање или једнако 2,0m - растојање од нулте коте до коте слемена, односно венца;
- на стрмом терену са нагибом према улици (навише), кад је растојање од нулте коте до коте нивелете јавног или приступног пута веће од 2,0m - растојање од коте нивелете јавног пута до коте слемена (венца) умањено за разлику висине преко 2,0m;
- на стрмом терену са нагибом од улице (наниже), кад је нулта кота објекта нижа од коте јавног или приступног пута - растојање од коте нивелете пута до коте слемена (венца);
- на стрмом терену са нагибом који прати нагиб саобраћајнице висина објекта утврђује се применом одговарајућих тачака ових правила.

Релативна висина објекта је она која се одређује према другим објектима или ширини регулације. Одређује се кроз следеће односе, и то:

- висина новог објекта мања је од 1,5 ширине регулације улице односно од растојања до грађевинске линије наспрамног објекта;
- висина венца новог објекта се усклађује са вишином венца суседног објекта.

Кота приземља објекта одређује се у односу на коту нивелете јавног или приступног пута, односно према нултој коти објекта, и то:

- кота приземља нових објекта на равном терену не може бити нижа од коте пута;
- кота приземља може бити највише 1,2m виша од нулте коте;
- за објекте на стрмом терену са нагибом од улице (наниже), када је нулта кота нижа од коте нивелете јавног пута, кота приземља може бити највише 1,2m нижа од коте нивелете јавног пута;
- за објекте на стрмом терену са нагибом који прати нагиб саобраћајнице кота приземља објекта одређује се применом одговарајућих тачака ових правила;
- за објекте са нестамбеном наменом у приземљу кота приземља може бити максимално 0,2m виша од коте тротоара (денивелација до 1,2m савладава се унутар објекта).

Постојећи објекти, чији су параметри (индекс изграђености и заузетости парцеле, спратност, итд.) већи од утврђених параметара, задржавају постојеће параметре без могућности доградње.

За постојеће објекте чији су параметри (индекс изграђености и заузетости парцеле, спратност, итд.) мањи од утврђених вредности, могућа је доградња уз поштовање следећих услова.

- Неопходно је обезбедити потребан број паркинг-гаражних места на парцели;
- Доградња може бити извршена у виду анекса, односно у приземљу или другим деловима и етажама објекта, у складу са утврђеним правилима;
- Дограђивање се мора изводити тако да се не наруши однос према суседним објектима, тј. обавезно је поштовати правила о позиционирању објекта;

- Дограђени део објекта мора бити у складу са постојећим елементима објекта, у истој, односно усклађеној материјализацији и композицији;
- Није дозвољено формирање отвореног степеништа на фасади објекта већ дограђена степеништа морају бити заштићена од спољних утицаја;
- Надградња нових етажа постојћих објеката могућа је у оквиру планом дозвољених висина уз поштовање правила везаних за упуштање делова ван грађевинске линије.
- У случају да постојећа грађевинска линија превазилази максималну дефинисану линију грађења није дозвољено упуштање делова објекта;
- Надзидани део објекта мора бити изведен у складу са постојећим делом зграде;
- Прозорске отворе дограђених делва поставити у складу са прозорским отворима, терасама и балконима на постојећем делу објекта.

За постојеће објекте чија су међусобна и растојања од граница парцеле мања од утврђених вредности, у случају реконструкције, на суседним странама није дозвољено постављати отворе стамбених просторија.

У случају замене објекта новим, поштују се урбанистички параметри дефинисани овим планом.

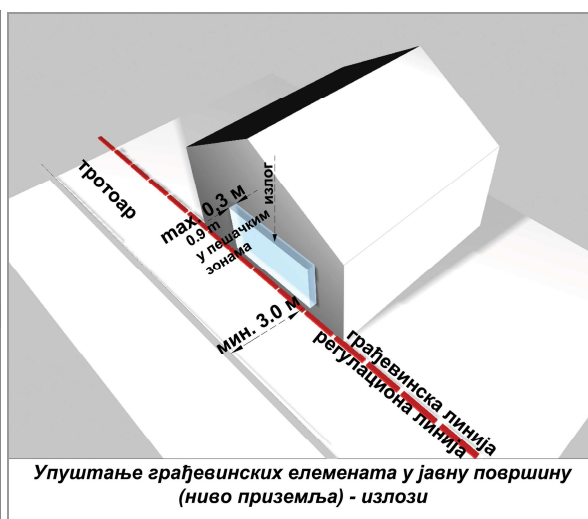
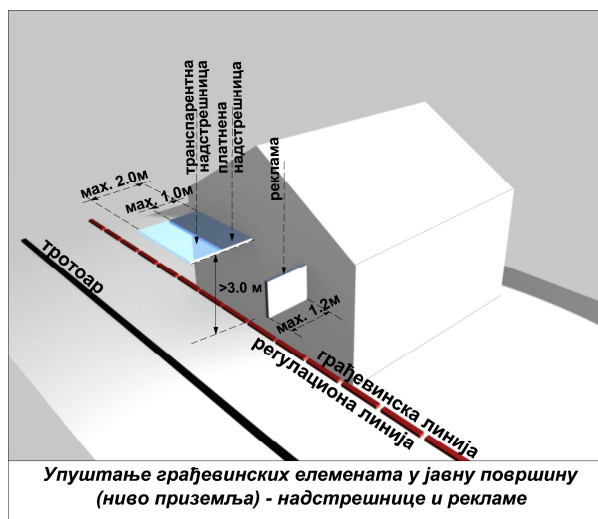
4.2.1.1. Испади грађевинских елемената

Хоризонтална пројекција испада поставља се у односу на грађевинску, односно регулациону линију. Испади на објекту не могу прелазити грађевинску линију више од 1,6m, односно регулациону линију више од 1,2m и то на делу објекта вишем од 4,0m.

4.2.1.2. Испади грађевинских елемената у приземљу

Грађевински елементи на нивоу приземља могу прећи грађевинску линију рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада, и то:

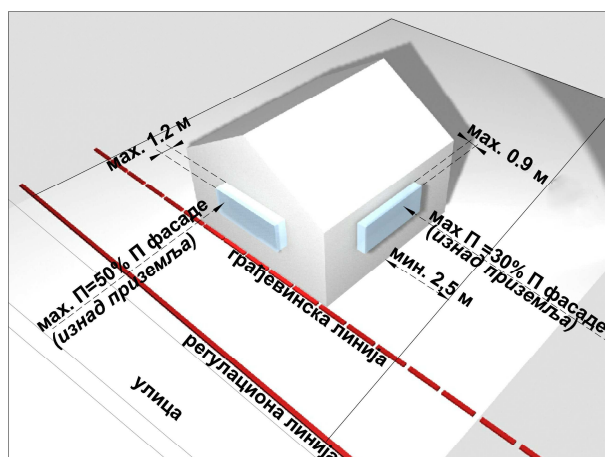
- 1) излози локала 0,3m, по целој висини, када најмања ширина тротоара износи 3,0m, а испод те ширине није дозвољена изградња излога локала у приземљу;
- 2) излози локала 0,9m по целој висини у пешачким зонама;
- 3) транспарентне браварске конзолне надстрешнице у зони приземне етаже 2,0m по целој ширини објекта са висином изнад 4,0m;
- 4) платнене надстрешнице са масивном браварском конструкцијом 1,0m од спољне ивице тротоара на висини изнад 4,0m, а у пешачким зонама према конкретним условима локације;
- 5) конзолне рекламе 1,2m на висини изнад 4,0m.

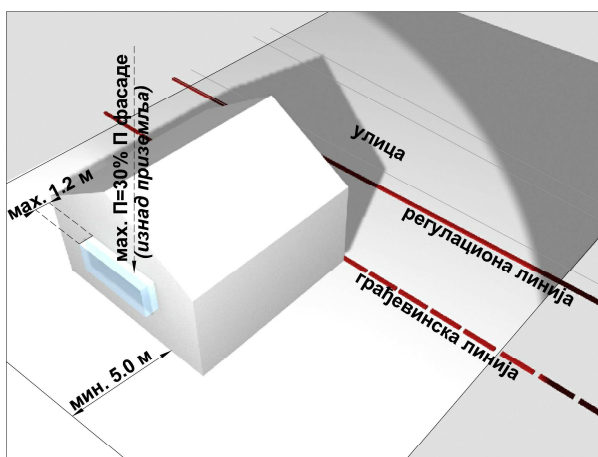
4.2.1.3. Испади грађевинских елемената у спрату

Грађевински елементи (еркери, дократи, балкони, улазне надстрешнице са и без стубова, надстрешнице и сл.) на нивоу првог спрата могу да пређу грађевинску, односно регулациону линију рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада), и то:

- 1) на делу објекта према предњем дворишту 1,2m, али укупна површина грађевинских елемената не може прећи 50% уличне фасаде изнад приземља;
- 2) на делу објекта према бочном дворишту (најмањег растојања од 2,5m) 0,9m, али укупна површина грађевинских елемената не може прећи 30% бочне фасаде изнад приземља;
- 3) на делу објекта према задњем дворишту (најмањег растојања од задње линије суседне грађевинске парцеле од 5,0m) 1,2m, али укупна површина грађевинских елемената не може прећи 30% задње фасаде изнад приземља.

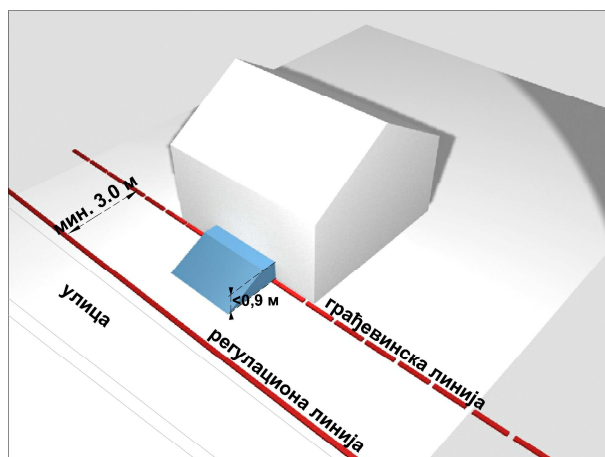
Упуштање грађевинских елемената ван грађевинске линије према предњем и бочном дворишту (ниво првог спрата)

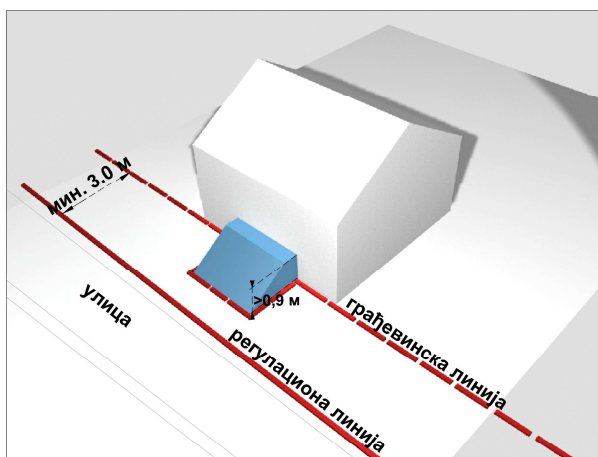
Упуштање грађевинских елемената ван грађевинске линије - према задњем дворишту (ниво првог спрата)

4.2.1.4. Ступеништа

Отворене спољне ступенице могу се постављати на објекат (предњи део) ако је грађевинска линија 3,0m увучена у односу на регулациону линију и ако савлађују висину до 0,9m. Отворене спољне ступенице које савлађују висину преко 0,9m улазе у габарит објекта. Отворене спољне ступенице које се постављају на бочни или задњи део објекта не могу ометати пролаз и друге функције дворишта.

позиционирање спољних ступеница (<0.9m)

позиционирање спољних ступеница (>0.9m)

4.2.1.5. Подрумсе етаже

Грађевински елементи испод коте тротоара (подрумске етаже) могу прећи грађевинску, односно регулациону линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада), и то:

- 1) стопе темеља и подрумски зидови 0,15m до дубине од 2,6m испод површине тротоара, а испод те дубине 0,5m;
- 2) шахте подрумских просторија до нивоа коте тротоара 1,0m.
- 3) Стопе темеља не могу прелазити границу суседне парцеле, осим уз сагласност власника или корисника парцеле.

4.2.1.6. Назидак

Висина назитка стамбене поткровне етаже износи највише 1,6m рачунајући од коте пода поткровне етаже до тачке прелома кровне косине, а одређује се према конкретном случају.

4.2.1.7. Ограде

Грађевинске парцеле могу се ограђивати зиданом оградом до висине од 0,9m (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,4m.

Парцеле чија је кота нивелете виша од 0,9m од суседне, могу се ограђивати транспарентном оградом до висине од 1,4m која се може постављати на подзид чију висину одређује надлежни општински орган.

Зидане и друге врсте ограда постављају се на регулациону линију тако да ограда, стубови оградe и капије буду на грађевинској парцели која се ограђује.

Зидана непрозирна ограда између парцела подиже се до висине 1,4m уз сагласност суседа, тако да стубови оградe буду на земљишту власника оградe.

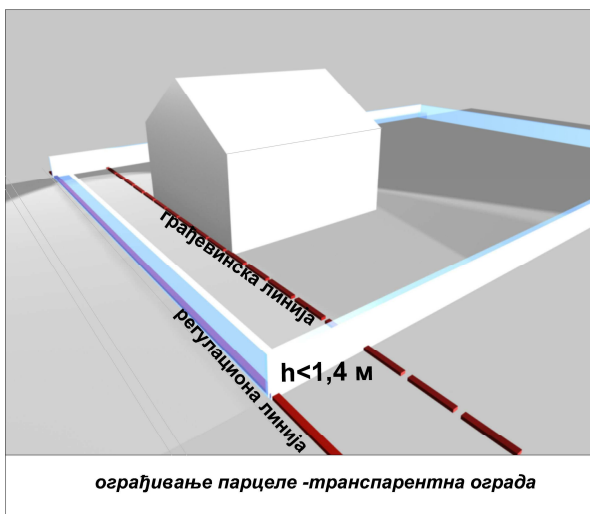
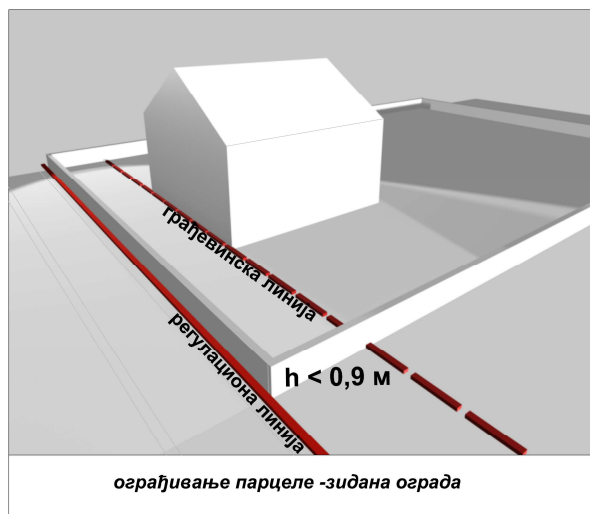
Суседне грађевинске парцеле могу се ограђивати живом зеленом оградом која се сади у осовини границе грађевинске парцеле или транспарентном оградом до висине од 1,4m, која се поставља према катастарском плану и оператy, тако да стубови оградe буду на земљишту власника оградe.

Врата и капије на уличној огради не могу се отворати ван регулационе линије.

Парцела у сеоском насељу може се преграђивати у функционалне целине (стамбени део, економски део, економски приступ, стамбени приступ и окућница), с тим да висина унутрашње оградe не може бити већа од висине спољне оградe.

Грађевинске парцеле на којима се налазе објекти који представљају непосредну опасност по живот људи, као и грађевинске парцеле специјалне намене, ограђују се на начин који одреди надлежни орган.

Грађевинске парцеле на којима се налазе индустријски објекти и остали радни и пословни објекти индустријских зона (складишта, радионице) могу се ограђивати зиданом оградом висине до 2,2m.

4.2.1.8. Слободне и зелене површине на парцели

Минимални проценат зелених површина на парцели је 25%.

4.2.1.9. Одводњавање

Површинске воде се одводе са парцеле слободним падом према риголама, односно према улици (код регулисане канализације, односно јарковима) са најмањим падом од 1,5%.

Површинске воде са једне грађевинске парцеле не могу се усмеравати према другој.

Површинске и друге отпадне воде из економског дворишта у сеоским насељима одводе се регулисано до ђубришне јама када се економско двориште налази уз јавни пут.

4.2.1.10. Архитектонско обликовање

Изглед објекта, материјали, боје, кровни покривач, архитектонски детаљи, ограде и други елементи утврђују се архитектонским пројектом и треба да су у складу са амбијентом и да доприносе очувању визуелног идентитета и унапређењу естетских вредности простора.

Не користити нападни фолклоризам, плагијате детаља античке архитектуре, лажне мансардне кровове, архитектонски насилно претварање равних кровова у косе и сл. Дозвољено је формирање вертикалних отвора у поткровљу, са висином од коте пода поткровне етаже до преломне линије отвора максимално 2,2m чиме се обезбеђују излази на балкон или лођу. Облик и ширина отвора мора бити усклађен са елементима фасаде и пратити ритам отвора на нижим етажама.

У оквиру постојећих насеља изражених амбијенталних и споменичких вредности изградњу ускладити са градитељским наслеђем. Услови за изградњу или реконструкцију непокретних културних добара као и објеката који се налазе у заштићеној околини непокретних културних добара утврђују се конзерваторским условима надлежне установе заштите споменика културе.

4.2.2. Становање**4.2.2.1. Индивидуално становање (C1)**

Основна намена:	становање
Допунска намена:	примарна пољопривредна производња и туризам
Индекс заузетости:	до 0,3
Индекс изграђености:	до 0,6
Највећа спратност:	П+1+Пк, могућа изградња подземних етажа ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе
Највећа висина:	12,0m а помоћних објеката 5,0m.
Услови за образовање грађевинске парцеле:	

Најмања парцела за непољопривредна домаћинства је 400,0 m², за мешовита 600,0m² а за пољопривредна 800,0m² а. Најмања ширина фронта парцеле за све врсте домаћинства је 15,0m.

Положај у односу на регулацију:

Минимално растојање грађевинске линије од регулационе линије је 5,0m. У зони изграђених стамбених објеката растојање грађевинске од регулационе линије утврђује се на основу позиције већине изграђених објеката (више од 50%).

Растојање од граница парцеле:

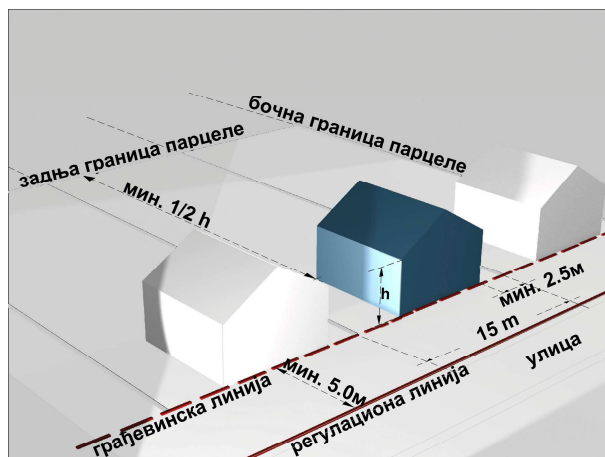
Најмање дозвољено растојање основног габарита објекта и линије суседне грађевинске парцеле је за:

1) слободностојеће објекте на делу бочног дворишта	2,5m
2) двојне објекте и објекте у прекинутом низу на бочном делу дворишта	4,0m
3) први или последњи објекат у непрекинутом низу	1,5m

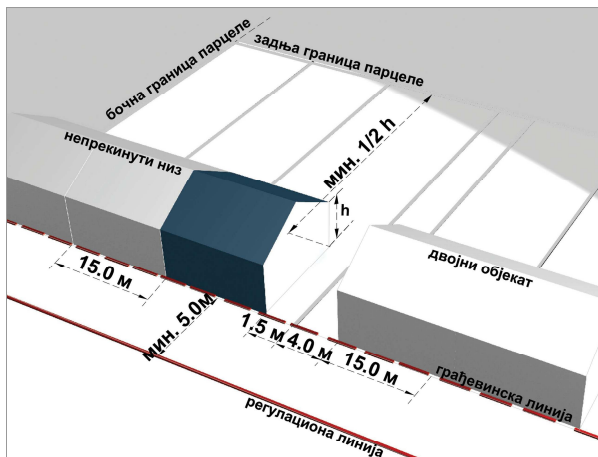
За изграђене стамбене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од наведених вредности не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.

За зоне изграђених стамбених објеката чије је растојање до границе грађевинске парцеле различито од наведених вредности нови објекти се могу постављати и на растојањима која су ранијим правилима постављена и то:

- 1) слободностојећи објекти на делу бочног дворишта северне оријентације 1,0m
- 2) слободностојећи објекти на делу бочног дворишта јужне оријентације 3,0m

Слободностојећи објекти - положај на парцели

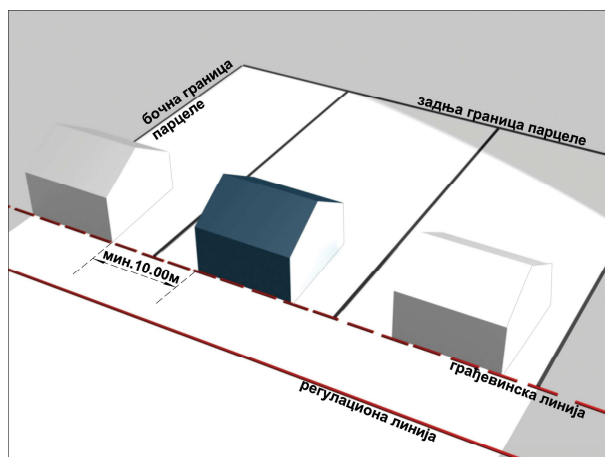

Непрекинути низ / двојни објекти - положај на парцели

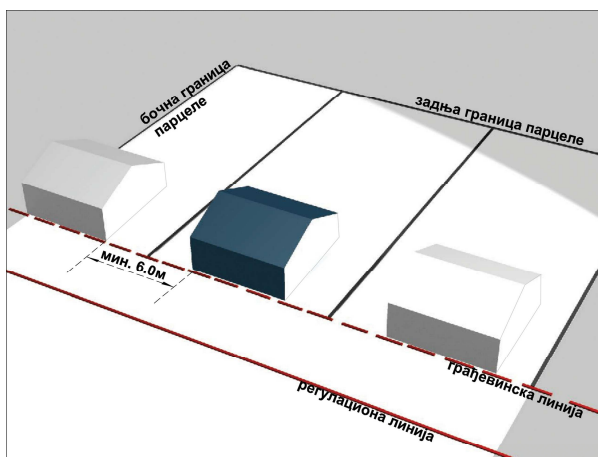
Међусобна удаљеност објекта:

За објекте на грађевинским парцелама чија је ширина фронта већа од 15,0m међусобна удаљеност спратних објеката је 10,0m, а приземних слободностојећих 6,0m.

За изграђене објекте на грађевинским парцелама чија је ширина фронта мања од 15,0m међусобна удаљеност износи најмање 5,0m. За изграђене објекте који су међусобно удаљени мање од 3,0m не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.

Међусобна удаљеност спратних слободностојећих објеката

Међусобна удаљеност приземних слободностојећих објеката

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

На грађевинској парцели могу се градити економски објекти пољопривредног домаћинства и објекти за пружање туристичких услуга у сеоском домаћинству.

За потребе сеоског туризма на грађевинској парцели првенствено реконструисати постојеће куће са окућницама и пратећим објектима а изузетно градити и нове смештајне јединице у оквиру постојеће окућнице за највише 12 лежаја (оптимално 50,0m² за две собе са по три лежаја и купатилом) и објектима за припремања и услуживања хране и пића за највише 20 гостију с тим да степен искоришћености земљишта не прелази 40%.

Економски објекти морају задовољити све хигијенске захтеве и прописе везане за заштиту животне средине. Сточне фарме већег капацитета од 10 грла нису дозвољене у оквиру стамбеног подручја. Економски објекти се не урачунавају у корисну бруто развијену грађевинску површину, али се површина под овим објектима узима у обзир при израчунавању индекса заузетости.

Економски објекти су:

- 1) уз стамбени објекат: летња кухиња, млекара, санитарни пропусник, магацини хране за сопствену употребу и др;
- 2) у економском дворишту: сточне стаје (живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници), испусти за стоку, ђубришне јаме (ђубришта), пољски клозети и др.
- 3) пушнице, сушнице, кош, амбар, надстрешница за машине и возила, магацини хране и објекти намењени исхрани стоке и др.

Позиционирање економских објеката

Позиција економских објеката из тачке 2. у односу на грађевинску линију утврђује применом најмањих дозвољених растојања утврђених овим правилником.

Међусобно растојање стамбеног објекта и сточне стаје је најмање 15,0m.

Ако се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле не може бити мање од 1,0m.

Ако се економски део једне парцеле непосредно граничи са стамбеним делом друге парцеле, растојање нових економских објеката и стамбеног објекта је најмање 15,0m.

Међусобна растојања економских објеката зависе од организације економског дворишта, с тим да се прљави објекти могу постављати само низ ветар у односу на чисте објекте или је размештај такав да ваздух са мирисима, задахом и слично мимоилази чистије садржаје.

Распоред објеката у односу на нагиб терена је по групацијама тако да су чистије функције и садржаји на вишој коти у односу на прљавије.

На парцели са нагибом терена од јавног пута (наниже), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти уз јавни пут. Најмања ширина присутног економског пута на парцели износи 3,00 m. Економско двориште се поставља иза стамбеног дворишта (наниже).

На парцели са нагибом терена према јавном путу (навише), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти. Најмања ширина приступног стамбеног пута је 2,50 m, а економског 3,00 m. Економско двориште може бити уз јавни пут, а економски објекти на грађевинској линији или поред стамбеног дворишта, ако ширина парцеле то дозвољава. Растојање од грађевинске до регулационе линије утврђује се применом општих правила регулације утврђених овим правилником увећаним за најмање 3,00 m зеленог простора.

Ђубриште и пољски клозет могу бити удаљени од стамбеног објекта, бунара, односно живот извора воде најмање 20,0m, и то само на нижој коти, низ ветар, а од границе суседне парцеле 3,0m.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простору за паркирање

Саобраћај унутар парцеле треба да буде добро организован, са функционалним приступом простору за паркирање а сваки објект мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама.

Најмања ширина приступног стамбеног пута је 2,5m, а економског 3,0m.

Паркирање и гаражирање

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то за сваки стан 1,5 паркинг место или једно паркинг место на 70,0m² корисне површине.

Услови заштите суседних објеката:

У току извођења радова и при експлоатацији (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, гаражирању возила, изношењу смећа и др), водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама и о безбедности објеката изграђених на њима.

Услови прикључења на комуналну и осталу инфраструктуру

У складу са условима надлежних комуналних и осталих предузећа

Услови заштите животне средине, хигијенски, противпожарни и безбедносни услови

Мере заштите предвидети према важећим нормативима и прописима за конкретну област

Зеленило и слободне површине

Предвидети најмање 20% површине грађевинске парцеле

4.2.2.2. Индивидуално становање (C2)

Основна намена:	становање
Допунска намена:	угоститељство, занатство, трговина и туризам
Индекс заузетости:	до 0,3
Индекс изграђености:	до 0,6
Највећа спратност:	П+1+Пк, могућа изградња подземних етажа ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе
Највећа висина:	12,0m а помоћних објеката 5,0m.

Услови за образовање грађевинске парцеле:

Најмања парцела за непољопривредна домаћинства је 400,0 m².

Најмања ширина фронта парцеле за све врсте домаћинства је 15,0m.

Положај у односу на регулацију:

Минимално растојање грађевинске линије од регулационе линије је 5,0m. У зони изграђених стамбених објеката растојање грађевинске од регулационе линије утврђује се на основу позиције већине изграђених објеката (више од 50%).

Растојање од граница парцеле:

Најмање дозвољено растојање основног габарита објекта и линије суседне грађевинске парцеле је за:

4) слободностојеће објекте на делу бочног дворишта	2,5m
5) двојне објекте и објекте у прекинутом низу на бочном делу дворишта	4,0m
6) први или последњи објект у непрекинутом низу	1,5m

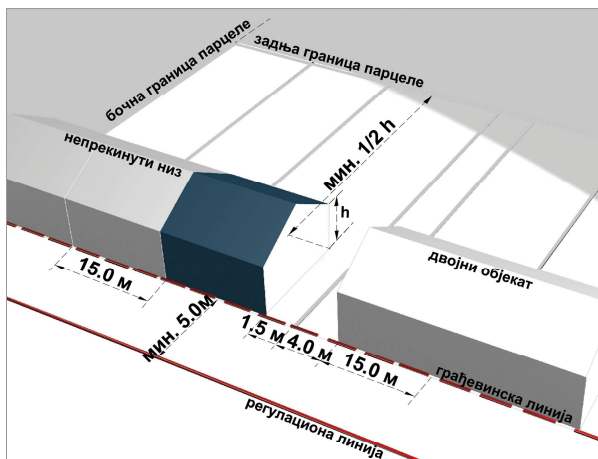
За изграђене стамбене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од наведених вредности не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.

За зоне изграђених стамбених објеката чије је растојање до границе грађевинске парцеле различито од наведених вредности нови објекти се могу постављати и на растојањима која су ранијим правилима постављена и то:

3) слободностојећи објекти на делу бочног дворишта северне оријентације	1,0m
4) слободностојећи објекти на делу бочног дворишта јужне оријентације	3,0m

Слободностојећи објекти - положај на парцели

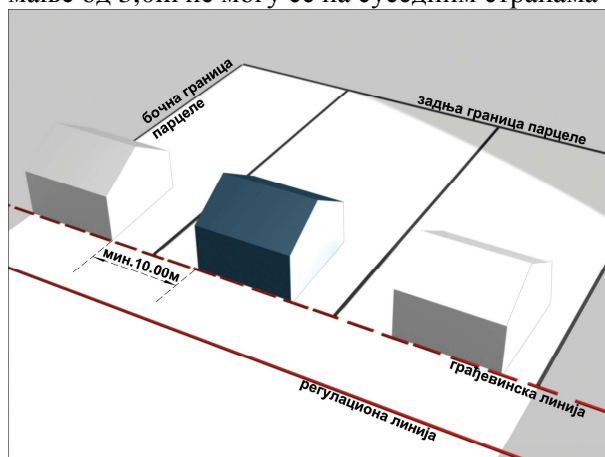

Непрекинути низ / двојни објекти - положај на парцели

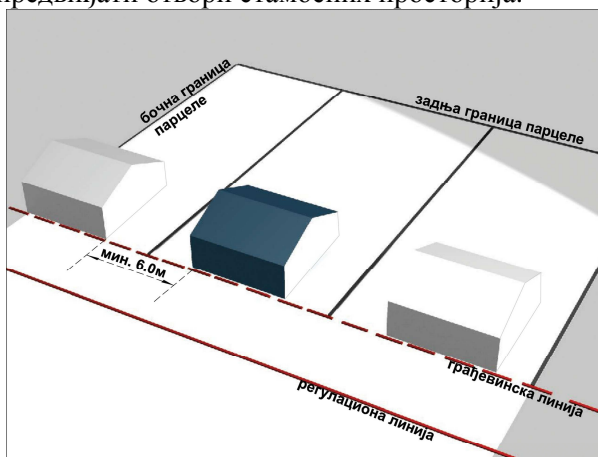
Међусобна удаљеност објекта:

За објекте на грађевинским парцелама чија је ширина фронта већа од 15,0m међусобна удаљеност спратних објеката је 10,0m, а приземних слободностојећих 6,0m.

За изграђене објекте на грађевинским парцелама чија је ширина фронта мања од 15,0m међусобна удаљеност износи најмање 5,0m. За изграђене објекте који су међусобно удаљени мање од 3,0m не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.

Међусобна удаљеност спратних слободностојећих објеката

Међусобна удаљеност приземних слободностојећих објеката

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

На грађевинској парцели могу се градити и објекти за пружање туристичких услуга у сеоском домаћинству. За потребе сеоског туризма на грађевинској парцели првенствено реконструисати постојеће куће са окућницама и пратећим објектима а изузетно градити и нове смештајне јединице у оквиру постојеће окућнице за највише 12 лежаја (оптимално 50,0m² за две собе са по три лежаја и купатилом) и објектима за припремања и услуживања хране и пића за највише 20 гостију с тим да степен искоришћености земљишта не прелази 40%.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простору за паркирање

Саобраћај унутар парцеле треба да обезбеди функционални приступ простору за паркирање.

Најмања ширина приступног стамбеног пута је 2,5m.

Паркирање и гаражирање

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то за сваки стан 1,5 паркинг место или једно паркинг место на 70,0m² корисне површине.

Услови заштите суседних објеката:

У току извођења радова и при експлоатацији (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, гаражирању возила, изношењу смећа и др), водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама и о безбедности објеката изграђених на њима.

Услови прикључења на комуналну и осталу инфраструктуру

У складу са условима надлежних комуналних и осталих предузећа

Услови заштите животне средине, хигијенски, противпожарни и безбедносни услови

Мере заштите предвидети према важећим нормативима и прописима за конкретну област

Зеленило и слободне површине

Предвидети најмање 10% површине грађевинске парцеле

4.2.2.3. Индивидуално становање са пословањем

Основна намена: становање

Допунска намена: примарна пољопривредна производња, трговина, занатство, угоститељство, услужне делатности и туризам.

Индекс заузетости: до 0,4

Индекс изграђености: до 1,0

Највећа спратност: П+1+ПК, могућа је изградња подрумских или сутеренских просторија ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе

Највећа висина: 12,0m, а помоћних објеката 5,0m.

Услови за образовање грађевинске парцеле:

Најмања парцела за непољопривредна домаћинства је 400,0 m², за мешовита 600,0m² а за пољопривредна 800,0m² а. Најмања ширина фронта парцеле за све врсте домаћинстава је 15,0m.

Положај у односу на регулацију:

Минимално растојање грађевинске линије од регулационе линије је 5,0m. У зони изграђених стамбених објеката растојање грађевинске од регулационе линије утврђује се на основу позиције већине изграђених објеката (више од 50%).

Растојање од граница парцеле:

Најмање дозвољено растојање основног габарита објекта и линије суседне грађевинске парцеле је за:

7) слободностојеће објекте на делу бочног дворишта	2,5m
8) двојне објекте и објекте у прекинутом низу на бочном делу дворишта	4,0m
9) први или последњи објекат у непрекинутом низу	1,5m

За изграђене стамбене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од наведених вредности не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.

За зоне изграђених стамбених објеката чије је растојање до границе грађевинске парцеле различито од наведених вредности нови објекти се могу постављати и на растојањима која су ранијим правилима постављена и то:

5) слободностојећи објекти на делу бочног дворишта северне оријентације	1,0m
6) слободностојећи објекти на делу бочног дворишта јужне оријентације	3,0m

За објекте на грађевинским парцелама чија је ширина фронта већа од 15,0m међусобна удаљеност спратних објеката је 10,0m, а приземних слободностојећих 6,0m.

бочна граница парцеле

задња граница парцеле

мин. 10.00м

грађевинска линија

регулациона линија

Међусобна удаљеност спратних слободностојећих објеката

бочна граница парцеле

задња граница парцеле

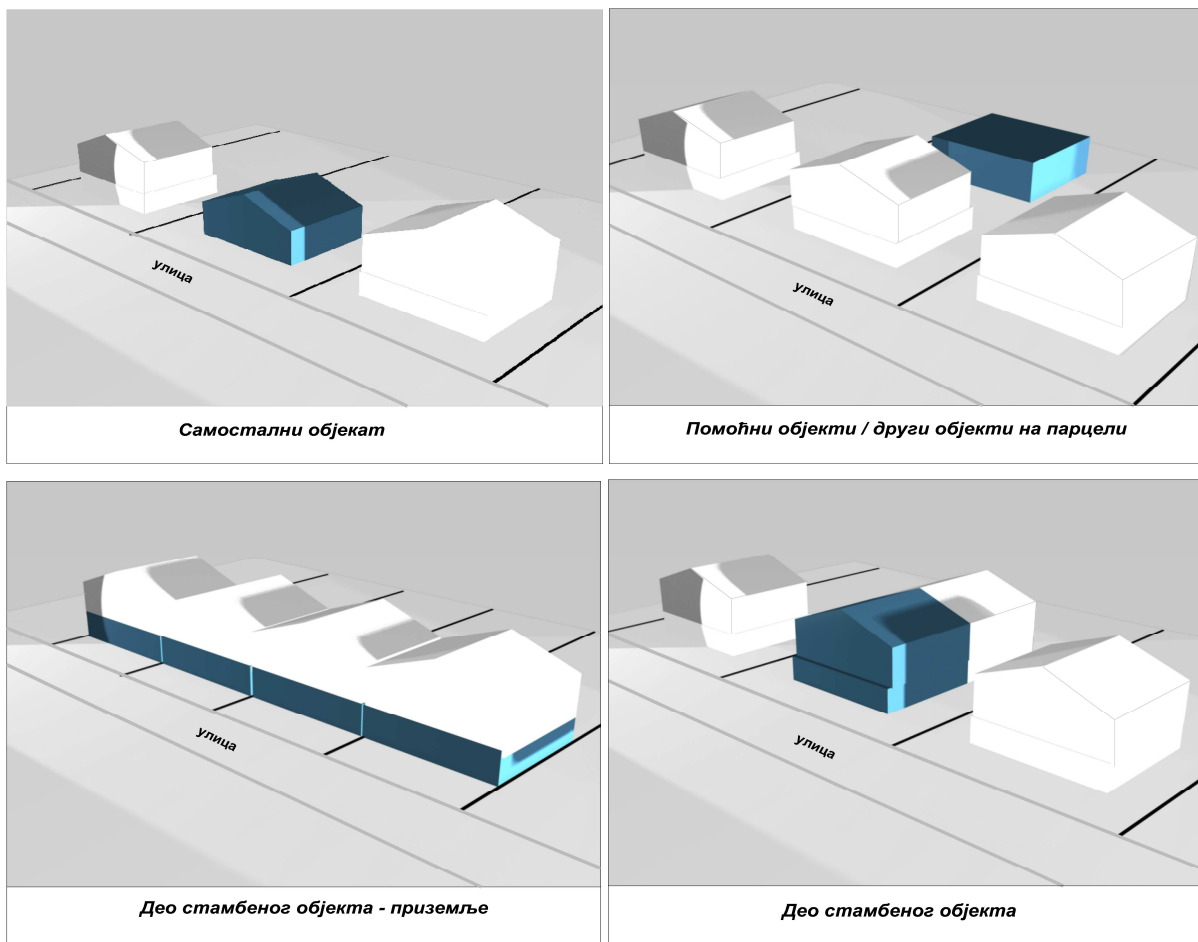
мин. 6.0м

грађевинска линија

регулациона линија

Међусобна удаљеност приземних слободностојећих објеката

На грађевинској парцели се може утврдити изградња и другог објекта делатности која не угрожава основну намену и нема негативни утицај на животну средину. Оне могу бити организоване у оквиру стамбених објеката или у оквиру помоћног објекта на парцели.

На грађевинској парцели могу се градити економски објекти пољопривредног домаћинства и објекти за пружање туристичких услуга у сеоском домаћинству.

За потребе сеоског туризма на грађевинској парцели првенствено реконструисати постојеће куће са окућницама и пратећим објектима а изузетно градити и нове смештајне јединице у оквиру постојеће окућнице за највише 12 лежаја (оптимално 50,0m² за две собе са по три лежаја и купатилом) и објектата за припремања и услуживања хране и пића за највише 20 гостију с тим да степен искоришћености земљишта не прелази 40%.

Економски објекти морају задовољити све хигијенске захтеве и прописе везане за заштиту животне средине. Сточне фарме већег капацитета од 10 грла нису дозвољене у оквиру стамбеног подручја. Економски објекти се не урачунавају у корисну бруто развијену грађевинску површину, али се површина под овим објектима узима у обзир при израчунавању индекса заузетости.

Економски објекти су:

- уз стамбени објекат: летња кухиња, млекара, санитарни пропусник, магацини хране за сопствену употребу и др;
- у економском дворишту: сточне стаје (живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници), испусти за стоку, ђубришне јаме (ђубришта), пољски клозети и др.
- пушнице, сушнице, кош, амбар, надстрешница за машине и возила, магацини хране и објекти намењени исхрани стоке и др.

Позиционирање економских објеката

Позиција економских објеката из тачке 2. у односу на грађевинску линију утврђује се актом о урбанистичким условима и применом најмањих дозвољених растојања утврђених овим правилником.

Међусобно растојање стамбеног објекта и сточне стаје је најмање 15,0m.

Ако се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле не може бити мање од 1,0m.

Ако се економски део једне парцеле непосредно граничи са стамбеним делом друге парцеле, растојање нових економских објеката и стамбеног објекта је најмање 15,0m.

Међусобна растојања економских објеката зависе од организације економског дворишта, с тим да се прљави објекти могу постављати само низ ветар у односу на чисте објекте или је размештај такав да ваздух са мирисима, задахом и слично мимоилази чистије садржаје.

Распоред објеката у односу на нагиб терена је по групацијама тако да су чистије функције и садржаји на вишој коти у односу на прљавије.

На парцели са нагибом терена од јавног пута (наниже), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти уз јавни пут. Најмања ширина присутног економског пута на парцели износи 3,00 m. Економско двориште се поставља иза стамбеног дворишта (наниже).

На парцели са нагибом терена према јавном путу (навише), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти. Најмања ширина приступног стамбеног пута је 2,50 m, а економског 3,00 m. Економско двориште може бити уз јавни пут, а економски објекти на грађевинској линији или поред стамбеног дворишта, ако ширина парцеле то дозвољава. Растојање од грађевинске до регулационе линије утврђује се применом општих правила регулације утврђених овим правилником увећаним за најмање 3,00 m зеленог простора.

Ћубриште и пољски клозет могу бити удаљени од стамбеног објекта, бунара, односно живот извора воде најмање 20,0m, и то само на нижој коти, низ ветар, а од границе суседне парцеле 3,0m.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простору за паркирање

Саобраћај унутар парцеле треба да буде добро организован, са функционалним приступом простору за паркирање а сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама. Најмања ширина приступног стамбеног пута је 2,5m, а економског 3,0m.

Паркирање и гаражирање

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле, изван површине јавног пута, и то једно паркинг или гаражно место за сваки стан или једно паркинг место на 70,0m² корисне површине с тим да најмање половина возила буде смештена у гаражама.

Услови заштите суседних објеката:

У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, гаражирању возила, изношењу шута, смећа и др).

Услови прикључења на комуналну и осталу инфраструктуру

У складу са условима надлежних комуналних и осталих предузећа

Услови заштите животне средине, хигијенски, противпожарни и безбедносни услови

Мере заштите према нормативима и прописима за конкретну област

Зеленило и слободне површине

Предвидети најмање 10% површине грађевинске парцеле

4.2.3. Пословање (П)

Према намени издвојене су следеће врсте привредних објеката:

- пољопривредни комплекси,
- фарме за узгој стоке и
- производне делатности.

4.2.3.1. Пољопривредни комплекси

Основна намена:	прерада и складиштење пољопривредних производа и воћа, производња хране и сточне хране
Допунска намена:	сервиси, складиштење и друге производне делатности
Индекс заузетости:	до 1ха - 0,3, од 1ха до 3ха - 0,25, преко 3ха - 0,2
Индекс изграђености:	до 1ха - 0,3, од 1ха до 3ха - 0,25, преко 3ха - 0,2
Највећа спратност:	П+1, могућа је изградња подземних етажа ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе
Највећа висина:	12,0m, осим за технолошке објекте (силоси и сл.) где се утврђује према технолошким потребама. За објекте више од 30,0m неопходна је сагласност институција надлежних за безбедност ваздушног саобраћаја. Дозвољена висина за рекламне стубове је 30,0m.

Услови за образовање грађевинске парцеле:

Најмања површина грађевинске парцеле 2000,0m²

Најмања ширина грађевинске парцеле минимална ширина парцеле 30,0m

Минимално опремање грађевинске парцеле подразумева обезбеђење приступног пута, водоснабдевања, прикупљања и пречишћавања отпадних вода, прикључка за електроенергетску и телекомуникациону мрежу, уређење манипулативног простора, паркинга за различите врсте возила и посебне просторије или ограда простора са посудама за прикупљање отпада.

Положај у односу на регулацију:

Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 15,0m. У простору између регулационе и грађевинске линије може се поставити само портирница, улазни и контролни пункт.

Комерцијалне објекте, административне и управне зграде или садржаје којима приступају посетиоци (изложбени салони, продајни простори и сл.) позиционирати према јавној површини (улици), а производне објекти (производне хале, магацини, складишта и сл.) у залеђу парцеле.

Растојање од граница парцеле:

Минимално растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије парцеле - 15,0m.

Минимално растојање објекта од бочних граница парцеле - 6,0m.

Минимално растојање два објекта напарцели - 8,0m.

Минимално растојање објекта од задње границе парцеле - 12,0m.

Међусобна удаљеност објекта:

Најмања дозвољена удаљеност објекта од бочних суседних објеката је 0,3% висине вишег објекта, али не мање од 12m.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

На грађевинској парцели може се дозволити изградња и других објеката технолошких и посебних објеката који су у функцији главног (димњаци, ветрењаче, водоводни торњеви, рекламни стубови, и др.), спратности до П+1, индекса заузетости до 0,7 и индекса изграђености до 2,0 рачунато на нивоу грађевинске парцеле. Дозвољене су делатности које не угрожавају основну намену и које немају негативних утицаја на животну средину.

Посебни објекти морају бити позиционирани на парцели, у оквиру грађевинских линија.

Посебни објекти у производним комплексима се постављају тако да не представљају опасност по безбедност и животну средину. Потребна је верификација идејног пројекта на Комисији за планове, пре издавања одобрења за изградњу.

Распоред објеката у групацијама је од чистијих функција и садржаја ка прљавијим, у односу на нагиб терена а у односу на правац дувања доминантних ветрова ракав да се низ правац доминантних ветрова постављају најпре чисте функције ка прљавијим, или је размештај такав да ваздух са мирисима мимоилази чисте садржаје.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простору за паркирање

Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ простору за паркирање.

Ширина колског прилаза је најмање 3,5m.

Паркирање и гаражирање

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то једно паркинг место на 70m² корисне површине. Број гаража предвидети према потреби, у комплексу.

Паркирање теретних возила и опреме мора се обезбедити на сопственој парцели.

У зависности од технолошког процеса у оквиру комплекса потребно је планирати претоварно- манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила.

Услови заштите суседних објеката:

У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, гаражирању возила, изношењу шута, смећа и др)

У оквиру комплекса предвидети подизање појасева заштитног зеленила (компактни засади).

Сва неопходна заштитна одстојања морају се остварити унутар саме парцеле.

Није дозвољено планирање површина за отворене депоније већ је неопходно предвидети посебне просторе за сакупљање, примарну селекцију и одношење комуналног и индустријског отпада.

Складиштење материјала и робе на отвореном делу парцеле не сме бити организовано у делу према јавној површини (улици), већ мора бити визуелно заклоњено објектима или зеленилом.

Складишта горива (нафта, бензин) се раде по посебним прописима.

Отпадне воде се пре испуштања морају пречишћавати, а слив канализационе мреже мора бити најмање 1000m испод мреже града, низводно.

Услови прикључења на комуналну и осталу инфраструктуру

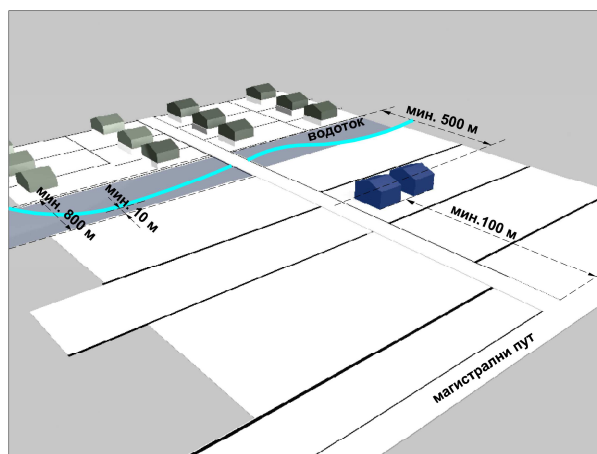
У складу са условима надлежних комуналних и осталих предузећа

Услови заштите животне средине, хигијенски, противпожарни и безбедносни услови

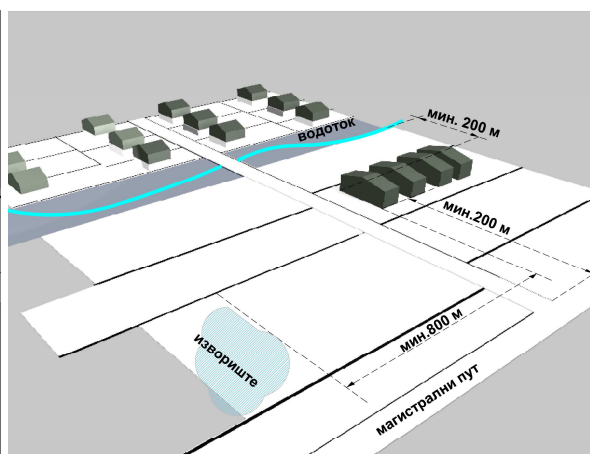
Мере заштите према нормативима и прописима за конкретну област. Обавезна је примена мера заштите животне средине за локалитете и појединачне производне капацитете на основу процене утицаја на животну средину.

Зеленило и слободне површине

Предвидети најмање 20% површине грађевинске парцеле. Предвидети појас заштитног зеленила ширине 5,0m на бочним и задњим границама комплекса и 10,0m према саобраћајници.

Пољопривредни објекти у функцији ратарства

Пољопривредни објекти за узгој стоке

4.2.3.2. Фарме за узгој стоке

Основна намена:	сточне и живинарске фарме, рибњаци
Допунска намена:	кланице и прерада меса
Индекс заузетости:	до 0,7, осим за комплексе који за функционисање имају платое где може да буде до 0,4
Индекс изграђености:	до 2,0 осим за комплексе који за функционисање имају платое где може да буде до 1,0
Највећа спратност:	П+ПК, могућа је изградња подземних етажа ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе
Највећа висина:	осим за технолошке објекте где се утврђује према технолошким потребама. За објекте више од 30,0m неопходна је сагласност институција надлежних за безбедност ваздушног саобраћаја. Дозвољена висина за рекламне стубове је 30,0m.

Услови за образовање грађевинске парцеле:

Најмања површина грађевинске парцеле 3000,0m²

Најмања ширина грађевинске парцеле минимална ширина парцеле 25,0m

Терен мора бити раван или благо закошен, до 10% (објекти паралелни са изохипсама).

Минимално опремање грађевинске парцеле подразумева обезбеђење приступног пута, водоснабдевања, прикупљања и пречишћавања отпадних вода, прикључка за електроенергетску и телекомуникациону мрежу, уређење манипулативног простора, паркинга за различите врсте возила и посебне просторије или ограђене просторе са посудама за прикупљање отпада.

Положај у односу на регулацију:

Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 15,0m. У простору између регулационе и грађевинске линије може се поставити само портирница, улазни и контролни пункт.

Комерцијалне објекте, административне и управне зграде или садржаје којима приступају посетиоци (изложбени салони, продајни простори и сл.) позиционирати према јавној површини (улици), а производне објекти (производне хале, магацини, складишта и сл.) у залеђу парцеле.

Растојање од граница парцеле:

Минимално растојање објекта од регулационе линије парцеле 15,0m.

Минимално растојање објекта од бочних граница парцеле 6,0m.

Минимално растојање објекта од задње границе парцеле 12,0m.

Међусобна удаљеност објекта:

Најмања дозвољена удаљеност објекта од бочних суседних објекта у оквиру комплекса је 0,5% висине вишег објекта, али не мање од 8,0m.

Код фарми за говеда растојање од стамбених објеката треба да је најмање 200m, од разне индустрије и магацина од 100-1000m.

Код фарми за свиње растојање од стамбених објеката треба да је најмање 1000m, од разне индустрије и магацина од 500-1000m, а од јавних комуникација 100m.

Код фарми за живину растојање од стамбених објеката треба да је најмање 1000m, од разне индустрије и магацина 1500m, а од јавних комуникација 500m.

Стаје се постављају на међусобном растојању од 10-20m у правцу југ-север, а простор између њих озелењава. Око сваке стаје се ради кружна комуникација у виду стазе око целог објекта, ширине пешачке стазе (осим када се предвиђају испусти за животиње непосредно наслоњени на објекте).

Складишта хране се постављају у непосредној близини стајских објеката како би транспортни путеви били максимално скраћени.

Растојање између складишта лакозапаљивих садржаја и осталих зграда је најмање 20m низ ветар.

Дјубриште се поставља у најудаљенијем делу парцеле удаљено 50m од најближег производног објекта тако да ветрови не дувају према производним објектима.

Манипулативне површине у појединим блоковима објеката, у виду унутарњих дворишта и простора испред хангара, гаража, сило ровова, стаја, стајњака и сл. Њихова димензија је од 12-20m, може бити и већа што зависи од примењене механизације и њене бројности.

Мора постојати потпуна диференцијација између путева хране и осталих путева којима се крећу остали садржаји у комплексу.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

Може се дозволити изградња пратећих објеката везаних за процес производње (складишта, сило ровови, сењаци, бинциклони, објекте за смештај и одржавање пољопривредних машина и оруђа, ветеринарска амбуланта, дјубриште, просторије намењене особљу, управи, и сл.) спратности до П+1.

Посебни објекти морају бити позиционирани на парцели, у оквиру грађевинских линија.

Организација треба да омогући етапну изградњу и развијање комплекса а објекте груписати по функцијама и садржајима и предвидети простор за касније измене, допуне и прилагодјавање.

Распоред објеката у односу на нагиб терена је од најчистијих садржаја ка најпрљавијим а у односу на правац доминантних ветрова низ правац се постављају чисте функција ка прљавијим или је размештај такав да ваздух са мирисима мимоилази чисте садржаје.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простору за паркирање

Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ простору за паркирање. Ширина колског прилаза је најмање 3,5m.

Комплекс се ограда оградом висине 1,5-2,0m и предвиђа се најмањи потребан број улаза. Сви улази треба да су контролисани и садрже портирницу, дезинфекциону баријеру и колску вагу.

Паркирање и гаражирање

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то једно паркинг место на 70m² корисне површине. Број гаража предвидети према потреби, у комплексу.

Паркирање теретних возила и опреме мора се обезбедити на сопственој парцели.

У зависности од технолошког процеса у оквиру комплекса потребно је планирати претоварно- манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила.

Услови заштите суседних објеката:

У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, гаражирању возила, изношењу шута, смећа и др)

У оквиру комплекса предвидети подизање појасева заштитног зеленила (компактни засади).

Минималне ширине појаса заштитног зеленила за производне комплексе су 2,0m од бочних и задње границе парцеле и 6,0m према саобраћајници.

Сва неопходна заштитна одстојања морају се остварити унутар саме парцеле.

Распоред објеката у групацијама је од најчистијих функција и садржаја ка најпрљавијим, у односу на нагиб терена а у низ правац доминантних ветрова се постављају најпре чисте функција ка прљавијим, или је размештај такав да ваздух са мирисима мимоилази чисте садржаје.

Није дозвољено планирање површина за отворене депоније већ је неопходно предвидети посебне просторе за сакупљање, примарну селекцију и одношење комуналног и индустријског отпада.

Услови прикључења на комуналну и осталу инфраструктуру

У складу са условима надлежних комуналних и осталих предузећа.

Дневне потребе за водом по грлу: код крупне стоке 100l, код ситне 10-50l, код живине 1l, за особље 30l и за машине 100l. За специјалне погоне (млекаре, прерада воћа, винарије) по одговарајућим нормативима.

Услови заштите животне средине, хигијенски, противпожарни и безбедносни услови

Обавезна је примена мера заштите животне средине за локалитете и појединачне производне капацитете на основу процене утицаја на животну средину.

Минимална ширина заштитног зеленог појаса према приступној саобраћајници износи 15,0m.

Минимална ширина заштитног зеленог појаса по ободу комплекса износи 10,0m.

Складиштење материјала и робе на отвореном делу парцеле не сме бити организовано у делу према јавној површини (улици), већ мора бити визуелно заклоњено објектима или зеленилом.

Складишта горива (нафта, бензин) се раде по посебним прописима.

Отпадне воде се пре испуштања морају пречишћавати, а слив канализационе мреже мора бити најмање 1000m испод мреже града, низводно.

Зеленило и слободне површине

Као апсорбциони појас за заштиту објеката изван комплекса, али и као заштита објеката унутар комплекса, од утицаја споља, као и између појединих групација или објеката појединачно предвидети најмање 25% површине грађевинске парцеле.

4.2.3.3. Производне и комерцијалне делатности

Основна намена: индустријска, занатска и махнуфактурна производња

Допунска намена: складишта и стоваришта

Индекс заузетости: до 0.5 ха 0,7%, од 0,5ха до 1ха 0,6%, од 1ха до 3ха 0,5% и преко 3ха 0,4

Индекс изграђености: до 0,5ха 0,8, од 0,5ха до 1ха 0,7, од 1ха до 3ха 0,6 и преко 3ха 0,5

Највећа спратност: П+1, могућа је изградња подземних етажа ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе

Највећа висина: 15,0m, осим за технолошке објекте где се може утврдити већа висина према технолошким потребама. Уколико су објекти виши од 30,0m прибавити мишљење и сагласност институција надлежних за безбедност ваздушног саобраћаја. Дозвољена висина за рекламне стубове је 30,0m.

неопходно је

Услови за образовање грађевинске парцеле:

Најмања површина грађевинске парцеле 1500,0m²

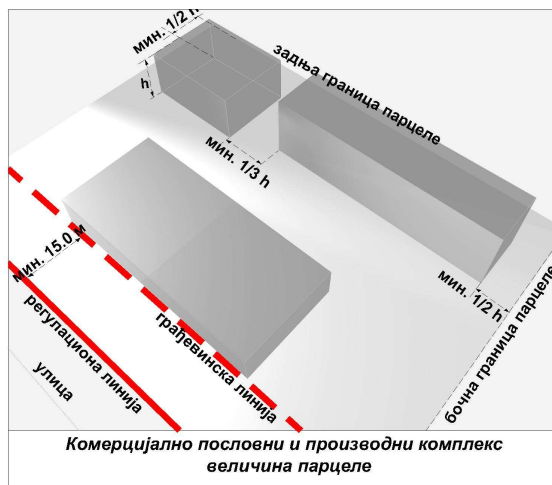
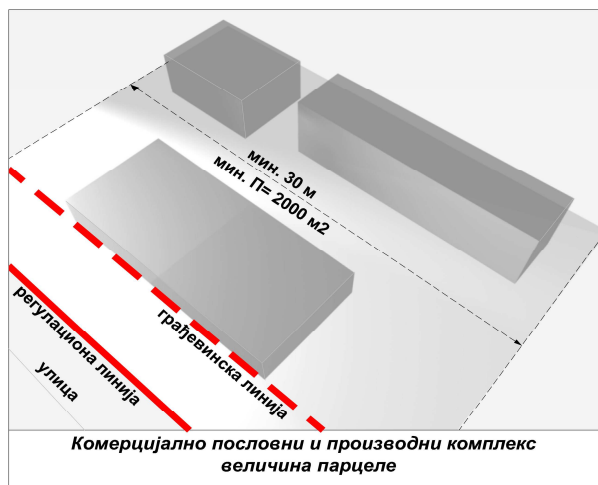
Најмања ширина грађевинске парцеле минимална ширина парцеле 20,0m

Минимално опремање грађевинске парцеле подразумева обезбеђење приступног пута, водоснабдевања, прикупљања и пречишћавања отпадних вода, прикључка за електроенергетску и телекомуникациону мрежу, уређење манипулативног простора, паркинга за различите врсте возила и посебне просторије или ограђене просторе са посудама за прикупљање отпада.

Положај у односу на регулацију:

Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 15,0m. У простору између регулационе и грађевинске линије може се поставити само портирница, улазни и контролни пункт. Комерцијалне објекте, административне и управне зграде или садржаје којима

приступају посетиоци (изложбени салони, продајни простори и сл.) позиционирати према јавној површини (улици), а производне објекти (производне хале, магацини, складишта и сл.) у залеђу парцеле.

Растојање од граница парцеле:

Минимално растојање објекта од регулационе линије парцеле 15,0m.

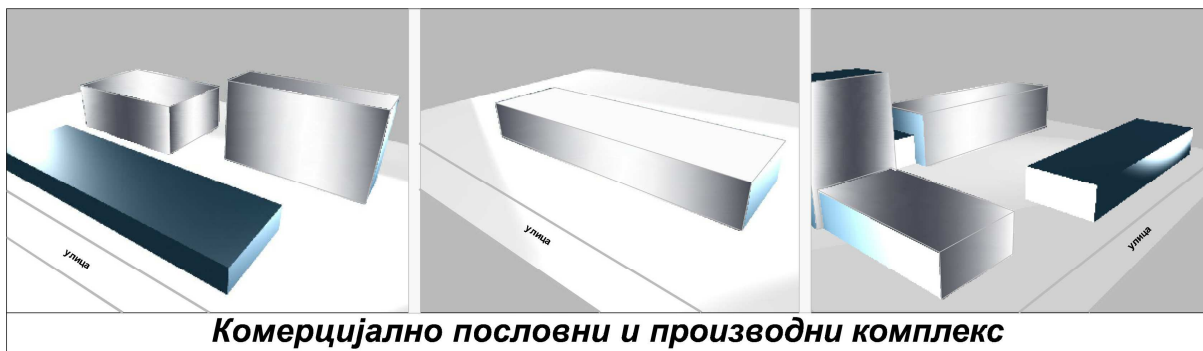
Минимално растојање објекта од бочних граница парцеле 6,0m.

Минимално растојање објекта од задње границе парцеле 12,0m.

Међусобна удаљеност објекта:

Најмања дозвољена удаљеност објеката од бочних суседних објеката у оквиру комплекса је 0,5% висине вишег објекта, али не мање од 8,0m.

Растојање између складишта запаљивих материјала и осталих објеката је најмање 50,0m низ ветар.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

У оквиру грађевинске парцеле се може дозволити изградња пратећих објеката везаних за процес производње (складишта, просторије за особље, управу, и сл.) спратности до П+0 и висине до 5,0m.

Организација треба да омогући етапну изградњу и развијање комплекса а објекте груписати по функцијама и садржајима и предвидети простор за касније измене, допуне и прилагођавање.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простору за паркирање

Сваки објект мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ простору за паркирање. Сви улази треба да су контролисани и садрже портирницу.

Паркирање и гаражирање

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то једно паркинг место на 70м² корисне површине. Број гаража, претоварно- манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила предвидети у зависности од технолошког процеса, у комплексу.

Услови заштите суседних објеката:

У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, гаражирању возила, изношењу шута, смећа и др)

У оквиру комплекса предвидети подизање појасева заштитног зеленила (компактни засади).

Сва неопходна заштитна одстојања морају се остварити унутар саме парцеле.

Није дозвољено планирање површина за отворене депоније већ је неопходно предвидети посебне просторе за сакупљање, примарну селекцију и одношење комуналног и индустријског отпада.

Складиштење материјала и робе на отвореном делу парцеле не сме бити организовано у делу према јавној површини (улици), већ мора бити визуелно заклоњено објектима или зеленилом.

Складишта горива (нафта, бензин) се раде по посебним прописима.

Отпадне воде се пре испуштања морају пречишћавати, а слив канализационе мреже мора бити најмање 1000м испод мреже града, низводно.

Услови прикључења на комуналну и осталу инфраструктуру

У складу са условима надлежних комуналних и осталих предузећа.

Услови заштите животне средине, хигијенски, противпожарни и безбедносни услови

Обавезна је примена мера заштите животне средине за локалитете и појединачне производне капацитете на основу процене утицаја на животну средину.

Зеленило и слободне површине

Као апсорбциони појас за заштиту објеката изван комплекса, али и као заштита објеката унутар комплекса, од утицаја споља, као и између појединих групација или објеката појединачно предвидети најмање 20% површине грађевинске парцеле.

4.2.4. Јавне службе

Основна намена: култура, администрација, комерцијалне услуге и услуге које подразумевају канцеларијско пословање, лекарске и ветеринарске амбуланте, апотеке и сл.

Допунска намена: становање у функцији основне делатности

Индекс заузетости: до 0,8

Индекс изграђености: до 1,5

Највећа спратност: П+1+ПК, могућа је изградња подземних етажа ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе

Највећа висина: 12,0m

Услови за образовање грађевинске парцеле:

Величина парцеле усаглашава се са потребама конкретне намене у складу са прописима и одговарајућим техничким нормативима.

Растојање од граница парцеле:

Минимално растојање између регулационе и грађевинске линије је 2,0m.

Положај у односу на регулацију:

Минимално растојање од граница парцеле је 1,5m сем центру насеља, где је могуће постављање објекта на међи.

Међусобна удаљеност објекта:

Најмања међусобна удаљеност објеката је минимално $\frac{1}{2}$ висине вишег објекта, али не мање од 4,0m.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

Могу се градити пратећи објекти у функцији делатности спратности до П+ПК.

Услови заштите суседних објеката:

У току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, гаражирању возила, изношењу шута, смећа и др).

Паркирање и гаражирање

Објекат мора да има везу ширине минимум 3,5m са регулисаном саобраћајницом

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простору за паркирање

Паркирање возила се мора регулисати у оквиру парцеле или јавне површине испред парцеле (уколико то дозвољава стање на терену), и то једно паркинг место на 100m² пословног простора или једно паркинг место на сваког запосленог, односно према стандарду за специфичне намене.

Паркирање теретних возила и опреме мора се обезбедити на сопственој парцели.

Услови прикључења на комуналну и осталу инфраструктуру

У складу са условима надлежних комуналних и осталих предузећа

Услови заштите животне средине, хигијенски, противпожарни и безбедносни услови

Делатности које се обављају на парцелама не смеју ни у ком случају вршити штетне утицаје на околину у смислу емисије буке, аеро и других врста загађења.

Мере заштите према нормативима и прописима за конкретну област.

Зеленило и слободне површине

За зеленило и слободне површине предвидети најмање 10% површине грађевинске парцеле.

4.2.5. Спортско-рекреативни комплекси

Основна намена: спорт, рекреација и турзам

Допунска намена: трговина, угоститељство и здравство

Индекс заузетости: до 0,3, осим за комплексе који за функционисање имају платое – отворене површине где може да буде до 0,4

Индекс изграђености: до 0,6, осим за комплексе који за функционисање имају платое – отворене површине где може да буде до 1,0

Највећа спратност: П+1+ПК, могућа је изградња подземних етажа ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе

Највећа висина: 15,0m, сем за објекте спортских сала и дворана

Услови за образовање грађевинске парцеле:

Туристички комплекс уређује се израдом плана детаљне регулације и усаглашава са могућностима локације а у складу са прописима и одговарајућим техничким нормативима.

Растојање од граница парцеле:

Минимално растојање између регулационе и грађевинске линије је 12,0m.

Положај у односу на регулацију:

Минимално растојање од граница парцеле је 12,0m.

Међусобна удаљеност објекта:

Најмања дозвољена међусобна удаљеност објеката је минимално 0,5% висине вишег објекта, али не мање од 4,0m.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

Могу се градити пратећи објекти у функцији основне делатности (приступни путеви, стазе, шанк-барови, одморишта, просторије за опрему и сл.) површине до 40,0m², спратности до П+ПК.

Услови заштите суседних објеката:

Уколико се комплекс не граничи са зоном зелених површина предвидети линеарно зеленило у појасу ширине 3,0m.

Паркирање и гаражирање

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то 1 паркинг место на 10 гледалаца, 1 паркинг место за аутобусе на 100 гледалаца и 2 паркинг места на сваких 200m² објеката.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простору за паркирање

Комплекс мора имати добро организован унутрашњи саобраћај, функционални приступ паркинг простору а сваки објекат унутар комплекса одговарајућу везу са приступним саобраћајницама.

Услови прикључења на комуналну и осталу инфраструктуру

У складу са условима надлежних комуналних и осталих предузећа

Услови заштите животне средине, хигијенски, противпожарни и безбедносни услови

Мере заштите према нормативима и прописима за конкретну област.

Зеленило и слободне површине

За зеленило и слободне површине предвидети најмање 30% површине грађевинске парцеле

Посебни услови за изградњу објеката

Применити павиљонски тип изградње са разбијеним масама у вертикалном и хоризонталном габариту са увођењем зелених површина у изграђене комплексе. Тежити ка избору оних локација које су заклоњене у пејзажу и које нису сагледиве са видиковаца и истакнутих тачака у простору. Висина објекта не би смела да пређе средњу висину шуме. Изградњу туристичких центара по принципу концентрисаних грађевинских површина применити само на слободном земљишту које није под шумом.

Архитектуру објеката је потребно ускладити са градитељским наслеђем подручја, уз примену природних и традиционалних локалних материјала (препоручује се дрво, камен, шиндра).

5. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА**5.1. Мере за подстицање равномерног територијалног развоја и кооперације са суседним јединицама локалне самоуправе**

Као основно планско опредељење намеће се постизање већег степена просторно-функционалне интегрисаности подручја. Као педуслов ове поставке сматра се обезбеђење услова за већом саобраћајном, инфраструктурном, социо-економском и културолошком интеграцијом подручја просторног плана у односу на окружење, у првом реду са суседним функционалним подручјима, чему посебно погодују саобраћајно-географски положај и планирани развој привредно-радних зона и инфраструктурних система.

Комплетна реализација коридора X, ће се одразити на привредни развој, јер ће тако подручје просторног плана, остварити брзу везу са осталим подручјима Србије, Европе и Азије, а тиме ће добити и боље услове за брже развијање појединих будућих привредних зона.

Упоришта за подстицање равномерног територијалног развоја огледају се у следећем:

- кроз модернизацију и изградњу комуналне и саобраћајне инфраструктуре и објеката јавних служби подићи ниво квалитета живота и услуга у центрима заједнице насеља и њиховом гравитрационим подручјима;
- обезбеђење подстицајних мера и средстава од стране државних и других фондова за развој локалних самоуправа и заједница; и
- изградња профитабилних привредно-радних зона заснованих на тржишној економији и стварању вишкова.
- За развој руралних насеља, активности је потребно усмеравати ка постепеном и одрживом економском, социјалном и физичком развоју и обнови и спроводити их паралелно са развојем градског центра.

Основне мере које ће се спроводити су:

- изградњом нових и реконструкцијом локалних саобраћајних и инфраструктурних веза, као и бољим опремањем сеоских насеља јавним и услужним садржајима, побољшати квалитет живота руралног становништва и учинити му доступним све функције. Важно је подједнако третирати сва сеоска насеља на подручју просторног плана;
- комбинованим и компатибилним развојем пољопривреде и других привредних, услужних и посредничких делатности, као што су: мали и средњи производни погони, домаћа радиност, занатство, трговина, скупљање шумских плодова, туризам, сервисне услуге и др., унапредити економски статус становништва, а тиме и могућност квалитетног живљења на селу;

- обезбеђење повољних услова који би се манифестовали кроз одговарајуће пореске, стимулативне и субвентивне политике;
- подспешити активности везане за ангажовање руралног становништва на развој неаграрних и других делатности као што су: (услугне делатности, перманентна едукација пољопривредног становништва, едукација о новим техничко-технолошким достигнућима у области пољопривреде, промовисање старих етно-заната, укључивање приватне иницијативе у области јавних служби, стимулисање и подстицање у циљу спречавања даље стагнације духовне и материјалне вредности села посебним програмима везаних за културу, етнографију, фолклор, спорт, рекреацију и итд.)
- стална брига о заштити животне средине уз чување природних вредности и реткости, неговање амбијенталних и културних особености, вредности и обичаја;
- организовање културних манифестација, спортских такмичења, сајмова, вашара и др.;
- функционална просторно-системска интеграција свих насеља.

5.2. Смернице за израду урбанистичких планова и друге развојне документације за подручје плана

Просторни план општине Доњевац, као основни план који се доноси за јединицу локалне самоуправе, одређује смернице за развој делатности и намену површина, као и услове за одржив равномерни развој на територији јединице локалне самоуправе, односно, за територију општине Доњевац.

Просторни план општине Доњевац представља плански и правни основ за израду: урбанистичких планова урбанистичко техничких докумената на подручју планске разраде овог Просторног плана, као и да се спроводи директно, издавањем информације о локацији и Локацијске дозволе за делове територије у обухвату Плана за које није предвиђена израда урбанистичког плана.

Просторни план ће се спроводити разрадом планских решења и пропозиција:

- 1) урбанистичким плановима, 2) урбанистичко-техничким документима,
- 3) секторским плановима и програмима и 4) директно на делу територије за који није предвиђена израда урбанистичког плана.

5.2.1. Спровођење просторног плана израдом урбанистичких планова

На основу овог Просторног плана урадиће се следећи урбанистички планови:

1) Планови генералне регулације за:

- цело грађевинско подручје општинског центра Доњевац-Кочани;

2) Планови детаљне регулације за:

- за подручје регионалне депоније 23;
- грађевинска подручја насеља предвиђена за привредне делатности;
- вештачку акумулацију за спортски риболов;
- средњовековни град Копријан;
- цркву Св. Јована на Кукумиги;
- пратеће садржаје на коридору Х;
- далековод 110 kV;
- постројења за пречишћавање отпадних вода на ушћу реке Топлице и низводно од Белотинца;
- измештање државног пута другог реда број 214.

3) Просторним планом и то у случајевима изградње:

1. саобраћајних и других инфраструктурних коридора и објекте за које је неопходно одредити површине јавне намене;
2. привредних зона и индустријских паркова;

3. пратећих садржаја у коридору аутопута Е-75;
4. објеката у функцији туризма;

4) Смернице за израду урбанистичких планова

Урбанистички планови ће се радити у складу са концепцијом, смерницама, планским решењима коришћења, уређења и заштите планског подручја која су утврђена овим Просторним планом. Одступања од утврђених правила уређења простора могућа су у зонама постојеће изграђености у оквирима просторних могућности и еколошке толерантности.

До доношења наведених урбанистичких планова и урбанистичко техничких докумената примењиваће се планска решења за организацију, уређење, коришћење и заштиту простора и правила уређења и грађења утврђена овим Просторним планом.

На подручју у границама важећег Генералног плана Дољевца 2003. примењиваће се планска решења, правила уређења и грађења утврђена тим генералним планом ако нису у супротности са решењима и правилима овог Просторног плана до доношења новог Плана генералне регулације Дољевац-Кочане. У случају неусаглашености примењиваће се решења и правила утврђена овим Просторним планом.

Стратешка процена утицаја плана на животну средину радиће се за урбанистичке планове у складу са одредбама чл. 5, 6 и 9. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

5.2.2. Спровођење просторног плана израдом урбанистичких пројеката

На основу овог Просторног плана урадиће се:

1) Урбанистички пројекти за:

- улазни туристички пункт и ловачку кућу;
- пратећих садржаја у коридору аутопута Е-75;
- изградњу јавних објеката и уређење површина јавне намене у централној зони насеља и делу насеља намењеном за развој туризма;
- зоне у оквиру граница плана генералне или детаљне регулације које су за ту израду дефинисане планом генералне или детаљне регулације.

5.2.3. Директно спровођење просторног плана

На делу територије за који није предвиђена израда урбанистичког плана Просторни план се спроводи директно на основу шематског приказа уређења насеља и зона.

Шематски приказ уређења урађен је за грађевинска подручја следећих насеља: Белотинац, Клисуре, Кнежица, Мекиш, Орљане, Перутина, Русна, Ћурлина, Чапљинац, Чечина, Шајиновац и Шарлинце.

Шематски приказ уређења ових насеља обухвата грађевинска подручја насеља одређена овим Просторним Планом.

Правила уређења и грађења за директно спровођење Просторног плана приказана су у поглављу **4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА**

5.3. Приоритетна планска решења и пројекти

Приоритетне активности за имплементацију Просторног плана представљају планска решења за период до 2015. године дефинисана по основним областима и то:

У погледу коришћења природних ресурса:

- заштита најквалитетнијег пољопривредног земљишта од I до IV катастарске класе, као природног ресурса и потенцијала за развој пољопривреде;
- заштита пољопривредног земљишта од површинских и подземних вода и процеса ерозије и проноса;
- регулацијом и уређењем речних корита бујичних токова и корита других водотокова спречиће се повремено плављење најплоднијег земљишта;
- контролисано коришћење хемијских ђубрива и средстава за заштиту биља;

- наводњавање пољопривредног земљишта, као и изградња прихватних резервоара и система за наводњавање;
- спречавање даљег уситњавања пољопривредних парцела стимулисањем укрупњавања земљишних поседа;
- рекултивација оштећених пољопривредних површина услед експлоатације песка и шљунка;
- привођење култури запуштеног и деградираног пољопривредног земљишта;
- потпуна санација дивљих депонија на пољопривредном земљишту;
- пошумљавање ерозивних предела, при чему су приоритет сливови бујичних токова;
- рекултивација и пошумљавање деградираног земљишта;
- успостављање нових и реконструкција постојећих зона заштите изворишта површинских и подземних вода;

По питању становништва, мреже насеља и јавних служби:

- одржавање позитивног природног прираштаја;
- смањивање миграција село-град и задржавање младог становништва, посебно у сеоским подручјима;
- подизање образовне структуре становништва;
- перманентно смањивање незапослености;
- утврђивања демографске политике са конкретним смерницама за њену имплементацију;
- реконструкција и модернизација саобраћајне мреже у циљу стварања хијерархијски хомогеног система насеља и центара.
- јачање утицаја и веће повезивање насеља која имају изражене централитете уз повећање квалитета урбаних функција;
- функционални развој и опремање центара заједнице насеља у циљу побољшања квалитета услуга, рационализације и доступности објеката јавних служби;
- развој пољопривреде на основу природних и просторних погодности са ослоном на локалне развојне ресурсе у оквиру примарних сеоских насеља;
- унапређење примарне здравствене заштите модернизацијом постојећих и изградњом нових здравствених станица и амбуланти;

У области привреде и туризма:

- равномеран размештај привредних субјеката у планском подручју;
- реструктурирање и реактивирање постојећих, земљорадничких задруга, откупних станица, складишта и сл.;
- усмеравање линеарних форми пословања тј. појаса производно-услужних делатности на простор мање повољан за пољопривреду (непродуктивна земљишта);
- инфраструктурно опремање нових производних зона (изградња приступних саобраћајница, решавање питања водоснабдевања, пречишћавања и евакуације отпадних и технолошких вода, депоновања и евакуације чврстог отпада, електроснабдевања и телекомуникацијског повезивања);
- изградње мреже заједничких хладњача за воће и поврће;
- повећање производње поврћа, као и повећање површина под стакленицима и пластеницима;
- набавка и садња висококвалитетних сорти култура у пољопривреди и унапређење расног састава стоке;
- удруживање у хоризонталне (у циљу боље организације дистрибуције производа и организовања заједничких промоција, пласмана, продаје и наплате робе и сл.) и вертикалне кластере (сарадња са универзитетом, локалном самоуправом и предузећима из других привредних грана) ради затварања производног круга;
- еколошка санација деградираних површина пољопривредног земљишта;
- прилагођавање европским стандардима и директивама ЕУ и унапређење квалитета производа и услуга увођењем система квалитета ИСО 9000, НССР и сл.

- изградња, постављање и опремање информативно-туристичких пунктова;
- уређење средњовековног града Копријана и његова туристичка валоризација;
- уређење и промоција цркве св. Јована на Кукумуги;
- изградња и одржавање ловно техничких и других објеката у ловиштима;
- изградња и комунално опремање вештачког језера намењено спортском риболову;
- уређење пешачких стаза, видиковца и одморишта у оквиру туристичке зоне;
- постављање саобраћајно-туристичке сигнализације (локалитети и путокази);
- изградња мотела са основним и допунским функцијама као пратећих садржаја у коридору аутопута Е-75;
- подршка адаптацији сеоских домаћинстава у циљу стварања услова за категоризацију;
- формирање Општинске туристичке организације и помоћ њеној одрживости и функционисању;
- промоција туристичких филмова и емисија (Туристичка организација Дољевца би била носилац активности везаних за продукцију туристичких филмова и емисија везаних за туристичке потенцијале Општине, као и праћење значајних догађаја везаних за туризам;
- наступи на значајним сајмовима туризма у земљи и иностранству;
- унапређење постојећих и организација нових манифестација у циљу употпуњавања туристичке понуде Општине;
- израда урбанистичког плана за локалитет средњовековног града Копријана;
- израда урбанистичког плана за локалитет цркве св. Јована на Кукумуги;
- израда Стратегија развоја туризма општине Дољевац;
- израда програма промоције и едукације за бављење сеоским туризмом;
- учествовање у организацији и промоцији туристичких аранжмана обједињавањем туристичке понуде региона.

У области саобраћаја и инфраструктурних система:

- завршетак изградње обилазнице (алтернативни правац државном путу II реда Р- 214 око изграђене матрице урбаноруралног континијума Брестовца, Пуковца, Кочана и Дољевца (на линији Дољевац – Печењевце);
- реконструкцију (изградњу кружног тока) или је регулисање светлосном сигнализацијом раскрсница Државних путева 2.реда Р214 и Р245 у насељеном месту Кочане;
- извршити саобраћајно - техничку регулацију са грађевинским реконструкцијама (изградња кружних токова) раскрснице на Државном путу 2.реда Р214 и општинског пута у насељеним местима Кнежица и Малошиште, како би постојећи општински пут а и Државни пут 2.реда Р214 боље опслуживали ова насељена места као и новопланирану налеглу индустријску зону са североистока и истока;
- реконструисање и рехабилитација деоница државних путева на територији општине у складу са могућностима и плановима надлежних институција које управљају државним путевима;
- реализација нових општинских путева у циљу функционалног повезивања насеља;
- осавремењавање, односно рехабилитација постојећих општинских путева, према динамици средњорочних и годишњих планова општине;
- реализација објеката у функцији саобраћаја на територији општине (реконструкција постојећих, изградња нових мостова);
- реконструкција пруге како би се омогућила пројектована брзина на прузи до 120 km/h.
- изградња другог колосека поред постојеће пруге Ниш - Прешево - Државна граница, тако да се ова пруга формира као двоколосечна електрифицирана пруга што подразумева и проширење пружног појаса на овој железничкој прузи;
- изградња недостајућих дистрибутивних ценовода:
 - Перутина - резервоар "Перутина" у дужини од 1,05км;
 - резервоар "Ћурлина" - Ћурлина у дужини од 1,2км;

- Малошиште - Кнежица у дужини од 2,7км;
- мост Чечина - резервоар "Клисура" у дужини од 2,3км;
- Малошиште - резервоар "Клисура" у дужини од 0,8км;
- Орљане - Малошиште у дужини од 1,9км;
- Дољевац - Орљане у дужини од 3км;
- Дољевац - резервоар "Кочане" у дужини од 1,9км и
- хлорна станица - резервоар "Кочане" у дужини од 0,96км.
- изградња резервоарског простора: 1300m³ за насеља са источне стране реке Јужне Мораве (Белотинац, Турлина, Кнежица, Перутина, Чапљинац, Малошиште, Клисура, Чечина и Русна) и 2600m³ за насеља са западне стране реке Јужне Мораве (Мекиш, Орљане, Шарлинце, Дољевац, Шаиновац, Кочане и Пуковац);
- изградња постројења за повишење притиска;
- изградња хлорне станице;
- изградња разводне мреже у насељима;
- дефинисање зона и појасева санитарне заштите објеката за водоснабдевање;
- изградња јавне мреже у свим насељима;
- потпуна санитација насеља и изградња канализационих система за одвођење употребљених и атмосферских вода и њихово контролисано испуштање у водопријемнике;
- реализација регулационих радова на водотоковима у циљу заштите од поплава;
- обезбеђење локација за постројења за пречишћавање отпадних вода;
- изградња трафостанице 110/35/10 kV "Дољевац", са двоструким прикључним водом 110 kV;
- реконструкција постојећег далековода 110 kV ТС 400/220/110 kV "Ниш 2" - ТС110/35 kV"Лесковац 4", односно замена дотрајалих проводника новим проводницима већег пресека;
- изградња магистралног гасовода МГ -11 (ГРЧ "Ниш" - ГРЧ "Орљане") и МГ - 11а "Орљане - Лесковац -Врање",
- изградња ГМРС "Дољевац",
- гасификација насеља : Дољевац, Кочане, Шаиновац, Орљане и Пуковац;
- у што краћем временском периоду извршити замену постојећих комутационих система и изградити нове дигиталне комутације са одговарајућом приступном и транспортном мрежом;
- у делу мобилне телефоније је првенствено изградња базних радиостаница у непосредној близини насеља која немају или имају слабе сигнале (постојећих и потенцијалних оператера);
- покривање мрежом пошти сеоских насеља на подручју општине Дољевац;

У области комуналних и стамбених делатности:

- успостављање "Регионалног центра бр.23 за управљање отпадом";
- изградња зелене пијаце у Дољевцу;
- опремање и уређење пијаца на подручју општине Дољевац;
- отварање ветеринарских амбуланти у насељима нивоа насеља са ограниченим функцијама централитета;
- постићи просек стамбене површине од 25 м² по једном становнику;
- обезбедити потребну површину за смештај укупног прираштаја становника до 2021.

У погледу заштите непокретних културних добара, природних добара и животне средине:

- израда студије заштите сопменичког наслеђа општине Дољевац;
- завршетак процедуре утврђивања евидентираних непокретности за непокретна културна добра;

- израда интегративних урбанистичких пројеката којима ће се регулисати режими заштите, презентације и коришћења простора средњовековног града Копријана и цркве Светог Јована.
- смањење загађивања ваздуха, земљишта, вода, живог света и успостављање мониторинга на целокупној територији Просторног плана;
- унапређење сакупљања отпада и санирање постојећих сметлишта;
- активности на увођењу рециклаже;
- очување и унапређење здравља;
- унапређење система топлификације и контрола рада котларница;
- проширење и унапређење система канализације и изградња ППОВ-а;
- заштита плодног пољопривредног земљишта;
- пошумљавање и подизање заштитног зеленила;
- строга контрола коришћења хемијских средстава у пољопривреди;
- формирање сточног гробља у зони "Регионалног центра бр.23 за управљање отпадом"- на основу посебних анализа и студија и и одговарајуће урбанистичке документације;

5.4. Учесници у имплементацији

Учесници у имплементацији Просторног плана су:

- **у области заштите и коришћења природних ресурса** – Општина Доњевац; привредни субјекти у општини; министарство надлежно за пољопривреду, шумарство и водопривреду; министарство животне средине и просторног планирања; министарство рударства и енергетике; ЈП "Србијашуме"; Републичка дирекција за воде; и др.;
- **у области развоја мреже насеља и јавних служби** – Општина Доњевац; министарство просвете; министарство за науку и технолошки развој; министарство омладине и спорта; министарство здравља; министарство културе; министарство рада и социјалне политике; министарство за државну управу и локалну самоуправу; центар за социјални рад; Дом здравља; и др.;
- **у области развоја привредних делатности и туризма** – Локална самоуправа; Локална јавна комунална предузећа; Регионална привредна комора Ниш; Универзитет у Нишу; ЛЕДИБ; НВО; Фонд за развој Републике Србије; Агенција за страна улагања и промоцију извоза (SIEPA); Агенција за развој малих и средњих предузећа; Министарства надлежна за економију и регионални развој, туризам, животну средину и просторно планирање, инфраструктуру, водопривреду, шумарство, пољопривреду, културу и спорт; приватни инвеститори као носиоци комерцијалних улагања у развој свих видова туризма; будућа Туристичка организација; сеоска домаћинства; НВО; Путеви Србије; Обласна развојна асоцијација "Југ"; заводи надлежни за заштиту природе и споменика културе; спортски клубови и др.
- **у области развоја инфраструктурних система и саобраћаја** – Општина Доњевац; ЈП "Путеви Србије", ЈП "Железнице Србије", ЈП Дирекција за изградњу општине Доњевац, ЈКП за водовод и канализацију "Наисус"; ЈКП Медиана; привредни субјекти у општини; министарство животне средине и просторног планирања, министарство надлежно за инфраструктуру; надлежно министарство рударства и енергетике, министарство надлежно за пољопривреду, шумарство и водопривреду; министарство надлежно за телекомуникације, Републичка дирекција за воде; ЈП "Србијаводе"; ЈП "Електромрежа Србије", ЈП "Електропривреда Србије", ПД "Југоисток" и ЈП "Електродистрибуција Ниш"; ЈП "Србијагас"; "YUGOROSGAZ" а.д.; "Нафтагас"; ЈП "Поште Србије"; ЈП "Телеком Србија"; "Теленор"; "ВИП Мобиле" и други оператери који у међувремену добију лиценце; Радио телевизија Србије, локалне телевизијске и радио станице, и др.;
- **у области комуналних и стамбених делатности:** Општина Доњевац– Одељење за привреду и финансије; ЈКП "Доњевац" Доњевац; ЈП "Пуковац" Пуковац;

Ветеринарска станица Меровина; министарство животне средине и просторног планирања, министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде.

- у области заштите и коришћења непокретних културних добара и природних добара и заштите животне средине – Општина Дољевац; Министарство културе; Централни институт за конзервацију; Републички завод за заштиту споменика културе Београд; Завод за заштиту споменика културе Ниш; Археолошки институт Београд; ЈП Завод за урбанизам Ниш; Завод за проучавање културног развика; Историјски архив Ниш; Туристичка организација Србије; Будућа туристичка организација Дољевца; Управа за заштиту животне средине надлежног министарства; министарство надлежно за пољопривреду, шумарство и водопривреду; министарство надлежно за инфраструктуру; и др..

5.5. Мере и инструменти за имплементацију

За имплементацију наведених планских решења потребне су следеће мере и инструменти:

Планско-програмске:

- **средњорочни програм израде просторних и урбанистичких планова** (скупштина општинеу сарадњи са ЈП завод за урбанизам Ниш);
- **након одређивања зона санитарне заштите водоизворишта од стране надлежног министарства, исте се уносе у план управљања водама**, просторни (просторни план јединице локалне самоуправе) и урбанистички (генерални и регулациони) план;
- **средњорочни и годишњи програм уређивања грађевинског земљишта** (скупштина општине у сарадњи са јавним предузећима);
- **планска и техничка документација за планиране привредне (индустријске) зоне** (скупштина општине у сарадњи са ЈП завод за урбанизам Ниш);
- **стратегија коришћења, уређења и заштите пољопривредног земљишта** (скупштина општине у сарадњи са министарством надлежним за пољопривреду, удружењима пољопривредних произвођача и власницима земљишта);
- **програм уређења пољопривредног – шумског земљишта у зонама које су утврђене овим Просторним планом** (скупштина општине у сарадњи са министарством надлежним за пољопривреду и шумарство, министарством надлежним за заштиту животне средине и власницима земљишта);
- **програм производње органске хране** (скупштина општине у сарадњи са министарством надлежним за пољопривреду удружењима пољопривредних произвођача и власницима земљишта);
- **програм развоја сточарства** (скупштина општине у сарадњи са министарством надлежним за пољопривреду удружењима пољопривредних произвођача и власницима земљишта);
- **програм развоја пољопривредне производње** (скупштина општине у сарадњи са министарством надлежним за пољопривреду удружењима пољопривредних произвођача и власницима земљишта);
- **програм газдовања шумама и пошумљавања земљишта у приватном власништву;** (ЈП "Србија шуме" у сарадњи са власницима шума);
- **програм мониторинга квалитета воде реке Јужне Мораве и притока** (Републички хидрометеоролошки завод у сарадњи са надлежном управом града);
- **програм и пројекти регулације и уређења водотокова** (Републичка дирекција за воде у сарадњи са ВПЦ "Морава"-Ниш);
- **план одбране од бујичних поплава** (скупштина општине у сарадњи са ВПЦ "Морава"-Ниш);

- **средњорочни и годишњи програм развоја водовodne и канализационе инфраструктуре** (скупштина општине у сарадњи са надлежним комуналним предузећима);
- **план ерозионих подручја и програм антиерозионог урђења подручја** (скупштина општине у сарадњи са министарством надлежним за водопривреду и ЈП "Србија шуме");
- **регионална стратегија и програм управљања отпадом;** (скупштине обухваћених локалних самоуправа у сарадњи са Министарством надлежним за заштиту животне средине);
- **програм развоја туризма** (скупштина општине у сарадњи са надлежним министарством и туристичким организацијама);
- **програм уређења и опремања грађевинског земљишта на туристичким подручјима** (скупштина општине уз помоћ надлежног министарства);
- **програм реконструкције и модернизације смештајних капацитета** (скупштина општине у сарадњи са надлежним министарством и туристичким организацијама);
- **средњорочни и годишњи програм изградње, рехабилитације и одржавања државних путева** (ЈП "Путеви Србије" у сарадњи са надлежном општинском управом);
- **средњорочни и годишњи програм изградње, рехабилитације и одржавања општинских путева** (скупштина општине у сарадњи са надлежним јавним предузећем);
- **програм развоја дистрибутивног система електричне енергије** (скупштина општине у сарадњи са ЈП "Електромреже Србије);
- **израда плана рекултивације деградираних површина** (скупштина општине);
- **израда катастра екосистема и катастра угрожених врста** (скупштина општине);
- **програм мониторинга животне средине (ваздух, вода, земљиште, биодиверзитет, бука)** (скупштина општине);
- **средњорочни план заштите од буке** (скупштина општине);
- **израда пројеката за кафилеријско збрињавање отпада анималног порекла** (скупштина општине);
- **истраживање могућности коришћења алтернативних извора енергије** (скупштина општине);
- **програм истраживања и заштите градитељског наслеђа** (Републички завод за заштиту споменика културе у сарадњи са Заводом за заштиту споменика културе у Нишу);
- **програм енергетских потреба и рационалног коришћења енергије** (скупштина општине у сарадњи са Министарством енергетике и министарством надлежним за заштиту животне средине);
- **програм гасификације** (скупштина општине у сарадњи са Министарством енергетике, "ЈУГОРОСГАЗ"-ом и ЈП "Србија гас");
- **програм развоја телекомуникација и поштанског саобраћаја** (скупштина општине у сарадњи са надлежним министарством, ЈП "Поште Србије", "Телеком Србија", "Теленор", "ВИП"Мобајл" и другим оператерима са лиценцом, РТВ Србије);
- **стратегија развоја туризма** (скупштина општине у сарадњи са туристичким организацијама, удружењем ловаца, и свим асоцијацијама које се баве промоцијом туризма);
- **формирање информационе базе података у ГИС-у** (скупштина општине у сарадњи са сви јавним предузећима, установама и надлежним управама) и др.
- **израда студије процене локационих могућности за формирање етно-парка** у подграђу "Копријана" (скупштина општине у сарадњи са туристичким организацијама и свим асоцијацијама које се баве промоцијом туризма).

Организационе:

- формирање савета за развој села и центра за пољопривреду;
- перманентна едукација становништва и стална обука предузетника у погледу техничко-технолошких достигнућа у пољопривредној производњи и могућностима развоја пословања;
- успостављања агро-мониторинг система уз унапређење организације надлежних општинских служби, у циљу ефикасније контроле коришћења пољопривредног земљишта;
- оснивање савремене мреже за откуп пољопривредних производа;
- промоција развоја МСП и локација везаних за индустрију и МСП;
- перманентна едукација предузетника, стручно оспособљавање запослених и незапослених, уз реализацију програма samozapošljavanja и сл.;
- могућности удруживања и партнерство јавно-приватног сектора;
- развојно позиционирање у оквиру Региона (Јужна и Источна Србија) и суседних области, које обухватају Регионалне развојне агенције са седиштем у Нишу и Лесковцу;
- развој туристичко-информативног центра који ће пружити информатичко-промотивну подршку развоју туризма;
- информисање јавности о квалитету вода, земљишта, ваздуха, биодиверзитета и о буци и њеном штетном дејству у животној средини;
- припрема и спровођење едукативних програма и информисање пољопривредних произвођача о принципима органске пољопривреде производње и штетним утицајима пољопривреде на животну средину;
- формирање фонда за заштиту животне средине;
- ревитализовати простор "Копријана" увођењем комплементарних садржаја из области културе (музеј на отвореном и археолошки парк).
- повезивање туристичке презентације непокретних културних добара у оквиру тематских културних стаза (манастир, средњовековна утврђења, итд.);
- активација градитељске баштине народног градитељства кроз заштиту и презентацију у форми етно-села за потребе руралног туризма као посебне врсте културног туризма;
- припрема и спровођење едукативних програма едукације становништва који врши прихват туриста у оквиру руралног туризма.

Економско-финансијске:

- пореске олакшице и мере кредитно-монетарне политике (у функцији развоја малих и средњих предузећа, развоја пољопривреде, изградње инфраструктурних система и сл.);
- средства локалне самоуправе за реализацију предвиђених инфраструктурних опремања;
- коришћење средстава из предприступних и структурних фондова ЕУ;
- увођење и примена принципа "загађивач плаћа" по коме су загађивачи дужни да санирају штету коју су проузроковали, уз коришћење средстава добијених на овај начин за инвестирање у заштиту животне средине;
- наплаћивање накнада за емисију загађујућих материја у ваздуху, води, земљишту, за одлагање отпада и др.;
- обезбеђење директних државних улагања из буџета РС, као и буџета општине Дољевац, НИП-а, и других фондова, развојни кредити и субвенције за израду и спровођење програма развоја туризма, развој туристичке инфра и супрасруктуре, прибављање и уређење грађевинског земљишта, ослобађање или смањење пореза на добит, ослобађање или смањење пореза на новозапослене, пенали за изградњу неадекватних капацитета, убрзана амортизација, концесија, ниже царине на увоз опреме и др.
- повећање улагања у области истраживања, заштите и презентације непокретног културног наслеђа као предуслов успешне активације њиховог туристичких потенцијала;

Нормативно-правне:

- доношење одлуке о кафилеријском збрињавању отпада анималног порекла; и др.
- доношење одговарајућих одлука о изради програма и планова развоја везаних за туризам, израда и доношење одговарајућих урбанистичких планова за туристичке зоне и локалитете, одрживо коришћење туристичких простора од посебног значаја за развој туризма, лиценцирање и утврђивање стандарда и др.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Просторни план је израђен у аналогном и дигиталном облику који се налази у: Општинској управи општине Доњевац, Архиву Скупштине општине Доњевац, ЈП Завод за урбанизам Ниш и Министарству животне средине и просторног планирања.

Просторни план ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу града Ниша“, а објављује се и у електронском облику и доступан је путем интернета.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ДОЉЕВАЦ

Број: 350-519

У Доњевцу, 9. марта 2011. год.

ПРЕДСЕДНИК

Томислав Кулић